

Teknisk Afdeling
Tjørnevej 6
7171 Uldum

**Revurdering af miljøgodkendelse
af slagtesvineproduktionen
på 'Stoubylund'
Lundbovej 10, 7140 Stouby**

Luftfoto og oversigt over ejendommen Lundbovej 10, 7140 Stouby
(DDO ®, copyright COWI A/S)

Registreringsblad

Landbrugets navn og beliggenhed	Stoubylund Lundbovej 10 7140 Stouby
Matrikel nr. m.fl	12 a, m.fl. Stouby By, Stouby
CVR/P nummer	32631177
Ejer af ejendommen	Jens Henrik Pilegaard, Ferdinandsvej 2, 7140 Stouby
Ejer af slagtesvineproduktionen	Pilegaard Slagtesvineproduktion I/S, Lundbovej 10, 7140 Stouby
Driftsansvarlig	ejer
Brugstype	Slagtesvin, tungsvinsproduktion
Godkendelsesbetegnelse	Revurdering
Skema nr. i husdyrgodkendelse.dk	11053
Dato	Den 1. Oktober 2010
Revurdering af godkendelsen:	År 2020, medmindre der foretages ændringer af produktionen
Myndighed	Hedensted Kommune
Godkendelsen er udarbejdet af	Mette Højby
Lok. id	619-L01-000004
Sags. Nr.	766.102.214

Uldum, den 1. oktober 2010

Mette Højby

Indhold

1. AFGØRELSE	5
2. BAGGRUND	5
2.1 Sammendrag	6
3. INDDRAGELSE AF OFFENTLIGHEDEN	6
4. VILKÅR	8
4.1 Generelle forhold	8
4.2 Anlæg	8
4.2.1 Gødningsproduktion og -håndtering.....	8
4.2.3 Vand og spildevand.....	10
4.2.4 Skadedyr og støj	11
4.2.5 Affald og kemikalier	11
4.2.6 Driftsforstyrrelser og uheld	11
4.3 Arealer	12
4.4 Tilsyn og kontrol	12
4.5 Bedste tilgængelige teknologi/optimering	12
4.6 Driftsophør	12
5. TEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	13
5.1 Generelle forhold	13
5.1.1 Ansøger og ejerforhold	13
5.1.2 Beskrivelse af dyrehold	13
5.1.3 Afstandskrav	14
5.1.4 Biaktiviteter	15
5.2 Anlæg	15
5.2.1 Beskrivelse af staldindretning mm.	15
5.2.2 Gødningsproduktion- og håndtering	16
5.2.3 Ammoniak	17
5.2.4 Lugt.....	20
5.2.4.1 Kort om lugt fra svinebrug - generelt.....	21
5.2.4.1.1 Lugt fra Stoubylund i forhold til geneafstanden	22
5.2.4.2 Historisk redegørelse for Stoubylunds produktionsforhold og lugtemission....	24
5.2.4.3 Redegørelse for lugtreducerende tiltag.....	26
5.2.4.3.1 Effektivisering	28
5.2.4.3.3 Ændring af staldindretning.....	33
5.2.4.3.4 Biologisk luftrensning.....	35
5.2.4.3.5 Andre teknologier	38
5.2.4.3.6 Udslusning af gylle.....	38
5.2.4.3.7 Udbringning af gylle.....	39
5.2.4.3.8 Staldhygiejne.....	39
5.2.4.3.9 Fodring.....	40
5.2.4.3.10 Overbrusningsanlæg	40
5.2.4.3.11 Gyllegardiner.....	40
5.2.4.4 Samlet vurdering af lugt.....	41
5.2.5 Støj, støv, lys og skadedyr.....	44

5.2.6 Affald, olie og kemikalier	45
5.2.7 Spildevand og overfladevand	47
5.2.8 Driftsforstyrrelser og uheld	47
5.2.9 Transport	48
5.2.10 Energi- og vandforbrug.....	49
5.3 Arealer.....	49
5.4 Egenkontrol.....	49
5.5 Renere teknologi/Bedste tilgængelige teknik (BAT)	50
5.5.1 Management.....	51
5.5.2 Staldindretning.....	51
5.5.3 Foder	52
5.5.4 Vandforbrug.....	52
5.5.5 Energiforbrug.....	53
5.5.6 Opbevaring af husdyrgødning.....	53
5.5.7 Samlet BAT vurdering	54
5.6 Landskabelige hensyn.....	54
5.7 Ophør	54
5.8 Samlet vurdering.....	55
6. FORMALIA	56
6.1 Lov m.m.....	56
6.2 Klagevejledning	56
6.3 Næste revurdering	56
6.4 Andet.....	56
BILAG 1. SITUATIONSPLAN	58
BILAG 2. OVERSIGT OVER AFSTANDE.....	59
BILAG 3. LUGTREDUKTIONSPOTENTIALE PÅ STOUBYLUND	60
BILAG 4. OVERSIGT OVER UDBRINGNINGSAREALER	61
BILAG 5. AFLEDNING AF OVERFLADEVAND	62
BILAG 6: PUPLIKATION OMKRING LUGT FRA VIDENCENTER FOR LANDBRUG.....	63
BILAG 7 HØRINGSSVAR.....	72

1. AFGØRELSE

Hedensted Kommune revurderer hermed miljøgodkendelsen af 25. marts 1991 af husdyrbruget 'Stoubylund' på Lundbovej 10, 7140 Stouby, matr. nr. 12 a m.fl. Stouby By, Stouby, med CVR nummer 32631177 efter § 17 i bekendtgørelsen om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (godkendelsesbekendtgørelsen¹) og § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (Husdyrloven²).

Hedensted kommune meddeler påbud om vilkårsændringer (vilkår 1 til 33), i henhold til husdyrlovens § 39, jf. § 41.

Revurderingen af miljøgodkendelsen omfatter en årsproduktion på 9.267 slagtesvin (26,5 - 117 kg), svarende til 314,2 dyreenheder³. Afgørelsen omfatter ikke udbringningsarealerne.

Revurderingen er meddelt på de vilkår, som er beskrevet i afsnit 4. Det fremgår i afsnittet, hvilke vilkår, der er bibeholdt eksisterende vilkår, og hvilke der er nye vilkår. I afsnit 5 er der en vurdering af svineproduktionens miljøbelastning, herunder også af dets lugtpåvirkning på omgivelserne.

Klagevejledning findes i afsnit 6.2.

2. BAGGRUND

Jævnfør § 17 i godkendelsesbekendtgørelsen, skal godkendelser meddelt efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 tages op til revurdering og om nødvendigt ajourføres. Formålet med revurderinger af miljøgodkendelser af husdyrbrug er at sikre, at miljøbeskyttelsesniveauet gennem stillede vilkår fortsat er tilstrækkeligt. Miljøbelastningen fra husdyrproduktionen revurderes i forhold til ajourføring af teknologisk udvikling og generel ny viden om miljøforholdene i omgivelserne. Ved revurdering af eksisterende miljøgodkendelser meddelt efter miljøbeskyttelsesloven, bliver husdyrproduktionen omfattet af bestemmelserne i husdyrloven.

Husdyrbruget på Lundbovej 10, 7140 Stouby blev første gang miljøgodkendt efter kapitel 5 i miljøbeskyttelsesloven den 14. marts 1986 og senere ved miljøgodkendelse af 22. marts 1991, hvilken nu revurderes. Der er ikke foretaget væsentlige ændringer på anlægget siden miljøgodkendelsen i 1991, andet end omlægning til tungsvinsproduktion.

Hedensted Kommune skal på baggrund af tilsyn på virksomheden og inddragelse af ny viden foretage en vurdering af, om det er nødvendigt at ændre vilkårene i den eksisterende godkendelse. Hedensted Kommune har truffet afgørelse om, at vilkårene i miljøgodkendelsen skal ændres, jf. § 17, stk. 3 i godkendelsesbekendtgørelsen, med hjemmel i § 39, jf. § 41 i husdyrloven samt på baggrund af Miljøklagenævnets afgørelse af 5. marts 2004 (J. nr. 13/161-12)

Hedensted Kommune har indledt revurderingen den 30. oktober 2008 ved at sende et oplæg til revurdering af miljøgodkendelsen på Lundbovej 10, 7140 Stouby, til ejeren af ejendommen. Den 10. marts 2009 modtog kommunen oplysningsmateriale fra ejers konsulent, LRØ. Den 28. august 2009 meddelte kommunen forvarsel om undersøgelsespåbud om yderligere oplysninger, da kommunen vurderede, at det indsendte materiale ikke indeholdte tilstrækkelige oplysninger om svineproduktionens miljøbelastning, herunder særlig lugt, for at kommunen kan træffe en afgørelse i sagen. I løbet af efteråret 2009 indkom de supplerende oplysninger. Efter partshøring af udkast til revurderingen af ansøger har kommunen efterfølgende modtaget flere supplerende oplysninger, se afsnit 5.2.4.3.

---

¹ Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

² Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

³ Pr. 1. august 2010 ændres dyreenhedsberegningerne, hvormed dyreholdet opgjort i dyreenheder ændres fra 341,9 DE til 314,2 DE.

2.1 Sammendrag

På husdyrbruget drives slagtesvineproduktion med en produktionstilladelse på 9412 slagtesvin i vægtintervallet 29-117 kg, svarende til 314,2 dyreenheder pr år efter gældende dyreenhedsberegning. Med nærværende revurdering ændres denne produktionstilladelse til 9267 slagtesvin (26,5 – 117 kg) pga. ændret vægtinterval ved smågriseleverandør.

Arealerne, der anvendes til udbringning indgår ikke i nærværende revurdering, idet arealet drives under andet CVR nr., dog af samme ejer.

Slagtesvineproduktionen på Lundbovej 10 ligger opad byzonegrænsen til Stouby. På grund af ejendommens beliggenhed nær Stouby er lugtgeneafstande til byzone overskredet. Der er i 2000 meddelt påbud om reduktion af lugtemissionen fra svineproduktionen. Denne afgørelse blev påklaget først til Skov- og Naturstyrelsen og senere til Miljøklagenævnet, som den 5. marts 2004 afgjorde, at lugtgenen fra Stoubylund er væsentlig, og at kommunen i den kommende revurdering af miljøgodkendelsen skal vurdere og meddele påbud om nedbringelse af lugtgenerne. Afgørelse om revurdering er truffet med baggrund i en vurdering af, hvilke lugtreducerende tiltag, der er dokumenterbare og implementerbare på Stoubylund samt omkostningen derved.

Hedensted Kommune har vurderet, at der på baggrund af øget effektivitet og ved anvendelse af tekniske foranstaltninger kan ske en reduktion af lugtemissionen på Stoubylund med 44,5 % i forhold til nuværende produktionstilladelse, således at det totale lugtemissionsniveau maksimalt må være 48.053 OU/m³. Vurderingen er foretaget med baggrund i, at der kan opnås en dokumenterbar effekt vha. tiltag, som er fundet implementerbare på Stoubylund og at omkostninger til gennemførelse af disse, er indenfor de rammer, der kan anses at være proportionalt med den miljøbelastning, som svineproduktionen påfører omgivelserne.

Hedensted Kommune har desuden vurderet, at reduktionen af lugtemissionen til 48.053 OU/m³ ikke er tilstrækkelig til at sikre at omkringboende ikke er væsentlig påvirket af svineproduktionens drift. Derfor er der stillet vilkår om yderligere tiltag til lugtreduktion ved indsendelse af handlingsplan tre år efter, der er truffet afgørelse.

I forhold til natur, er habitatområde nr. 67 'Skovene på nordsiden af Vejle Fjord' beliggende ca. 540 m syd for ejendommen. På baggrund af materiale om baggrundsbelastningen af ammoniak i området og beregning af Stoubylunds påvirkning derpå, er det vurderet, at Stoubylund har en væsentlig påvirkning på habitatområdets bøgeskove, da tålegrænsen vurderes at være nået med belastningen i området i dag. På baggrund af de stillede vilkår om reduktion af lugtemissionen vil der ligeledes ske en reduktion af ammoniakemissionen fra svineproduktionen, hvormed tilstanden i naturområderne vil forbedres.

Der er ingen natur, som er beskyttet efter § 7 i Husdyrloven indenfor en afstand af 1000 m fra husdyrbruget. Der er tre områder beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven indenfor 1000 m, og disse er alle vurderet til at have en tålegrænse indenfor den aktuelle baggrundsbelastning for ammoniak.

Svineproduktionen lever op til kommunens BAT niveau gennem de vilkår, der er stillet til reduktion af lugtemissionen fra staldene i forhold til staldindretning. For de øvrige forhold, management, fodring, energi- og vandforbrug samt opbevarings- og udbringning af husdyrgødning, overholdes kommunens BAT niveau ligeledes.

3. INDDRAGELSE AF OFFENTLIGHEDEN

Revurderinger af miljøgodkendelser skal offentligt annonceres. Annoncering foretages for at inddrage offentligheden tidligt i processen med at udarbejde en miljøgodkendelse. Den indledte revurderingen af produktionen på Stoubylund, blev annonceret i Hedensted Avis den 6. januar 2010. Hedensted Kommune har modtaget én bemærkning til materialet, som vedrørte, at der er store lugtgener i Stouby.

Hedensted Kommune har foretaget nabohøring af de naboer, som vurderes at have væsentlig individuel interesse i sagen, dvs. de ejendomme som matrikulært grænser ud til Lundbovej og Pilegårdsvej, hvilket er indfaldsveje til ejendommen.

Indenfor lugtgeneafstanden til byzone er beliggende mere end 300 boliger. Da nærværende revurdering meddeles som et påbud er partsbegrebet i forvaltningsloven⁴ gældende og dermed også høringsregler dertil. I henhold til forvaltningslovens § 19 stk. 2 pkt. 5 vurderes de øvrige beboer i Stouby by at være en ubestemt kreds af personer, som ikke kan antages at have en væsentlig individuel interesse i sagen og dermed ikke er part i sagen.

Naboer:

Martin K Jørgensen, Borberggade 19B, 7140 Stouby
Johannes Yding, Lundbovej 4, 7140 Stouby (ejer også Borberggade 21)
Anne Kristine Lund Pilegaard, Borberggade 19, 7140 Stouby
Knud Madsen, Borberggade 23, 7140 Stouby
Erling Juul, Løgballevej 24, 7140 Stouby (ejer Pilegårdsvej 2)
Kjeld Didriksen, Pilegårdsvej 2, 7140 Stouby (beboer)
Johannes og Bodil Juul, Pilegårdsvej 4, 7140 Stouby
Poul og Tove Skytt, Lundbovej 2, 7140 Stouby
Erling Thornemann Hansen og Jytte Andersen, Lundbovej 7, 7140 Stouby
Kristian Lill Karlsen, Lundbovej 5, 7140 Stouby
Sascha Døi Karkov, Dragstrupvej 80, 3250 Gilleleje (ejer af Lundbovej 5)
Thi Thuy Truong, Fjordparken 288, 8700 Horsens (ejer af Borberggade 21B)
Flemming Bilet Petersen, Lundbovej 3, 7140 Stouby
Bettina Bach Sørensen, Pilegårdsvej 6, 7140 Stouby (beboer)

Bedt om udkast:

Mogens Dam, Fakkegravvej 6, 7140 Stouby

Derudover har Stouby Lokalråd bedt om at få tilsendt udkast til afgørelse (kirsten.jorgensen@hafnet.dk)

Nabohøring er foretaget fra den 18. juni 2010 til 12. juli 2010. I høringsperioden har Hedensted kommune fået tilbagemelding fra 2 naboer, heraf den ene telefonisk samt fra Stouby Lokalråd. Naboernes bemærkninger har hhv. været at der ikke er gener, og at der er gener i form af lugt, støv og støj. Stouby Lokalråd har ønsket en tilkendegivelse af, at revurderingen af miljøgodkendelsen ikke påvirker byudviklingen syd for Stouby, se afsnit 5.1.3. Hedensted kommune har overfor Lokalrådet bemærket, at kriterierne i forhold til Stoubylunds udviklingsmuligheder er begrænset af den nuværende korte afstand til byzone på ca. 30 m.

I forbindelse med fremsendelse af udkast til naboer har Stoubylund også fået udkast til gennemsyn. Stoubylund har fremkommet med bemærkninger omkring vilkår 15 og BAT niveau for staldindretning, vilkår til luftrensning samt økonomien i forhold til etablering af luftrensningsanlæg. Stoubylunds bemærkninger kan ses i bilag 7, hvortil kommunens kommentarer dertil ligeledes er at finde.

Hedensted Kommunes afgørelse offentliggøres på kommunes hjemmeside og i Hedensted Avis d. 1. oktober 2010.

---

⁴ Lovbekendtgørelse nr. 1365 af 17. december 2007. Bekendtgørelse om forvaltningsloven

4. VILKÅR

Følgende afsnit rummer alle vilkår, både eksisterende overførte vilkår, samt nye vilkår. I næste afsnit (afsnit 5, Vurdering) fremgår den vurdering, der ligger til grund for hvorvidt nedenstående vilkår er bibeholdt eller nye i forhold til driften af husdyrbruget. Eksisterende vilkår markeres med *, eksisterende vilkår der er bibeholdt, men reviderede i større eller mindre grad, er markeret med **. Såfremt der ingen markeringer er, er der tale om nye vilkår.

Hedensted kommune meddeler i henhold til Husdyrloven påbud om følgende vilkår § 39, jf. § 41:

4.1 Generelle forhold

1. **Godkendelsen omfatter en årsproduktion på 9267 tungsvin (26,5-117 kg⁵) på 2499 stipladser, svarende til 314,2 dyreenheder (DE) ⁽³⁾.
  - Der må maksimalt være 2499 slagtesvin på stald ad gangen med en gennemsnitsvægt på 71,7 kg.
2. **Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne revurdering, medmindre senere afgørelser og lovgivning foreskriver noget andet.
3. Et eksemplar af godkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt på husdyrbruget. Eventuelt driftspersonale, herunder maskinstation m.v., skal være orienterede om de relevante dele af godkendelsen.
4. **Ejendommen, herunder stalde, bygninger m.v., og dens omgivelser skal renholdes således, at der ikke forekommer væsentlige gener udenfor ejendommens skel i form af røg, støv, ilde lugt eller uhygiejniske forhold, som ifølge Kommunens vurdering kan karakteriseres som væsentlige.
5. Ændringer i ejerforhold (eller hvem der er ansvarlig for driften) skal meddeles til Hedensted Kommune.

4.2 Anlæg

4.2.1 Gødningsproduktion og -håndtering

6. Udslusning af gylle til gylletank skal som hovedregel ske på tidspunkter og under vind- og vejrforhold, som bevirker mindst gene for naboer.
7. Der skal anvendes gyllevogne med påmonteret pumpe og returløb således, at spild af flydende husdyrgødning undgås. Alternativt skal påfyldning foregå på en plads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning. Pladsen skal rengøres umiddelbart efter, at en periode med daglig påfyldning er afsluttet.
8. **Udbringning af gylle fra gylletankene og på markerne, som grænser op til Stouby må ikke ske på lørdage samt søn- og helligdage. Ligeledes skal det ske efter godt landmandskab, og der skal, så vidt det er muligt, tages hensyn til vind- og vejrforhold.

---

⁵ Indgangsvægten er eksakt angivet i ansøgningsmaterialet på 26,45 kg. Der er sket en oprunding i nærværende afgørelse.

4.2.2 Lugt

9. Til imødegåelse af lugtgener fra staldanlæg, skal ventilationsanlæg og stald- og foderinventar vedligeholdes og rengøres efter hvert hold slagtesvin, dvs. minimum 3 gange om året.
10. Staldene på Stoubylund må ikke være transit for grise inden videreforsendelse til anden bedrift eller til slagteri. Der må kun modtages smågrise, som skal opfedes på Stoubylund med henblik på slagtning.
11. Der skal ske en reduktion af lugt fra Stoubylund på 44,5 % i forhold til nuværende produktionstilladelse (9412 slagtesvin 29-117 kg på 2880 stipladser), således at den maksimale lugtemission fra svineproduktionen er 48.053 OU/m³⁶. Reduktion af lugtemissionen skal ske ved anvendelse af de tiltag, som fremgår af bilag 3 eller ved anvendelse af tiltag med tilsvarende reduktion af lugtemission. For opfyldelse af vilkåret gælder følgende forhold:
- Senest 3 måneder efter at afgørelsen er meddelt, skal der indsendes redegørelse for hvilke tiltag, der iværksættes til at opnå en reduktion på 44,5 %.
  - Såfremt vilkåret ønskes opfyldt med andre tekniske tiltag end de i bilag 3 beskrevne tiltag, skal der inden gennemførelse indsendes projektbeskrivelse med tilhørende dokumentation til godkendelse hos Hedensted Kommune. Tidsfrist for etablering af andet tiltag skal ske med samme tidsfrist som det tiltag der erstattes i bilag 3.
  - Såfremt vilkåret opfyldes med anvendelse af biologisk luftrensning gælder vilkår 16 til 19 omkring drift og kontrol af luftrensningsanlægget med krav om minimum drift på 8760 antal timer om året (dog fratrækkes timer til kontrol og vedligeholdelse, jf. logbog for anlæggets drift).
  - Såfremt tiltag til reduktion af lugt, jf. bilag 3 erstattes ved reduktion af dyrehold, skal dette ske med samme tidsfrist som det tiltag der erstattes i bilag 3 og med en nedlukning af staldafsnit svarende til reduktionen af dyreholdet.

Tidsfrist for etablering af de enkelte tiltag, som danner udgangspunkt for reduktionspotentialer i bilag 3, skal regnes fra tidspunktet for afgørelsens offentliggørelse.

12. Stoubylund skal med henblik på indføring af renere teknologi og yderligere reduktion af lugt fra svineproduktionen udarbejde en handlingsplan, der som minimum skal indeholde en systematisk gennemgang af virksomhedens muligheder for at anvende bedste tilgængelige teknik (BAT) inden for staldindretning, foder, management, forbrug af vand og energi, gylleopbevaring/-behandling og gylleudbringning med udgangspunkt i de teknologier, der er beskrevet i EU-Kommissionens BREF-dokument for intensiv fjerkræ- og svineproduktion samt Miljøstyrelsens Teknologiblade mv.

Ønskes følgende tiltag anvendt til yderligere reduktion af lugt skal der indsendes: Forøget effektivisering: Redegørelse for effektiviseringspotentialer (tilvækst/dag) i forhold til stipladsareal.

Effekt af optimeret ventilation: Dokumentation for effekt af optimeret ventilation (f.eks. OML beregning for før og efter situationen), såfremt dette tiltag er statsligt anerkendt som lugtreducerende.

For hvert reduktionspotentialer skal anføres effekt og økonomi.

Redegørelsen skal være Hedensted Kommune i hænde senest 3 år efter, at afgørelse om nærværende revurdering er meddelt.

---

⁶ Beregnet ud fra de beregningsmetoder, som er gældende ved revurderingens meddelelse.

13. Optimering af ventilationen skal være opsat og i drift inden 4 måneder fra nærværende revurdering er meddelt for de stalde, hvorpå der ikke opsættes luftrensning. Optimeringen af ventilationen gælder følgende, hvilket er beskrevet i den tekniske redegørelse:

- o Stald 1: nyt program til klimacomputer, ny trækstation for ventilregulering, udskiftning af eksisterende 4 afkast og etablering af multistep og miljømodul.
- o Stald 2: ny klimacomputer og etablering af multistep og miljømodul på eksisterende 6 afkast.
- o Stald 3: ny klimacomputer og ny trækstation for ventilregulering
- o Stald 4: etablering af multistep og miljømodul på eksisterende 7 afkast.
- o Stald 5: etablering af multistep og miljømodul på eksisterende 3 afkast.
- o Stald 6: forhøjelse af eksisterende 6 afkast med 1 m og påmontering af miljømoduler.
- o Stald 7: forhøjelse af eksisterende 6 afkast med 1 m og påmontering af miljømoduler.

Såfremt et eller flere staldafsnit nedlukkes udgår ventilationstiltag på stalden.

14. Der skal installeres overbrusningsanlæg i alle stalde, som efter opfyldelse af vilkår om lugtreduktion (vilkår 11) har delvis spaltegulv. Overbrusningen skal køre i sommermånederne (maj til august) med de retningslinjer, som til enhver tid gældende er den mest hensigtsmæssige drift af anlægget⁷. Efter 1. juli 2015 gælder de lovpligtige krav.

Tidsfristen for opfyldelse af vilkåret er senest 4 måneder efter at afgørelsen er meddelt for stald 1 og 3 og senest i forbindelse med ændring af staldindretning for de øvrige stalde.

15. Ved næste gennemgribende renovering eller i forbindelse med ændring af staldindretning i tilknytning til kommende lovkrav om svinehold⁸, skal staldindretningen overholde BAT niveau, hvilket svarer til maksimalt 12 % ammoniakemission og en lugtemission på 300 OU/m³.

Biologisk luftrensningsanlæg

16. Luftrenseranlægget skal drives og vedligeholdes jf. fabrikantens vejledning. Vedligeholdelsen registreres i driftsjournalen med angivelse af tidspunkt og årsag.

17. Anlægget til biologisk luftrensning skal være i drift hele året svarende til 8760 timer, dog med undtagelse af perioder som følge af almindelig vedligehold. Driftstop skal noteres i anlæggets logbog med angivelse af årsag og varighed.

18. Vandforbrug, mængde af lænseprodukt og anlæggets driftstid skal dokumenteres og opbevares i anlæggets logbog i mindst 5 år. Oplysningerne skal forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

19. Ledningsevnen/konduktiviteten i luftrensningsanlægget skal være stabil omkring xx (den værdi, som er set-punkt i godkendelsestesten). Dette skal dokumenteres og dokumentationen opbevares i anlæggets logbog i mindst 5 år. Oplysningerne skal forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

4.2.3 Vand og spildevand

20. Vask af maskiner skal foregå på befæstet plads med afløb til beholder.

---

⁷ Den mest hensigtsmæssige drift er ifølge Erfaring 9910 fra 1999; Overbrusningsanlæg i svinestalde – en oversigt over nytteværdi, funktion og brug. Landsudvalget for svin, Den rullende afprøvning, citat: 'Det anbefales at overbruse i 2-4 minutter én gang i timen i smågrise- og slagtesvinestalde med lavtryksanlæg ved staldtemperaturer under 22 °C, mens der ved staldtemperatur over 22 °C anbefales overbrusning i 4-6 minutter hver halve time'.

⁸ Lov nr. 104 af 14. februar 2000. Lov om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin. §3 stk. 1 og 2. Lovkravet lyder på, at 1/3 del af gulvet i stien skal være enten fast eller drænet gulv.

4.2.4 Skadedyr og støj

21. ** Der skal foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de af Skadedyrlaboratoriet foreskrevne retningslinjer for fluebekæmpelse⁹.

22. ** Husdyrbrugets støjbelastning, målt udendørs som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A)

- målt ved nærmeste nabobeboelse må ikke overstige følgende grænseværdier:

Periode	Tidsrum, kl.	Støjniveau
Dag	07.00 - 18.00	55 dB(A)
Aften	18.00 - 22.00	45 dB(A)
Nat	22.00 - 07.00	40 dB(A)

- Støjens spidsværdier må ikke overstige 55 dB(A) om natten.
- målt ved nærmeste nabobeboelse i byzone må ikke overstige følgende grænseværdier:

Periode	Tidsrum, kl.	Støjniveau
Dag	07.00 - 18.00	45 dB(A)
Aften	18.00 - 22.00	40 dB(A)
Nat	22.00 - 07.00	35 dB(A)

- Støjens spidsværdier må ikke overstige 50 dB(A) om natten.
- Støjtallet skal regnes ifølge vejledningen¹⁰. Normal kørsel med traktor og landbrugsmaskiner i dagtimerne er ikke omfattet af støjgrænserne.
- Husdyrbruget skal, for egen regning dokumentere, at støjvilkår overholdes, hvis kommunen finder det påkrævet. Støjmålinger skal foretages på et tidspunkt, hvor husdyrbrugets aktiviteter svarer til maksimal drift, og foretages i punkter, der forinden er aftalt med kommunen. Målerapporten skal sendes til kommunen, der højst kan forlange støjmålinger udført én gang årligt. Støjmålingen skal udføres af et akkrediteret firma.

23. Ejendommens egen transport skal fortrinsvis ske i dagtimerne, og skal foretages med størst hensyntagen til beboere på kørselsruten, dog må transport af foder til andre bedrifter kun ske på hverdage i tidsrummet mellem kl. 7 og 16.

4.2.5 Affald og kemikalier

24. Der må kun opbevares spildolie i den ejendommens 1500 l spildolietank og dertil maksimalt 200 l ved anden opbevaringsforhold. I nærheden af olie- og kemikalieaffald skal der altid være sugemateriale til opsamling af evt. spild.

25. Farligt affald skal, indtil det afhændes, til enhver tid opbevares miljømæssigt forsvarligt, således at der ikke opstår fare for forurening af jord og grundvand. Det vil sige forsvarlig emballeret, under tag, på fast, tæt bund uden mulighed for afløb til kloak, jord, vandløb eller grundvand, jf. Hedensted Kommunes Erhvervsaffaldsregulativ¹¹.

4.2.6 Driftsforstyrrelser og uheld

26. Der skal foreligge beredskabsplan for husdyrbruget, så spild og andet ukontrolleret udslip af gylle og andre forurenende stoffer forebygges og sådan, at skadernes omfang, hvis der alligevel sker uheld, begrænses.

- o Planen skal til enhver tid være ajourført og være tilgængelig på husdyrbruget. Eventuelt driftspersonale skal være orienterede om beredskabsplanen.

⁹ Vejledningen kan hentes på www.dpil.dk, se vejledninger

¹⁰ Vejledning fra Miljøstyrelsen, Ekstern støj fra virksomheder, 5/1984.

¹¹ Regulativ for erhvervsaffald kan ses på www.hedensted.dk – Teknik & Miljø - affald

4.3 Arealer

27. Udbringningsarealerne, som anvendes til udspreddning af gødning fra produktionen skal godkendes efter § 16 i husdyrloven. Husdyrgødning må kun udbringes på de arealer, der er tilknyttet denne § 16 ansøgning. Arealerne ses af bilag 4. Arealerne skal være godkendt senest ½ år efter, at denne revurdering af meddelt.
28. Arealerne skal til enhver tid drives med de vilkår, som er givet i § 16 godkendelserne, uanset driftsherre, CVR. nr. og ejerskab, uagtet at afgørelsen skulle blive påklaget.

4.4 Tilsyn og kontrol

29. Der skal føres egenkontrol med opgørelse af:
- Vandforbrug i stald, minimum hvert kvartal
  - Energiforbrug minimum hvert kvartal
  - Rengøring af stalde og ventilation i hht. vilkår 9 (i form af journal)
  - Driftsjournal med angivelse af antal og gennemsnitligt ind-/udgangsvægt for hvert hold grise (transportbog) samt antal døde grise ved hvert hold grise, der forlader ejendommen
  - Effektivitetskontrol
30. **Hvis Hedensted Kommune forlanger det, skal husdyrbruget dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår. Opgørelsen skal gemmes for 5 år tilbage. Det er:
- Egenkontrol vilkår
  - Gødningsregnskab/markplan
  - Slagteriafregning
  - Beredskabsplan
31. Som dokumentation for, at husdyrproduktionen ligger indenfor godkendelsens rammer, skal der, hvis tilsynsmyndigheden kræver det, indsendes kopier af relevante dele af afsluttede årsskatteregnskaber med kvitteringer, slagteriafregning mv. Kopier skal indsendes til tilsynsmyndigheden senest 14 dage efter, at kravet er meddelt virksomheden.

4.5 Bedste tilgængelige teknologi/optimering

32. Husdyrbruget skal som minimum leve op til den redegørelse for anvendelse af BAT, som fremgår af afsnit 5.5.

4.6 Driftsophør

33. Ved ophør af driften skal stalde m.v. rengøres og alle oplag af husdyrgødning, foder, affald og lignende bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

5. TEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING

Nedenstående miljøvurderinger danner grundlag for de vilkår, der er meddelt i forbindelse med revurderingen af miljøgodkendelsen.

Der er i forbindelse med revurderingens tilvejebringelse foretaget et miljøtilsyn på selve ejendommen, samt besigtigelse af naturområder i tilknytning dertil.

Vurderingerne skal belyse

- om de eksisterende vilkår er tilstrækkelige til at opfylde nugældende lovgivning,
- om der er behov for at stille yderligere vilkår,
- om de virkemidler, der er oplyst til forebyggelse og begrænsning af forurening, opfylder kravet om anvendelse af bedst tilgængelige teknik (BAT) og
- hvilke konsekvenser husdyrbruget har for omgivelserne.

5.1 Generelle forhold

5.1.1 Ansøger og ejerforhold

Ejendommen ejes af Jens Henrik Pilegaard, som bor Ferdinandsvej 2, 7140 Stouby. Driftsleder er Jens Henrik Pilegaard. Dyreholdet ejes af Pilegaard Slagtesvineproduktion I/S, Lundbovej 10, 7140 Stouby med CVR-nr. 32631177.

5.1.2 Beskrivelse af dyrehold

Revurderingen rummer en årsproduktion på 9267 slagtesvin (26,5 – 117 kg), svarende til 314,2 dyreenheder efter gældende dyreenhedsberegning. Før 1. august 2010 svarede dyreholdet til 341,9 DE..

I den eksisterende godkendelse lyder angivelsen af tilladte produktion som følger:

Efter den projekterede udvidelse vil besætningen bestå af 12.400 producerende slagtesvin pr. år, hvilket svarer til 409 dyreenheder.

Godkendelsen i 1991 gav tilladelse til en produktion på 12.400 slagtesvin (25-95 kg). I 2002 blev indført en obligatorisk korrektion for afvigende indgangs- og afgangsvægt i forhold til standard på 30-100 kg. Udgangspunktet for produktionstilladelsen er, hvad kommunen gav godkendelse til i sin tid, og hvad godkendelsen med datidens oplysninger kunne omfatte¹². Stoubylunds godkendelse fra 1991 blev meddelt uden vægtangivelse og før 1998, hvormed produktionsintervallet var 25-95 kg.

Stoubylunds produktionstilladelse lød efter 2002 herefter på 12.400 slagtesvin (30-100 kg), svarende til 344,4 DE¹³. Der er senere som følge af domsafsigelse af 4. december 2006 sket en ændring i produktionstilladelsen svarende til pålydende i den først indsendte redegørelse af 10. marts 2009, dvs. en årsproduktion på 9412 slagtesvin (29-117 kg), svarende til 341,9DE. Dette produktionsniveau stemmer overens med produktionen, som kommunen har registreret de seneste år på ejendommen. Denne produktion må betegnes som den nuværende produktionstilladelse (9412 slagtesvin (29-117 kg).

Idet smågriseleverandøren, Langbjergvej 8, med ny miljøgodkendelse meddelt i april 2010 grundet lovkrav om dyrevelfærd for søer i drægtighedsperioden, er godkendt med en afgangsvægt på 26,5 kg, er den seneste indsendte beregning i ansøgningssystemet af 12. februar 2010 på 9267 producerede slagtesvin (26,5 – 117 kg). Dette må betegnes som den fremtidige ansøgte produktionstilladelse. Der refereres til disse produktionsniveauer flere steder i revurderingen bl.a. i afsnit 5.2.4.

¹² Afklaring af tvivlsspørgsmål angående den tilladte produktion af 30. november 2004, Skov- og Naturstyrelsen. (jf. Bekendtgørelse nr. 568 af 22. september 1988)

¹³ Efter bekendtgørelse nr. 604 af 15. juli 2002 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder

5.1.3 Afstandskrav

Ejendommen er beliggende lige udenfor Stouby By. Efter kommuneplan 2009 er der planlagt byudvikling sydvest for ejendommen.

Figur 1. Byudvikling i Stouby, jf. kommuneplanen 2009.

Afstandskrav i forhold til § 8 i husdyrloven omhandler etablering af husdyrbrug. Da nærværende produktion er en eksisterende og uændret produktion, er afstandskravene ikke relevante i forhold til overholdelse af disse. Derimod er de relevante i forhold til vurdering af gener for naboer som eksempelvis lugtemission fra svineproduktionen, mere om det i afsnit 5.2.4.

Tabel 1. Afstande til naboer m.v.

	Lovkrav, minimum	Målt afstand¹
Nabobeboelse i landzone uden landbrugspligt, Humlevej 1	50 m	240 m
Samlet bebyggelse, Aksel Nielsens Vej 16	(300 m) ²	360 m
Byzone, Stouby	(300 m) ²	30 m

¹ Cirka-afstande. Der måles fra tættest beliggende bygning/anlæg på ejendommen.

² Ifølge husdyrloven skal kommunen ved afstande mindre end 300 m vurdere om risikoen for væsentlige gener er begrænset.

Se i øvrigt bilag 2 med oversigt over afstande.

Med den nye kommuneplan 2009, som blev vedtaget i december 2009 er Stoubylund beliggende lige udenfor byzone. Landbrugsparcellerne syd for Stouby ligger i landzone og udgør tilsammen en samlet bebyggelse, målt fra Aksel Nielsensvej 16. Med de angivne afstande i forhold til vejledende lugtgeneafstandskrav vurderes det, at der er væsentlige gener fra svineproduktionen i såvel byzone som samlet bebyggelse, hvilket også bekræftes i Miljøklagenævnets afgørelse af 5. marts 2004.

5.1.4 Biaktiviteter

Der er på ejendommen foruden svineproduktion også et mølteri, som leverer slagtesvinefoder til andre bedrifter indenfor Pilegaard Slagtesvineproduktion I/S. Denne aktivitet har været etableret på ejendommen før 1974, hvor planloven trådte i kraft, og kræver dermed ikke landzonetilladelse. Ligeledes er aktivitetens størrelse ikke godkendelsespligtig¹⁴. Denne aktivitet vurderes at være en del af husdyrbrugets aktivitet og den genepåvirkningen aktiviteten medfører, er derfor medtaget i nærværende revurdering af miljøgodkendelsen.

Med udgangspunkt fra Stoubylund køres driften til en stor del af markarealer, som drives af de samme af ejere som Pilegaard Slagtesvineproduktion I/S. Da denne aktivitet kun omfatter egne ejede og forpagtede arealer hører driften til ejendommen. Disse aktiviteter vurderes at være en del af miljøgodkendelsen, og de miljømæssige aspekter i forbindelse med driften er der foretaget en vurdering af og stillet vilkår til, herunder vilkår til transport, jf. vilkår 8 og 23.

5.2 Anlæg

5.2.1 Beskrivelse af staldindretning mm.

Bilag 1 viser en oversigt over anlægget med placeringen af de forskellige stalde. Nedenstående tabel 2 viser en oversigt over staldindretningen.

Staldene er ventileret med undertryksventilation. Der er luftindtag i siden af stalden, i stald 2 er disse placeret lavt. I stald 1, 2, 4 og 5 sidder afkast over kip, mens at afkast sidder under kip i stald 3, 6 og 7. Der er i alt 32 afkast, ifølge oplysninger fra SKOV A/S.

Tabel 2. Oversigt over staldindretning

	Dyrekategori, gulvtype	Stipladser	Antal dyr/år	Antal DE
Stald nr. 1	Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	261	964	32,68
Stald nr. 2	Slagtesvin, Fuldspaltegulv	390	1447	49,06
Stald nr. 3	Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	373	1384	46,92
Stald nr. 4	Slagtesvin, Drænet gulv + spalter (33/67)	495	1835	62,21
Stald nr. 5	Slagtesvin, Drænet gulv + spalter (33/67)	269	999	33,87
Stald nr. 6	Slagtesvin, Fuldspaltegulv	355	1318	44,68
Stald nr. 7	Slagtesvin, Fuldspaltegulv	356	1320	44,75
Total DE		2499	9267	314,2

Vurdering

Der er i den eksisterende godkendelse stillet følgende vilkår til indretning og drift:

1. Ejendommen skal indrettes og fortsat drives i nøje overensstemmelse med det anførte.

Dette vilkår er overført til vilkår 2, hvori der stilles vilkår om, at husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med oplysninger og vilkår m.v. i forbindelse med denne revurdering. Der er ofte mange personer involveret i driften af en husdyrproduktion, og det er vigtigt, at de forskellige driftspersonaler kender de relevante dele af godkendelsen. Der er stillet vilkår om, at godkendelsen skal være tilgængelig på husdyrbruget, samt at driftspersonale, maskinstation m.v. skal være bekendt med de relevante dele af godkendelsen (Vilkår 3). Desuden er der stillet vilkår om at ændringer i ejerforhold, eller hvem der er ansvarlig for driften, skal oplyses til kommunen (vilkår 5).

Følgende vilkår indgår i den eksisterende godkendelse:

2. Ejendommen og dens omgivelser skal renholdes således, at der ikke forekommer væsentligt gener uden for ejendommens skel i form af røg, ildelugt eller uhygiejniske forhold.

¹⁴ Produktionstype E207 i bilag 2 i bek. Nr. 1640 af 13. december 2006 om godkendelse af liste-virksomhed.

Ovenstående vilkår vurderes stadig at være relevant og bibeholdes, dog med den tilføjelse, at det er kommunen, der vurderer hvorvidt en gene kan karakteriseres som væsentlig (vilkår 4), idet det er kommunens erfaring, at det er nødvendigt at præcisere dette.

Vurdering af de forskellige gulvtyper, findes i afsnittet om hhv. lugt og BAT.

5.2.2 Gødningsproduktion- og håndtering

Produktionen af husdyrgødning er opgjort til ca. 6000 m³ inkl. vaskevand.

Opbevaringskapaciteten uden gyllekælder og fortank er 6200 m³, hvilket fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Opbevaringsforhold på ejendommen

Opbevaringsanlæg:	Volumen i m ³ og (alder)	10-års beholderkontrolleret
Gyllebeholder	1000 (1977)	31. maj 2000
Gyllebeholder	2200 (1988)	31. maj 2000
Gyllebeholder	3006 (1992)	11. november 2004
Kummer	380	
Fortank	20 (gl. fortank) og 30-40 (1992)	
I alt	6200	

Regnvand i gyllebeholdere udover mængden, som er indregnet i gødningsmængden, er 480 m³, regnvand fra vaskeplads (182 m²) er 130 m³ og vaskevand fra vaskepladsen er 100 m³. Den samlede mængde, der tilledes gyllebeholderne, er på 6710 m³, hvilket giver en opbevaringskapacitet på 11,1 måned. Mængden af vaskevand fra vaskepladsen er skønnet og medtaget i opgørelsen, idet pladsen anvendes til vask af maskiner fra driften af markerne under 'Pilegaard'.

Gødningshåndtering

Gyllen udsluses til forbeholderen ved træk og slip system. Fra forbeholderen pumpes gyllen videre til gyllebeholderne, hvorfra det pumpes med sugekran med påmonteret pumpe på gyllevogn. Der er ingen pumper påmonteret gyllebeholderne. Gyllen udsluses som hovedregel hver 14. dag. Aldrig om lørdage samt søn- og helligdage.

Der køres aldrig gylle på søn- og helligdage fra ejendommen, da det allerede er et vilkår i miljøgodkendelsen fra 1991. Gyllen udbringes med slæbeslanger.

Vurdering

Der er i den eksisterende godkendelse stillet følgende vilkår om udbringning af gylle:

5. Spredning og transport af gylle til og fra ejendomme må ikke finde sted på lørdag samt søn- og helligdage.

Vilkår 5 i den eksisterende godkendelse bibeholdes, idet der fortsat stilles vilkår om (vilkår 8), at der ikke må udbringes gylle i weekenden og på helligdage. Dertil er tilføjet en passus om, at dette gælder både udbringning af gylle fra tankene og udbringning af gylle på markerne rundt om Stouby, da alle udbringningsarealerne ejet af Pilegaard ønskes godkendt til anvendelse af gødning fra samtlige ejendomme drevet i 'Pilegaard Slagtesvinproduktion'. Hermed vil gylle fra Stoubylund kunne udbringes på andre arealer end de, som ligger rundt om Stouby og omvendt vil arealerne rundt om Stouby kunne modtage gylle fra andre bedrifter. Af hensyn til den genepåvirkning denne aktivitet medfører samt at ansøger selv har oplyst at der ikke bringes gylle ud i weekenden, er dette forhold præciseret. Det skal bemærkes, at der ifølge gældende lovgivning ikke må køres gødning ud lørdage samt søn- og helligdage på arealer, som ligger nærmere end 200 m fra byzone. Med vilkår 8 har Hedensted Kommune skærpet denne bestemmelse. Derudover er der stillet vilkår 6 og 7 om håndtering af gylle på ejendommen, dels i forbindelse med udslusning til gylletank og dels i forhold til påfyldning af gyllevogn.

Det er Hedensted Kommunes vurdering, at gødningsopbevaring og -håndteringen opfylder gældende regler, og at der ikke er nogen væsentlig risiko for forurening ved de anvendte metoder. Se også afsnit om lugt (5.2.4), hvori der er redegjort for Stoubylunds gødningshåndtering i forhold til lugt. Kommunen vurderer desuden, at der er tilstrækkelig med opbevaringskapacitet.

5.2.3 Ammoniak

For en række sårbare naturtyper er en gunstig bevaringstilstand forbundet med lave kvælstofværdier. Kvælstof, der deponeres fra luften (ammoniak), kan få disse næringsfattige naturtyper i en ugunstig bevaringstilstand, fordi hurtigvoksende arter udkonkurrerer de karakteristiske næringsfattige arter.

Ifølge beregning i ansøgningsystemet er den totale ammoniakemission fra Stoubylund på 5870 kg N/år med den fremtidige produktion på Stoubylund. Med det ændrede vægtinterval, hvor smågrisene modtages ved gennemsnitlig 26,5 kg sker der i forhold til nuværende produktionstilladelse et lille fald i den totale ammoniak emission.

Med hensyn til ammoniak skal det bemærkes, at der med de beregningsmetoder, der er gældende i dag (september 2010)¹⁵, er sket en forøgelse af ammoniakemissionen fra den samlede svineproduktion på ca. 1000 kg N/år i forhold til miljøgodkendelsen i 1991. Denne forøgelse skyldes, at ammoniak emissionen fra grise over 30 kg beregningsmæssigt er større end for grise under 30 kg. Forholdet er ikke medtaget i nærværende vurdering, da der er tale om generel regulering af vægtintervaller, se endvidere afsnit 5.2.4.2.

Kvælstoffølsom natur

Husdyrbruget ligger ikke inden for 300 m (bufferzone I) eller 1000 m (bufferzone II) fra natur som er beskyttet efter § 7¹⁶ i Husdyrloven. De nærmeste udpegede § 7 naturområde er overdrev, som ligger lige lidt over 1 km mod sydøst i Habitatområde nr. 67 'Skovene på nordsiden af Vejle Fjord' og EF-fuglebeskyttelses-område, nr. 45. Ifølge beregning i husdyrgodkendelse.dk (beregningssversion 3 af 12-2-2010) er den samlede belastning i § 7 området på 0,4 kg N/ha/år, se placering af naturområder i figur 2.

§ 3 naturområder

Indenfor 1000 meter fra landbruget findes tre områder med beskyttet natur efter § 3 natur i Naturbeskyttelsesloven¹⁷. Umiddelbart øst for staldanlægget, ca. 100 m er en mose. Den er vurderet til at være naturlig næringsrig. Næringsrige moser har tålegrænser indenfor intervallet 15-25 kg N/ha/år¹⁸. Mosen vurderes ifølge overslagsberegning i husdyrgodkendelse.dk at modtage ca. 4 kg NH₃/ha/år fra Stoubylund.

Der er en mindre sø beliggende i dyrket mark ca. 410 m øst for anlægget. Der er kraftig hældning fra mark mod sø. Endvidere er søen beliggende i lerjord, hvormed det vurderes at den er naturlig næringsrig. Søer er oftest begrænset af fosfor, mens næringsfattige søer er følsomme også for kvælstof og med tålegrænser ned til 5-10 kg N/ha/år. Næringsrige søer har ingen beskrevet tålegrænse mht. atmosfærisk kvælstof. Derfor vurderes ammoniakpåvirkningen på søen ikke at være væsentlig i forhold til søens generelle tilstand samt andre påvirkninger derpå.

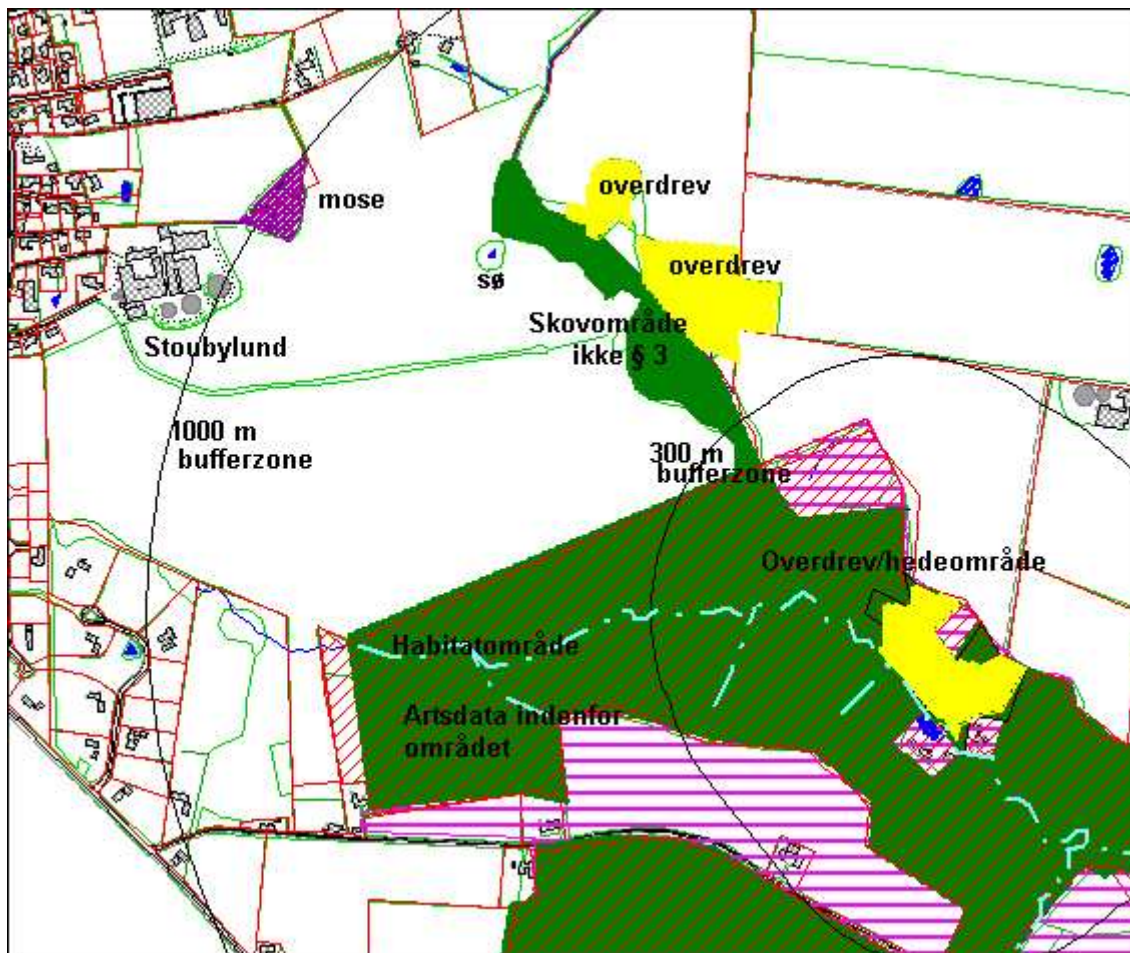
---

¹⁵ I husdyrgodkendelse.dk

¹⁶ Større heder eller overdrev, som er særlig beskyttet efter Husdyrloven.

¹⁷ Lov nr. 1042 af 10. oktober 2008. Lovbekendtgørelse om naturbeskyttelse.

¹⁸ Ammoniakmanualen, opdatering af 15/12 2005. Kan ses på www.skovognatur.dk, søg efter ammoniakmanual.

Figur 2. Angivelse af habitatområde, § 3 beskyttet natur og § 7 beskyttet natur syd for Stoubylund.

Længere mod øst er to mindre overdrev, ca. 550 m fra staldanlægget. De ligger bagved et mindre skovområde, som vil sigte en del af den ammoniak, som føres med vinden hen mod overdrevet. Overdrev har med dets begrænsede bevoksning og stejle hældning potentiale til at blive et fint overdrev. Overdrevenes belastning fra Stoubylund er via overslagsberegning i husdyrgodkendelse.dk beregnet til knap 2 kg N/ha/år. Overdrev kan have forskellige tålegrænser afhængig af hvilken type det er. Tålegrænsen for sure overdrev er 10-20 kg N/ha/år, mens kalkholdige overdrev har en tålegrænse på 15-25 kg N/ha/år. Overdrevene i området betragtes som overdrev på mere eller mindre kalkholdig undergrund.

Baggrundsbelastningen, set som et gennemsnit for hele Hedensted Kommune, er 16 kg N/ha/år¹⁹. Hedensted kommune har fået specifikke tal for baggrundsbelastningen, opmålt i 1 gange 1 km grit. Omkring Stoubylund er den beregnede baggrundsbelastning 17,5 kg N/ha/år²⁰, heri er ifølge rapporten indregnet lokale bidrag. På baggrund af den beregnede deposition fra Stoubylund og baggrundsbelastningen i området vurderes naturområdernes tålegrænse ikke at være overskredet.

Habitatnatur

Habitatområdet og fuglebeskyttelsesområdet ligger syd for ejendommen, og nærmeste punkt ligger ca. 540 m mod syd. Skovene i området omkring Stouby er af habitattypen 'Bøgskov på muldbund og kalkholdig bund', som er en del af udpegningsgrundlaget for området. Tålegrænsen for disse naturtyper for ammoniak er 10-20 kg N/ha/år¹⁸. Ved overslagsberegning i husdyrgodkendelse.dk er Stoubylunds samlede bidrag fra stald og gødningslagre til ammoniakbelastningen i nærmeste punkt i habitatområde på 0,5 N/ha/år²¹.

¹⁹ Nyeste ammoniakmanual, maj 2010 med opdatering af baggrundsbelastningen på baggrund af 2008 data, se www.dmu.dk.

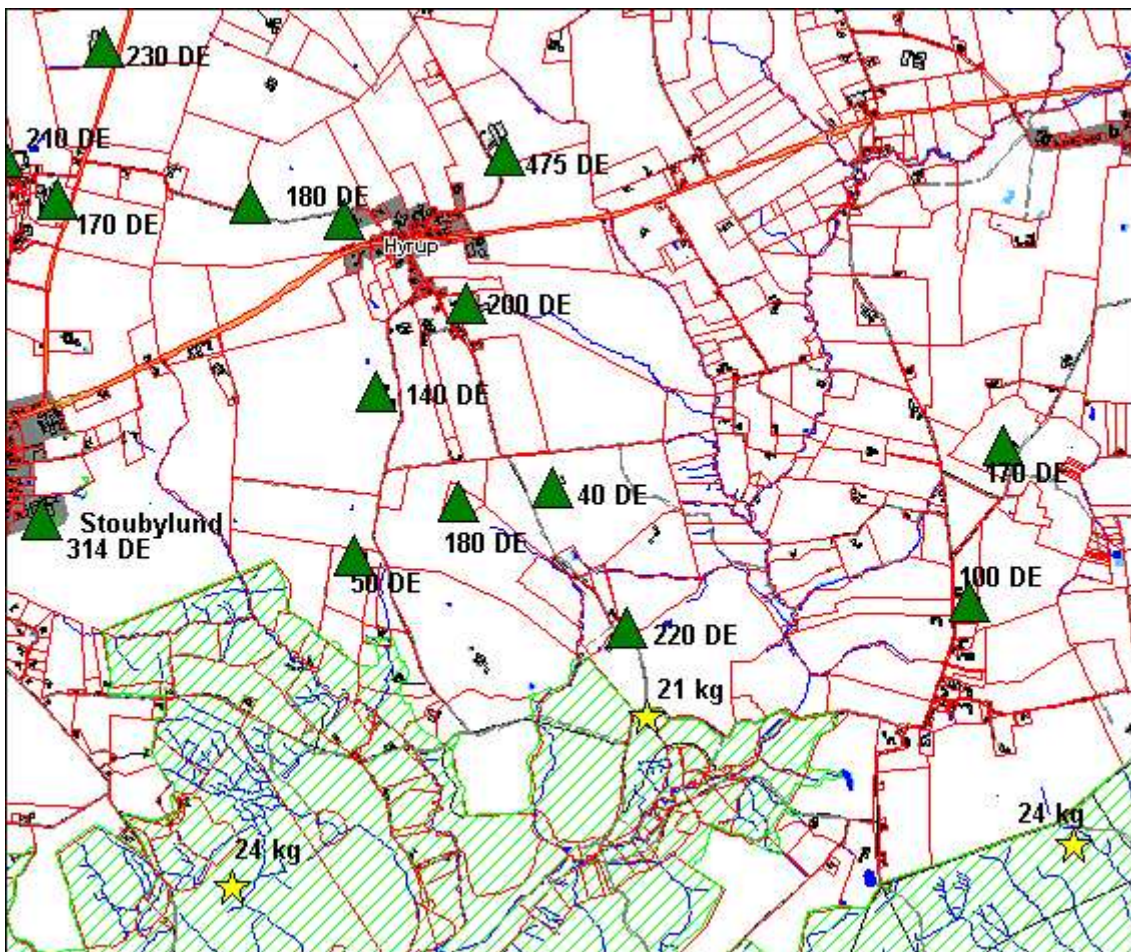
²⁰ Atmosfærisk deposition, 2008. Faglig Rapport fra DMU nr. 671, 2010.

²¹ Ruhedsklasse opland=L og naturtype=S

I DMU rapport²² er den samlede baggrundsbelastning på tre udvalgte lokaliteter syd for Hyrup indenfor habitatområdet beregnet at være 21- 24 kg N/ha/år. Der er en baggrundsbelastning på 18 kg N/ha/år, hvilket stemmer overens med nyeste tal for 1 gange 1 km grit for 2010, som anført ovenfor. Der er ifølge rapporten en lokal effekt på 3 – 6 kg N/ha/år. Der sker således en overskridelse af tålegrænsen for skovnaturtypen 'Bøgeskov på muldbund'.

Som det ses af figur 3 er de tre målestationer (gul stjerne) beliggende i habitatområde, hvor der nord for området er en intensiv husdyrproduktion. Syd for målestationerne er der ingen husdyrbrug, da dette er skov og fjord. Stoubylund er beliggende i en afstand mellem 1,7 og 4,5 km nordvest for målestationerne. Ifølge husdyrgodkendelse.dk er ammoniakbelastningen ved nærmeste målestation 1,7 km sydøst for Stoubylund på 0,1 kg N/år. Dermed bidrager Stoubylund ikke i væsentlig grad til den høje baggrundsbelastning i dette område af habitatskoven. Dog kan der være en effekt af udbringning af husdyrgødning på arealerne, som grænser op til habitatområdet syd for Stoubylund, da disse drives af ansøger.

Indenfor habitatområdet, i Stouby Skov, er registeret artsdata – mørk barksvirreflu (sjældent), rødlig perlemorssommerfugl (kritisk truet), kejserkåbe (truet) og nikkende hullæbe (fredet). Af de oplyste registrerede arter formodes perlemorssommerfuglen uddød, og kejserkåbe er kun registreret ved kysten. De øvrige to artsdata er afhængig af lysåbninger; herunder er barksvirreflu afhængig af tilstedeværelsen af blomster, som godt kan vokse lidt skyggefuldt. Hvis området modtager meget ammoniak, vil lysåbninger vokse til og dermed reducere levesteder for blomsterne. Ingen af disse er anført på Habitatdirektivets²³ bilag IV over beskyttede arter. Der forefindes ingen yderligere registrerede artsdata indenfor 1 km af anlægget.

Figur 3. Angivelse af målestationer fra DMU rapport om kvælstofbelastningen på naturområder i Østjylland med gule stjerner i forhold til det pt. (2010) kendte dyrehold, markeret med grønne tre-

²² Faglig rapport fra DMU nr. 673, 2008 'Kvælstofbelastning af naturområder i Østjylland'

²³ Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, med senere ændringer, artikel 12.

kanter, på husdyrbrug i nærheden. Angivelse af dyreenheder (DE) er med de gældende DE og en cirka angivelse.

Vurdering

De naturområder, der er beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven i området omkring Stoubylund, er typer, der har tålegrænser i intervallet 15-25 kg N/ha/år og er ikke vurderet at være meget næringsfattige. Baggrundsbelastningen i Hedensted Kommune ligger således i nærheden af naturtypernes nedre tålegrænse. Der er ifølge beregninger fra DMU en forøget baggrundsbelastning i området samt stor lokal effekt, som dog ikke vurderes at overskride områdernes øvre tålegrænse. Hedensted Kommune vurderer, at den aktuelle belastning af ammoniak på mosen og overdrevet øst for Stoubylund er omkring 20 kg N/ha/år, idet naturområderne ligger tæt på Stoubylund og tilmed øst for anlægget set i forhold til den beregnede baggrundsbelastning i området.

Baggrundsbelastningen i DMU rapport nr. 673 på 21-24 kg N/ha/år er målt i habitatområdet, hvor den høje vegetation medfører en højere ruhed²⁴, og dermed højere modtagelighed. Naturtypen bøgeskov på muld eller kalkholdig bund, som er den mest fremherskende naturtype i habitatområdet syd for Stoubylund og omkring målestationerne, vurderes, jf. DMU rapport, at være negativt påvirket af den store ammoniakbelastning i området.

Med det stillede vilkår om reduktion af lugtemissionen fra stalden vil ammoniakemissionen også reduceres. Hedensted Kommune vurderer, at der vil ske en væsentlig reduktion af ammoniakpåvirkningen på habitatskoven, beskyttet natur og artsdata. Det er vurderet, at der ikke er behov for en Miljøkonsekvensvurdering²⁵. Det kan tilføjes, at jf. miljøstyrelsens FAQ. 16 om revurderinger²⁶, er beskyttelsesniveauet for ammoniak opfyldt uden videre, når der ikke sker en ændring eller udvidelse af husdyrbruget.

Reduktionen af ammoniak sker kun fra staldanlæg og ikke fra gylletanke og i forbindelse med udbringning af husdyrgødning. I fremtiden vil de omkringliggende naturarealer og habitatområdet fortsat påvirkes af den generelle landbrugsdrift, og der vil dyrkes tæt på habitatområdet, hvormed randområderne stadig modtager en påvirkning. Vurdering af udbringning af gødning på arealerne tæt på habitatområde varetages i § 16 godkendelse, jf. vilkår 27.

5.2.4 Lugt

Lugtemissionen er beregnet i det digitale ansøgningsystem, ud fra oplysninger om den ansøgte fremtidige produktion. Der beregnes antal lugtenheder ud fra det gennemsnitlige kg dyr på stald på en varm sommerdag (maksimal belastning). Dette omregnes til en geneafstand, indenfor hvilken der kan forventes væsentlig lugtgener.

Grænseværdierne er forskellige i forhold til, i hvilket område naboer er bosiddende. I byzone er grænseværdien 5 odour units²⁷ (OU/m³), i samlet bebyggelse (8 enkelt boliger indenfor 200 m radius) 7 OU/m³ og enkelt bolig i landzone (uden landbrugspligt) 15 OU/m³. Af tabel 4 kan ses lugtgeneafstand og faktisk afstand fra lugtcentrum.

²⁴ Ruhed er en betegnelse for højden og åbenheden af vegetationen indenfor naturområdet.

²⁵ Vurdering af påvirkning af Natura2000 områder i henhold til Miljømålsloven (Lovbekendtgørelse nr. 1756 af 22.12.2006)

²⁶ www.mst.dk/Landbrug/Husdyrgodkendelser/FAQ_husdyrlov-gammel.htm

²⁷ Odour units er en international måleenhed for lugt.

Tabel 4. Geneafstand og faktiske afstand til de tre områder, udregnet i it-ansøgningssystemet (husdyrgodkendelse.dk).

	Beregnet geneafstand *	Beregnet gennemsnitsafstand fra lugtcentrum**
Til eksisterende byzone, Stouby	706 m (803,4 m)	97 m
Til samlet bebyggelse i landzone, Aksels Nielsens Vej 16	538 m	417 m
Til enkeltbolig, u. landbrugspligt Humlevej 1	259 m	304 m

* geneafstand, beregnet på baggrund af lugtemissionen fra alle staldafsnit

** gennemsnitsafstand til område, regnet fra lugtcentrum af staldanlæggene ifølge husdyrgodkendelse.dk. det er altså forskelligt fra afstande angivet i tabel 1.

I parentes er angivet geneafstand med nuværende produktionstilladelse, se kommentarer i afsnit 5.2.4.2.

På baggrund af at lugt udregnes som kg svin pr. stald har antallet af stipladser (antal svin på stald ad gangen) afgørende betydning for selve lugtintensiteten fra svineproduktionen. I forhold til dyrevelfærd er begrebet stiplads som m² anvendt, men det kan ikke overføres til beregningerne mht. lugtemission fra staldanlæg, da det ikke kan henføres til en bestemt mængde plads (m²) til hver gris. Antallet af stipladser udregnes i forhold til den formodede tilvækst i besætningen, og hvorvidt der er tale om tungsvinsproduktion eller ej.

5.2.4.1 Kort om lugt fra svinebrug - generelt

Der er mere end 200 forskellige lugtstoffer i staldluft, som hver især bidrager til lugten. Forsøg har vist, at grise i sig selv ikke giver anledning til væsentlig udskillelse af lugtstoffer. Lugten kommer derimod fra gylleoverflader og gødning afsat på spaltegulv og fast gulv²⁸.

Nyere målinger af ammoniak og lugtemissioner viser, at emissionen fra stalde med delvist spaltegulv (mellem 25-75 % fast gulv) er mindre end fra stalde med gødningskumme under hele stien. Selvom andelen af gyllekummearealet kan variere meget, medfører dette ikke en effekt på den beregnede lugt fra husdyrbruget. Staldsystemer med en andel fast gulv og spaltegulv har beregningsmæssig en lugtemission på 300 OU/m³. Et staldsystem med fuldspaltegulv, uanset spalternes udformning, har en lugtemission på 450 OU/m³. Et staldsystem med udelukkende fast gulv har en lugtemission på ligeledes 450 OU/m³. Denne beregningsmæssige manglende nuancering i forhold til arealet af gyllekummen og spalteaåbningers størrelse er i overensstemmelse med bilag 3 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og Lugtvejledningen²⁹.

I stalde med delvist spaltegulv er det vigtigt at kunne styre grisenes gødeadfærd, så der ikke afsættes gødning på den faste del af gulvet. Jo større fri overflade der er med gødning, jo større lugtemission. Problematikken omkring gødeadfærd er meget i fokus i forhold til anvendelse af staldsystemer med lav lugtemission og grisenes 'søleadfærd' i varmt vejr. Grise kan ikke svede, hvormed de i varme perioder i staldsystemer med delvist spaltegulv vil ligge på spaltegulvet, hvor der er koldt og dermed afsætte afføring på det faste gulv (herunder udtrykket - 'at grisene vender stien')²⁸.

Gødningens indhold af kvælstof frigives i stalde som ammoniak. Ammoniak kan ikke umiddelbart lugtes udenfor stalden, fordi den hurtigt fortyndes under den menneskelige lugttærskel. Alligevel kan det ikke udelukkes, at ammoniak stadig spiller en rolle for lugten udenfor stalden, fordi ammoniak sammen med andre lugtstoffer kan give en ammoniaklignende lugt³⁰.

²⁸ Lugt – Problemer og løsninger, notat fra Landscentret for svin, Videncenter for Landbrug, Skejby. Se hele notatet i bilag 6.

²⁹ Faglig rapport vedr. ny lugtvejledning for husdyrbrug, december 2006, Skov- og Naturstyrelsen

³⁰ Poul Pedersen, Lugtgener, Dansk Svineproduktion, 15-01-2007

5.2.4.1.1 Lugt fra Stoubylund i forhold til geneafstanden

Med den lugtgeneafstand der ifølge beregning i husdyrgodkendelse.dk er fra Stoubylund med nuværende vægtinterval ligger alle boligerne i Stouby by indenfor lugtgeneafstanden. Geneafstanden indikerer indenfor hvilken afstand, der vil kunne registres lugtgener, som kan karakteriseres som væsentlige i størstedelen af tiden (95 %). Det skal nævnes, at der også kan forekomme lugtgener fra staldanlægget udenfor disse afstande ved ekstreme vejrforhold. Dertil skal det bemærkes, at lugt i forbindelse med udbringning af gødning ikke er medtaget deri.

Af nedenstående figur 3 kan det ses, hvilke boliger, der er beliggende indenfor geneafstanden ved den nuværende produktionstilladelse, den ansøgte fremtidige produktionstilladelse og med de vilkår, der er stillet til reduktion af lugt i nærværende revurdering.

I Stouby by (byzone) er der ca. 325 boliger eller grunde udlagt til boliger. Alle disse boliger ligger indenfor geneafstanden til byzone (maksimalt 5 OU OU/m³) med nuværende produktionstilladelse (rød). Ved at øge effektiviteten, se afsnit 5.2.4.2, reduceres geneafstanden til 706 m (gul), hvilket betyder, at de mest vestlige beliggende boliger i Stouby by ligger udenfor geneafstanden.

Til enkelt boliger i landzone er afstandskrav overholdt, jf. tabel 4, mens lugtgeneafstande med fremtidige geneafstand til de nye storparceller syd for Stouby, som udgør en samlet bebyggelse, ikke er overholdt.

Der er stillet vilkår om lugtreduktion, som med de kvantitative tiltag medfører en geneafstand på 498 m (blå geneafstand). Derudover er der stillet vilkår til ikke kvantitative tiltag, hvilket betyder, at der i praksis må regnes med en geneafstand, som er mindre end de 498 m. Det ses, at indenfor en radius af 498 m fra Stoubylund vil over halvdelen af boligerne i Stouby, ca. 220 boliger, fortsat være beliggende indenfor geneafstanden.

Beregningsmodellen for beregning af lugtgeneafstande blev ændret med den nye lugtvejledning i december 2006. Før regnes i LE/m² med FMK-modellen, nu regnes der med OU/m³ med Ny lugtberegning. Nærværende afgørelse er vurderet i forhold til Ny lugtvejledning. I forbindelse med Miljøklagenævnets behandling af tidligere påklage af kommunens påbud om lugtreduktion er det oplyst, jf. Miljøklagenævnets afgørelse af 5. marts 2004, at der er en geneafstand til byzone på 420 m og at der indenfor denne afstand er mere end 100 boliger. Med den sidst indsendte beregning i ansøgningssystemet af 12. februar 2010 fremgår, at der er en geneafstand på 519 m til byzone beregnet med FMK-modellen. Ved sammenligning i forhold til tidligere afgørelse kan det konkluderes, at der også med daværende beregningsmodel er et væsentligt antal boliger beliggende indenfor geneafstanden.

Figur 4. Geneafstand for lugt i forhold til krav for byzone målt fra Stoubylunds lugtcentrum ved nuværende produktionstilladelse (rød), fremtidige ansøgte produktion (gul) og vilkårsfastsatte lugtreduktion (blå). Rød afgrænsning af Stouby angiver byzone.

Vindretning

Stoubylund har i forbindelse med udkast til nærværende revurdering den 28. april 2010 bemærket overfor kommunen, at de forskelle, der er på lugtens udbredelse i forhold til fremherskende vindretning, ikke er medtaget. Da den fremherskende vindretning i Danmark er fra vest, er Stoubylund således placeret mest hensigtsmæssig for Stouby i forhold til vindretning.

Ved kommunens påbud om reduktion af lugt i 2000 fik Stoubylund udarbejdet en OML-multi beregning over lugtens udbredelse i 360 grader omkring ejendommen³¹. Denne viser, at der indenfor de nærmeste 200 m fra ejendommen er en forskel i lugtintensiteten ved en bolig placeret øst som vest for Stoubylund. For afstande over 200 m fra staldanlæggets lugtcentrum er forskellene mellem antal LE/m² øst og vest for staldanlægget væsentlig mindre. Der kan således med god grund stilles spørgsmålstejn ved om vindretning giver en mærkbar forskel ved boliger placeret mellem 200 m til 800 m fra Stoubylund.

I praksis betyder det, at det er beboere omkring Lundbovej, Pilegårdsvej og Mosevej, der er mindre påvirket af lugt fra Stoubylund i forhold til, hvis boligerne var placeret øst for staldanlægget. Fra rapporten kan gengives, at der i en afstand af 80 m fra Stoubylund er fundet en høj lugtintensitet på 130-160 LE/m² i 50-140 grader (øst-sydøst for Stoubylund), hvilket er begrundet med vestenvinden. Ligeledes er der fundet en høj lugtintensitet i 230-240 grader (sydvest for Stoubylund) på ca. 140 LE/m², også i en afstand af 80 m. Stouby by er beliggende indenfor 240 til 330 grader (sydvest til nordvest for Stoubylund), hvor der generelt er en lavere lugtintensitet på 80-100 LE/m² i 80 m afstand. Ud fra rapporten fra 2000 kan det altså konkluderes, at Stouby by ligger rigtigt i forhold til

³¹ Vurdering af lugt fra svinefarmen Stoubylund, Stouby, februar 2000, DK-Teknik, rapport nr. 15.829.

lugtens udbredelse rundt om ejendommen. Denne udbredelse stemmer fint overens med nærmeste oplyste station med vindrosedata, Båstrup³². I rapporten med 30 års vindobservationer fremgår det, at der er en kraftig vestenvind, og at denne er mest markant i forsommeren og sensommeren.

Ansøger har oplyst kommunen, at nærværende OML-multi beregning fra 2000 stadig er retvisende for den lugtudbredelse, som der er i dag (2010). En sådan beregning kan foruden vindretning bl.a. også inddrage topografiske forhold og beplantning, hvormed beregningen kan give et estimat for turbulens og temperaturinversion i et specifikt punkt. Dette er ikke foretaget i forhold til evt. klage.

Hedensted kommune vurderer, at den geneafstand, som er beregnet i husdyrgodkendelse.dk ikke er overestimeret grundet Stoubylunds placering, da effekten af vindretning udenfor en 200 m radius fra Stoubylund ikke er væsentlig forskellig. Ligeledes at der med beregninger i husdyrgodkendelse.dk, som følger Lugtvejledningen, med den korrigerede lugtgeneafstand er indregnet en forøgelse af lugtgeneafstanden, såfremt husdyrbruget ligger vindmæssig dårligt i forhold til bebyggelse. Hermed vurderes den beregnede geneafstand at være bedste estimat for lugtgeneafstanden.

5.2.4.2 Historisk redegørelse for Stoubylunds produktionsforhold og lugtemission

Nedenfor er oplysningerne, som er indsendt i redegørelsen til nærværende revurdering af miljøgodkendelsen sammenholdt med de forhold, som dannede baggrund for miljøgodkendelsen i 1991.

Begrundelsen for at foretage denne sammenligning er at kunne vurdere miljøpåvirkningen ved driften i dag i forhold til miljøbelastningen ved dyreholdet meddelt ved miljøgodkendelsen i 1991. Der er sket forskellige lovbestemte og produktionsmæssige ændringer, som har indvirkning på miljøbelastningen. Nedenfor er redegjort for de tre forhold, som har indflydelse på lugtpåvirkningen – kg produceret grise, tilvækst/dag og stipladser. Alle forhold indgår også i afsnit 5.2.4.3 vedr. redegørelse for de lugtreducerende tiltag.

Produktionen i kg producerede grise

Miljøgodkendelsen i 1991 blev meddelt til en produktion på 12.400 slagtesvin, som på dette tidspunkt svarende til et produktionsvægtinterval på 25-95 kg³³. Dette betyder, at der blev meddelt tilladelse til en produktion på 868.000 kg svin/år.

Den første indsendte redegørelse og beregning i ansøgningssystemet fra 10. marts 2009 lød på en årsproduktion på 9412 slagtesvin (29-117 kg), hvilket stemmer fint overens med det produktionsinterval, som kommunen har registreret de seneste år på ejendommen. Dette må betegnes som den nuværende produktionstilladelse. Med den nuværende produktionstilladelse produceres der 9412 slagtesvin med tilvækst på 88 kg, altså 828.256 kg gris. Dette betyder, at der er sket en reduktion i tilladte kg produceret gris på (868.000-828.256) = 39.744 kg gris i forhold til den oprindelige godkendelse, hvilket svarer til 452 producerede grise (29-117 kg) eller 568 producerede grise (25-95 kg).

Idet smågriseleverandøren, Langbjergvej 8, med fornyet godkendelse (april 2010) grundet lovkrav om dyrevelfærd har en afgangsvægt på 26,5 kg, er den seneste indsendte beregning pr. 12. februar 2010 i IT-ansøgningssystemet, 9267 producerede slagtesvin (26,5 – 117 kg). Dette må betegnes som den fremtidige produktionstilladelse. Denne produktion svarer til en produktion af 839.126 kg gris, hvilket er en forøgelse på 10.871 kg gris. Dyreenhedsmæssigt er produktionen den samme, men da grænsen for, at kg produceret gris udregnes efter smågriseenheder eller slagtesvineenheder, skiller ved 30 kg, giver et ændret vægtinterval en ændring i tilladte kg produceret gris.

³² Observeret vindhastighed og -retning i Danmark – med klimanormaler 1960-90, DMI, technical report 99-13, side 189.

³³ Afklaring af tvivlsspørgsmål angående den tilladte produktion af 30. november 2004, Skov- og Naturstyrelsen. (jf. Bekendtgørelse nr. 568 af 22. september 1988) på husdyrbrug

Vægtintervallet har indflydelse på lugtemissionen. Ved en overslagsberegning³⁴ i husdyrgodkendelse.dk, hvor oplysninger om antal stipladser og produktionstilladelse i 1991 sættes ind, er geneafstanden beregnet til 830 m til byzone, mens den nuværende lugt-geneafstand til byzone er 803,4 m. Med den fremtidige ansøgte produktion, hvor der er indregnet en øget tilvækst pr. dag, er lugt-geneafstanden til byzone reduceret yderligere til 706 m, jf. figur 3.

Tilvækst

Fra DK-tekniks rapport nr. 15.829 fra februar 2000 'Vurdering af lugt fra svinefarmen Stoubylund' fremgår det, at der er 3637 stipladser til 12.400 slagtesvin (25-95 kg) på ejendommen. Herved svarer det til, at der på Stoubylund var en rotation på 3,4, hvilket svarer til, at hver gris var på stald i 107 dage (antal produktionsdage) med en tilvækst pr. dag på ca. 654 g/dag.

Der er i redegørelsen indsendt i efteråret 2009 oplyst en tilvækst på 790 g/dag med nuværende produktion. Hedensted Kommune har undersøgt de oplyste tal for gennemsnitlig tilvækst og fundet, at den gennemsnitlige tilvækst for slagtesvin i april 1998 til april 1999 var 786 g/dag under forudsætning af en gennemsnitlig indgangsvægt på 31,7 kg og en gennemsnitlig tilvækst pr. produceret svin på 69,3 kg, hvormed grisene i gennemsnit vil veje 101 kg³⁵. Den oplyste gennemsnitsvægt på 790 g/dag er derfor indenfor 1998 normen.

Stoubylund har foreslået øget effektivitet som tiltag til lugtreduktion og redegjort for en fremtidig tilvækst på 920 g/dag, hvilket er indregnet i den sidste indsendte beregning i husdyrgodkendelse.dk af 12. februar 2010. Værdierne for daglig tilvækst for vægtintervallet 26,5 kg til 117 kg vil ifølge Erfaring nr. 0212, oktober 2002 for slagtesvin i vægtintervallet 25-120 kg være på 908 g/dag; grise i vægtintervallet 25-110 kg være på 889 g/dag, grise i vægtintervallet 30-120 kg være på 932 g/dag og grise i vægtintervallet 30-110 være på 924 g/dag. Gennemsnitlig for disse intervaller er 913,25 g/dag, hvilket er overensstemmende med reference vægtinterval 30-100 kg. I forhold til referenceintervallet er der på Stoubylund en højere udgangsvægt, hvormed den mulige gennemsnitlige daglige tilvækst er højere end de 914 g/dag. De gennemsnitlige produktionsresultater fra juli 2008 til juni 2009 er 893 g tilvækst/dag³⁶. På denne baggrund vurderer Hedensted kommune, at den oplyste tilvækst pr. dag er højere end gennemsnitligt set for danske slagtesvineproduktioner, men indenfor den norm, som 'Videncenter for svineproduktion' selv oplyser.

Hedensted Kommune vurderer, at den udregnede daglige tilvækst i 1991 på ca. 654 g/dag stemmer fint overens med, at der omkring 1998/1999 var en daglig tilvækst på 790 g/dag. Og at den angivne fremtidige tilvækst på 920 g/dag er indenfor normen. De angivne tal vurderes dermed ikke at være overestimeret, og Stoubylund vil ikke opnå fordel med hensyn til den angivne øgede effektivitet i svineproduktionen og de vilkår, der er stillet dertil. Der er sket en effektivisering fra 1991 indtil 1998, og den opnået effekt på lugt er ikke medregnet her.

Antal stipladser

De tidligere oplyste 3637 stipladser til en produktion på 12.400 slagtesvin (25-95 kg) i 1991 medfører en rotation på 3,4. Med den nuværende produktionstilladelse (9412 slagtesvin (29-117 kg)) vil der være en rotation på 3,3 med 2880 stipladser og den fremtidige produktion (26,5 kg til 117 kg) på 2499 stipladser giver en rotation på 3,7. Dette forhold viser blot samme tendens om øget effektivitet, som angivet ovenfor, men kan dog ikke sammenlignes i forhold til effektiviteten, da en stiplads er en fiktiv størrelse, hvilket

³⁴ Produktion på 12.400 slagtesvin (25-95 kg) på 3637 stipladser, jf. DK-teknik rapport nr. 15829: Vurdering af lugt fra svinefarmen Stoubylund, februar 2000 med samme fordeling af dyr på de forskellige gulvtyper som i nærværende revurdering - 25,3 % stipladser er delvis spaltegulv (50-75 % fast gulv), 44,1 % er fuldspaltegulv og 30,6 % er drænet gulv og spalter.

³⁵ Notat nr. 0403 fra jan. 2004, Videncenter for Svineproduktion; Rapport over P-rapporternes resultater april 2003.

³⁶ Notat nr. 0935 af. 17. december 2009. Videncenter for Svineproduktion; P-rapporternes resultater juni 2009.

også er nævnt tidligere. Der er i vilkår 1 angivet det maksimale antal svin på stald ad gangen til 2499 slagtesvin.

Stoubylund har i forbindelse med høring af udkast oplyst staldarealet i hver enkelt stald. Total set er der 2762 m² stiareal inkl. krybbe og inventar. Ved meddelelse af godkendelse i 1991 var der et pladskrav på 0,7 m²/stiplads, svarende til 2364 m² stipladsareal (3637 stipladser * 0,7 m²/svin). Ved tungsvinsproduktion skal der ifølge lovgivning være minimum 1 m² for grise over 110 kg. Stoubylund oplyser, at grisene er i samme sti uanset størrelse, da flytning stresser grise. Derfor er der god plads i stien, når grisene er små, og stien er fuldt belagt, når grisene er slagtefærdige. Med oplysninger om det samlede stiareal på Stoubylund er der således ikke overskud af stiareal ved de fremtidige maksimale 2499 slagtesvin på stald ad gangen.

Det skal dog bemærkes, at Hedensted kommune undrer sig over, at Stoubylund med nuværende produktionstilladelse har oplyst at have 2880 stipladser til tungsvinsproduktion på et stiareal på 2762 m² inkl. krybber og inventar. Hedensted kommune formoder, at der allerede er sket en effektivisering i forhold til daglig tilvækst og vil vurdere forholdet i forbindelse med Stoubylunds redegørelse for yderligere lugtreduktion om tre år, jf. vilkår 12. Dette skal også ses i lyset af tidligere transitaktivitet, som skal stoppe, jf. vilkår 10, og i forhold til den reelle lugtgene, som er større, når et større areal end nødvendigt er vådt og lugtafgivende. Hedensted kommune vurderer dog ud fra de givne oplysninger, at der ikke er grundlag for at kræve en reduktion af dele af staldanlægget som følge af øget effektivitet, se afsnit 5.2.4.3.1.

5.2.4.3 Redegørelse for lugtreducerende tiltag

Jævnfør husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 fremgår det, at lugtgenekriterierne er gældende i forhold til etableringer, udvidelser og ændringer. Dvs. i forbindelse med revurderinger, hvor der ikke sker udvidelser eller ændringer, kan beskyttelsesniveauet for lugt ikke kræves overholdt, med mindre det faktisk er teknisk og økonomisk muligt for landmanden (jf. Miljøstyrelsens faq. 16).

Hedensted Kommune vurderer, at der foreligger væsentlig forurening fra husdyrbruget, og at der på denne baggrund er hjemmel til at meddele påbud om nedbringelse af lugtgenerne fra svineproduktionen, jf. § 39 i husdyrloven. Hedensted Kommune begrundes hjemlen dels i Miljøklagenævnets bemærkning i afgørelsen af 5. marts 2004, som lyder: citat

'Miljøklagenævnet finder, at staldene på Stoubylund medfører væsentlige lugtgener, og at den i Miljøbeskyttelseslovens § 41, stk. 1 fastsatte betingelse for at meddele påbud om nedbringelse af lugtgenerne er opfyldt'

Og dels at der indenfor lugtgenefstanden er ca. 325 boliger beliggende i byzone, hvilket må betragtes som en væsentlig faktor.

På baggrund af Miljøklagenævnets afgørelse af 5. marts 2004 har Hedensted Kommune krævet en redegørelse for lugtreducerende tiltag på Stoubylund med følgende indhold:

- faglig beskrivelse af tiltag til reduktion af lugt og muligheden for implementering på Stoubylund
- dokumenterede effekt på lugtreduktion
- omkostninger til etablering og drift

Materiale fra ansøger

Hedensted Kommune oplyste kravene til dokumentation i kommunens oplæg til revurdering i skrivelse af 30. oktober 2008. På baggrund af det indkomne materiale den 10. marts 2009 blev det vurderet at redegørelsen ikke opfyldte detaljeringsgraden i forhold til de tre ovenstående forhold.

Hedensted Kommune forvarslede den 28. august 2009 et undersøgelsespåbud om, at Stoubylund skulle fremsende yderligere oplysninger. Der blev den 27. oktober og 3. november indsendt materiale. Hedensted Kommune kommenterede på disse oplysninger den 5. november 2009 og bad om yderligere specifikationer til de beskrevne tiltag, som var kommunen i hænde den 22. november 2009.

På denne baggrund har Hedensted Kommune vurderet, at det indsendte materiale er tilstrækkeligt beskrevet til at foretage en vurdering af de lugtreducerende tiltag, der er mulige på Stoubylund, og til at Hedensted kommune som myndighed kan træffe en afgørelse herom. Ligeledes vurderes det, at Stoubylund med baggrund i de gentagne anmodninger om yderligere oplysninger har haft rigelig lejlighed til at fremkomme med væsentlige oplysninger i sagen, der synes relevante for myndigheden.

I det indsendte materiale til revurderingen samt det efterfølgende materiale af 27. oktober 2009, 3. november 2009 og 22. november 2009 er der beskrevet en del tiltag til reduktion af lugt fra Stoubylund.

Partshøring af ansøger

Ansøger modtog udkast af afgørelse om revurdering den 23. marts 2010. Partshøring af ansøger skete på møde den 28. april 2010. På mødet fremkom ansøger med forskellige bemærkninger til kommunens udkast til revurdering. Ligeledes påpegede ansøger forskellige aspekter, som manglede i kommunens afgørelse. Disse forhold er derefter medtaget i afgørelsen og har ført til enkelte ændringer i forhold til det udkast, som ansøger modtog i marts 2010. Derudover har kommunen modtaget supplerende materiale den 2. maj 2010 om staldanlæggets samlede stiareal og afledning af overfladevand; den 6. maj 2010 om antal transportere, beredskabsplan og ny situationsplan og den 19. maj 2010 om omkostninger ved ændring af staldgulv. Vurdering i forhold til disse nye oplysninger er medtaget i det udkast til revurdering af miljøgodkendelsen, som naboer har modtaget.

I forbindelse med nabohøringen fremkom ansøger ligeledes med bemærkninger til udkastet. Disse bemærkninger var Hedensted kommune i hænde den 12. juli 2010. Hedensted kommune kontaktede den 19. august 2010 telefonisk ansøgers konsulent omkring brevet, da det var tvetydigt. Der blev givet frist til at få rettet disse forhold. Den 7. september 2010 modtog Hedensted kommune et revideret notat med bemærkninger til kommunens udkast af 18. juni 2010. Disse bemærkninger fremgår af bilag 7, hvor Hedensted kommunes svar til ansøger ligeledes er indsat.

Ansøgers bemærkninger drejer sig om BAT niveau for staldindretning og ændring af staldgulv i nylig renoveret stald 4 og 5. Der gives forslag til ændring af vilkår 15. Ansøger mener ikke, at luftrensning af afgangsluften er proportional i forhold til den omkostning, som tiltaget kræver samt ikke er i overensstemmelse med Miljøklagenævnsafgørelser. Ligeledes mener ansøger ikke, at tidsbegrænsningen for fodertransporter kan reguleres gennem husdyrloven.

Bemærkningerne i brev af 7. september 2010 har ikke medført ændringer i vilkår i forhold til det udkast, som blev sendt i nabohøring den 18. juni 2010.

I det nedenstående er redegjort for de tiltag, som vurderes at have effekt på lugt fra et husdyrbrug i forhold til mulig implementering på Stoubylund, deres effekt og omkostning. Efter hvert tiltag fremgår Hedensted Kommunes vurdering.

I tabel 5 vises de vigtigste oplysninger om de enkelte staldafsnit for at skabe overblik for læseren.

Tabel 5. Oplysninger om de enkelte staldafsnit

	Dyrekategori, gulvtype	Sti-pladser	Antal dyr/år	Lugtenheder OU/m ³	% lugt
Stald nr. 1	Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	261	964	5616	7,6
Stald nr. 2	Slagtesvin, Fuldspaltegulv	390	1447	12588	17,0
Stald nr. 3	Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	373	1384	8026	10,9
Stald nr. 4	Slagtesvin, Drænet gulv + spalter (33/67)	495	1835	15977	21,6
Stald nr. 5	Slagtesvin, Drænet gulv + spalter (33/67)	269	999	8682	11,8
Stald nr. 6	Slagtesvin, Fuldspaltegulv	355	1318	11458	15,5
Stald nr. 7	Slagtesvin, Fuldspaltegulv	356	1320	11490	15,6
Total DE		2499	9267	73837	100

5.2.4.3.1 Effektivisering

Stoubylund har redegjort for, at der som følge af effektivisering, dvs. større tilvækst pr dag pr. dyr, er en mindre lugtemission. Dette er korrekt, da der ved kortere opholdstid i stalden vil være en mindre belægningsgrad.

Kommunen har modtaget en redegørelse omkring øget effektivitet i forhold til lugtpåvirkning. Det skal bemærkes, at nedenstående udregning er foretaget med vægtinterval på 29 til 117 kg. Den sidste indsendte beregning i ansøgningssystemet (12. februar 2010) indeholder allerede denne effektivitetsforbedring med 920 g tilvækst/dag og ændret vægtinterval fra 26,5 kg til 117 kg med tilsvarende reduktion i lugtenheder.

Stoubylunds konsulent skriver, citat:

' I følgende beregninger er der lavet et overslag over hvad øget effektivitet betyder for lugtberegningerne på Stoubylund.

Lugt beregnes på baggrund af kg dyr på stald. Derfor betyder en øget tilvækst, hvorved dyrene står kortere tid i stalden, uden samtidig øgning af besætningen, at der skal regnes med en lavere belægning. Ved lavere belægning er lugtemissionen også lavere.

I den eksisterende godkendelse er der en årlig produktion på 9.412 slagtesvin i vægtintervallet mellem 29-117 kg. Disse er fordelt på 2.880³⁷ dyr på stald, svarende til en rotationshastighed på 3,3 ud fra en forudsætning om en tilvækst på ca. 790 g/dg.

I lugtberegningen betyder det, at geneafstanden for byzone er: 803,41 m, samlet bebyggelse: 618,95 m og enkelt bolig: 308,70 m.

I 1996 var der en gennemsnitlig tilvækst på 762 g/dg. og i 2008 var tilvæksten på 895 g/dg for slagtesvin fra 30-100 kg.³⁸ Dermed reduceres tilvækstperioden med knapt 14 dage.

På Stoubylund kan forventes en tilvækst på ca. 920 g/dg³⁹., da dyrene har en øget tilvækst når de kommer over 100 kg. Dermed kan dyrene gøres slagtefærdige på ca. 96

³⁷ Oplyst i ansøgningen – af 10.marts 2009

³⁸ Det gennemsnitlige produktionsniveau for E- kontrollen for slagtesvin <http://www.landbrugsinfo.dk/svin/landsgennemsnit/sider/startside.aspx>

dage. Dette betyder, at der kun skal være 2.476 dyr på stald. Dermed bliver lugtbe-
regningen:

Geneafstand for byzone: 706 m, samlet bebyggelse: 542 m og enkelt bolig: 261 m.

Beregningen viser, at lugtemissionen reduceres med ca. 14 % alene pga. øget effekti-
vitet.'

Den ansøgte fremtidige produktion (26,5 kg som indgangsvægt og 920 g/dag i tilvækst) er lig med en maksimal produktion på 9267 slagtesvin (26,5-117 kg) for at produktionen kan holde sig indenfor samme antal DE. Da øget produktionshastighed for hver gris medfører, at der er færre grise på stald ad gangen, er der i den sidste indsendte beregning i ansøgningssystemet fra 12. februar 2010 indsat 2499 stipladser, hvilket medfører en total lugtemission fra stalden på 73.837 OU/m³. Denne beregning viser en reduktion af lugtemissionen på 12.778 OU/m³ som følge af øget effektivitet. Effekten er på over 14 % i forhold til ovenstående konsulentberegning, hvilket skyldes beregningsmæssige forskelle i lugtenheder ved ændret vægtinterval (indgangsvægt reduceret fra 29 kg til 26,5 kg).

Vurdering af effektivitetsberegningen

Hedensted kommune vurderer, at den anmeldte tilvækst for nuværende produktionstilladelse (regnet efter niveau 1998/1999) i forhold til den fremtidige tilvækst er en reel effektivitetsfremgang, som afspejler en reduktion af lugtemissionen fra svineproduktionen. Der er med den seneste indsendte beregning allerede sket en beregningsmæssig lugtreduktion på 14 % som følge af reduceret antal stipladser. Hedensted kommune vurderer, at anvendelsen af øget effektivitet som tiltag til lugtreduktion regnes fra det tidspunkt, hvor svineproduktionens miljøgodkendelse i realiteten skulle være revurderet (1999). Den angivne effektivitetsforbedring er en løbende proces. Derfor vurderes nævnte tiltag til lugtreduktion delvist opfyldt på nuværende tidspunkt (2010) ved højere effektivitet i produktionen end i 1998/1999.

Tiltaget betyder, at der er et forholdsvis lavt antal stipladser i forhold til normen for en tungsvinsproduktion, hvilket betyder, at der beregningsmæssigt er en lavere lugtemission fra staldene. Hedensted kommune vurderer, at der skal stilles vilkår om maksimal antal svin på stald ad gangen og ligeledes vilkår om maksimal kg svin på stald ad gangen⁴⁰, jf. vilkår 1. Dette betyder, at den nuværende forskudte holddrift, som i dag haves på Stoubylund ikke i fremtiden kan praktiseres, da denne vil medføre, at der på visse tidspunkter er en højere gennemsnitsvægt end 71,7 kg/svin. Stoubylund kan overholde dette krav ved enten at drive bedriften mere kontinuert, have en mindre tilvækst pr. svin eller nedbringe antallet af svin i hvert hold. Der er flere løsningsmuligheder, hvormed kravet vurderes som proportionalt og implementerbart. Vilkåret er kontrollerbart i form af driftsjournal om antal svin og vægt for svin ind og ud af bedriften samt angivelse af antal døde grise, jf. vilkår 29. Denne egenkontrol kan sammenlignes med CHR registeret og øvrige kontrolopgørelser, jf. vilkår 30.

En fuld effekt af øgede effektivitet vurderes at opnås ved samtidig at reducere i stiarealet, da der er et mindre antal dyr på stald ad gangen. Stoubylund har som tidligere nævnt redegjort for størrelsen af det samlede stipladsareal. Hedensted kommune har vurderet, at der ikke er grundlag for at kræve stiarealet reduceret, men er opmærksom på, at det kan komme på tale i forbindelse med senere vurdering af ejendommens lugtreduktionspotentiale. I forbindelse med opfyldelse af vilkår 12 kan Stoubylund redegøre for øget effektivitet og mulighed for reduktion i anvendt stipladsareal, såfremt dette tiltag ønskes anvendt.

Tiltaget er rent beregningsteknisk og dermed omkostningsneutralt.

---

³⁹ Videncenter for Svineproduktion, ERFARING NR. 0212, Daglig tilvækst og foderudnyttelse i forskellige vægtintervaller

⁴⁰ I MKN-100-00521 og MKN-100-00081 har Miljøklagenævnet stillet vilkår til maksimal kg svin på stald ad gangen bl.a. grundet høj effektivitet.

5.2.4.3.2 Ændringer af ventilationens udformning som tiltag til reduceret lugtemission.

I det indsendte materiale er der redegjort for følgende tiltag til ændring af ventilation i de syv stalde:

Stald 1: nyt program til klimacomputer, ny trækstation for ventilregulering, udskiftning af eksisterende 4 afkast og etablering af multistep og miljømodul.

Stald 2: ny klimacomputer og etablering af multistep og miljømodul på eksisterende 6 afkast.

Stald 3: ny klimacomputer og ny trækstation for ventilregulering

Stald 4: etablering af multistep og miljømodul på eksisterende 7 afkast.

Stald 5: etablering af multistep og miljømodul på eksisterende 3 afkast.

Stald 6: forhøjelse af eksisterende 6 afkast med 1 m og påmontering af miljømoduler.

Stald 7: forhøjelse af eksisterende 6 afkast med 1 m og påmontering af miljømoduler.

Formålet med ændring af ventilationen er at øge hastigheden på afgangsluften. Ændring af lufthastigheden af afgangsluften reducerer ikke lugtemissionen, men medfører, at ventilationsluften fra stalden og dermed lugt føres højere op i luften. Herefter vil der ske en fortynding af lugten.

Den lugtreducerende effekt, der kan opnås ved ændring af højden på ventilationsafkast og lufthastigheden i disse, er størst for de nærmeste boliger, og aftager, når afstanden fra stalde til de omboende øges. På dage med lav udetemperatur eller i perioder, hvor ventilationsbehovet er lavt, vil denne lugtreducerende effekt være større, end når ventilationseffekten udnyttes fuldt ud.

Forøgelse af afkast

I det supplerende indsendte materiale er der angivet, at en forøgelse af afkast med 1 m kan ske på de i alt 12 afkast på stald 6 og 7. Ansøger oplyser, at store forhøjelser af afkast vil syne af meget i et område, der er præget af lav bebyggelse.

Afkast på de to nyeste stalde er placeret under tagryggen. Der vil derfor være en effekt på ventilationsluftens spredning ved at føre disse afkast over tagryggen, så luften føres frit henover staldanlægget. Når afkastet sidder under tagryggens vil der kunne opstå turbulens i luftstrømmen, hvilket medfører at luften mister fart og dermed 'falder ned' tæt på svineproduktionen. Tiltaget vil dermed have betydning for de boliger, der ligger tæt på svineproduktionen.

Der er ikke redegjort for forøgelse af afkast på øvrige stalde, da afkast er placeret over kip, dog undtagen på stald 3. Ventilationen og afkastets udformning på stald 3 er af ældre dato og kræver ifølge ansøger en større investering at ændre derpå.

I forbindelse med påbud om lugtreduktion i 2000 blev der foretaget en OML beregning og vurdering af lugtemissionen fra Stoubylund (DK- teknik, DK-rapport nr. 15.829, feb. 2000). I denne rapport er effekt af afkastforhøjelse beskrevet - forlængelse af afkast med hhv. 3, 5 og 20 m. Der er foretaget en OML beregning af disse afksthøjder samt af nudriften. Disse beregninger viser, at der opnås en effekt, målt i lugtenheder i forskellige afstande fra staldanlægget, ved forøgelse af afksthøjden.

Kommunens vurdering

Det vurderes, at forhøjelse af afkast med tilhørende OML beregning⁴¹, som udregner ændringen på luftfanen fra samtlige afkast, er et dokumenteret lugtreducerende tiltag⁴². Det er dog ikke på nuværende tidspunkt muligt at kvantificere tiltaget.

---

⁴¹ OML beregning er en modelberegning, hvori alle data for afkasts udformning, højde over terræn og tagryg, vind- og vejr data for området indtastet, hvorpå effekten af tiltaget kan udregnes som forskellen i lugtenheder (LE) eller Odour units (OU/m³) i forskellige afstande fra afkastene kan kvantificeres.

⁴² Test af forhøjet afkast af Helle Birk Domino, LR d. 6. August 2008.

Da der er tale om mange afkast på Stoubylund og alle afkast ikke har en udformning, som umiddelbart muliggør en forhøjelse, vil en forhøjelse af afkast på 1 m medføre, at enkelte afkast helt skal ombygges. Dette fordyrer tiltaget. Effekten af forhøjelse af samtlige afkast med 1 m i nærværende sag er ikke beskrevet i det indsendte materiale. Effekten af tiltaget er størst i de forhold, hvor afkastet kommer over tagryggen. Derfor vurderes tiltag kun relevant på de afkast, som er placeret under kip og hvor forhøjelse af umiddelbart muligt uden større omkostninger.

Yderligere forhøjelse af afkast i forhold til svineproduktionens placering i skel til byzone med mulighed for boliger syd for ejendommen vurderes ikke at være hensigtsmæssig, idet afkast fra staldene vil kunne ses derfra, hvorimod afkast på staldene ikke er synlige fra det nuværende Stouby i dag. Derfor er der kun foretaget vurdering af 1 m forhøjelse med de begrundelser, som er anført ovenfor. Effekten af afkastsforhøjelse vurderes i sig selv ikke at være ret stor.

Indsættelse af miljømoduler

I det supplerende materiale er der som ovenfor angivet redegjort for indsættelse af miljømoduler i alle afkast undtagen afkast på stald 3, da staldens alder og udformning gør, at det ikke er rentabelt at ændre på udformningen af afkast. Miljømoduler eller miljøkryds, som de også kaldes, er et tiltag, der forøger luftstrømmen i afkastet ved at ændre på afkastets indre diameter. Miljømoduler er et nemt implementerbart tiltag på eksisterende afkast. SKOV A/S har redegjort for at indsættelse af miljømoduler svarer til en afkastforhøjelse på 6 m.

Kommunens vurdering

Miljømoduler har pt. ikke en dokumenteret effekt. SKOV A/S har foretaget test af miljømoduler under vindstille forhold (i lukket hal), hvor der er fundet en forøgelse af lufthastigheden i fanens midte på 40 % i 2 m over afkastet. Den forøgede effekt er ikke dokumenteret i luftfanens ydre, hvormed den samlede effekt ikke kan godtgøres til 40 % i 2 m's højde over afkastet. I kommunens undersøgelse omkring miljømodulers effekt er det kommunen oplyst, at effekten svarer til en reduktion af den indre diameter på 5-10 %, hvilket ifølge fageksperters vurdering vil give en meget lille effekt på luftfanens totale hastighed og dermed lugtens udbredelse.

Hedensted Kommune vurderer, at der er en mindre effekt på luftspredning til omgivelserne, dog aldrig en effekt som kan sammenlignes med en afkastforhøjelse på 6 m. Hedensted Kommune har valgt at medtage tiltaget, som en del af de tiltag, der tilsammen udgør ændringen af ventilationen, selvom effekten ikke er kendt, da omkostningen er lav i forhold til den mulige effekt miljømoduler kan have, hvis producentens oplyste effekt viser sig at skulle gælde.

Multistep

Multistep er en styring af luftudtaget, der betyder, at der hele tiden er færrest mulige ud-sugninger kørende, men til gengæld vil de igangværende køre med højt omdrejningstal. Herved vil luftfanen fra ventilatorerne, som kører under almindelige forhold, sende luftfanen højere op, end når et større antal ventilatorer kører med mindre hastighed. Dette kan reducere lugtpåvirkningen på omgivelserne. Multistep er allerede installeret i stald 4 og 5.

Med vilkår 13 vil multistep være etableret eller etableres på stald 1, 2, 4 og 5, i alt 20 afkast. Det skal bemærkes, at ikke alle afkast i en given stald vil få etableret multistep. Det drejer sig om de afkast - 1 til 2 i hver stald, som altid kører med maksimal ventilation (staldens minimum ventilationsbehov), hvilket er tilfældet i vinterhalvåret. De øvrige afkast vil kun være i drift i varmt vejr. Alle afkast vil være åbne og køre maksimalt på de varmeste sommerdage, for at sikre tilstrækkelig med ventilation.

Kommunens vurdering

I ekstreme vejr-situationer - varmt og vindstille vejr - hvor lugtemissionen er størst, og som i beregningssammenhæng er det udgangspunkt, der regnes fra, vil multistep ikke have effekt på lugtreduktion, idet alle ventilatorer vil køre på maksimal effekt. Effekten af multistep er ikke mulig at kvantificere. Derfor vurderer Hedensted Kommune, at tiltaget ikke kan anvendes som en kvantitativ effekt i forhold til maksimalbelastning. Effekten vil

være tilstede i perioder med almindelig dansk sommervej, hvor ventilationen ikke kører maksimalt.

Samtidig har multistep en energibesparende effekt på omkring 50 %. Da udgiften til drift af ventilation er en betydelig omkostning i svineproduktionen, og multistep har en mindre lugtreducerende effekt, vurderes tiltaget at være rentabelt på Stoubylund, da udgiften vil være begrænset.

Hedensted Kommune ser derfor positivt på indsættelse af multistep i afkast, men effekten kan ikke kvantificeres.

Kommunens samlede vurdering på ændring af ventilationen

I det indsendte materiale har Stoubylund redegjort for en kombination af de tre ovenstående tekniske tiltag på ændring af afkast på staldene. Ansøgers faglige partner i ventilationsforhold, SKOV A/S har oplyst, at denne kombination er den bedst mulige i forhold til aktuell afkastudformning, omkostning til etablering og effekt på lugt.

Hedensted Kommune tilkendegiver at en øget lufthastighed i afkastet ved de forskellige metoder medfører en større hastighed på afgangsluften og dermed øget spredning af lugt til omgivelserne. Der er i dag (2010) allerede frekvensindstillet ventilation i stald 4 og 5, hvormed alle afkast ikke er åbne i koldt vejr. Dette medfører generelt højere hastighed i afkastene. Derfor er effekten af vilkårsfastsatte tiltag på nuværende tidspunkt delvis gennemført. En generel optimering af ventilation vil medføre en effekt på lugtpåvirkningen til omgivelserne.

Hedensted Kommune har vurderet, at ansøgers eget forslag med ændring af ventilationen fra staldene til reduktion af lugt kan anvendes som et af de tiltag, som skal anvendes til at nedbringe svineproduktionens samlede lugtpåvirkning på omgivelserne. Der er stillet vilkår 13 om ændring og optimering af ventilationsforhold inden 4 måneder efter at afgørelsen er meddelt. Idet ændringen af ventilationen er afhængig af om der opsættes luftrensning på en eller flere staldanlæg er dette forhold inddraget i vilkåret.

Hedensted kommune har ikke stillet vilkår til ventilationstype, minimums ventilationshastighed eller temperatur i afkastene⁴³, da der med det vilkårsfastsatte tiltag om ændring/optimering af ventilation vil være en styring af ventilationen på flere stalde (1, 2, 4 og 5), hvormed der i de afkast, som er i drift vil være en høj hastighed i afkastet. I stald 6 og 7 foretages anden tilpasning, som øger lufthastigheden i alle afkast frem for delvis lukning. Begrundelsen for dette valg skyldes afkastenes udformning. Der er ikke foretaget ændringer på stald 3, hvilket henføres til staldens alder, indretning og udformning af afkast.

Da staldene ikke er opvarmet, kører ventilationen i det omfang det er nødvendigt for at sikre et sundt klima for grisene. På dage med varmt vejr vil alle ventilatorer kører ved maksimal effekt. Ved fastsættelse af krav om minimums lufthastighed i afkastet på grund af krav om lugtreduktion, vil det betyde, at der sker en afkøling i staldene på dage med koldt vejr, hvilket ikke er dyreetisk korrekt.

Effekten af tiltagene kan ikke kvantificeres på nuværende tidspunkt med de forsøg, der foreligger. Da tiltaget medfører en reduktion af lugtpåvirkningen for de nærmeste boliger er tiltaget medtaget som en del af Stoubylunds lugtreduktionspotentiale⁴⁴. Effekten af ændret og optimeret ventilationsforhold kan ikke angives som en procentvis reduktion af lugten fra anlægget, hvormed tiltaget ikke er medtaget i vilkår 11.

Tiltaget vil indgå som en del af Kommunens samlede vurdering af reduktionen af lugt fra staldanlægget på nuværende tidspunkt og vurderes at have en ikke uvæsentlig effekt på staldlugten for de nærmeste boliger. Såfremt det ved gennemgang af Stoubylunds lugt-

⁴³ Emissionsdata for de 45 afkast på Stoubylund fremgår af DK-teknisk rapport nr. 15.829 samt tilhørende baggrundsmateriale.

⁴⁴ Jf. MKN-100-00081 har ændret afkast en lugtreducerende effekt, som ikke er kvantificerbar. Jf. MKN-100-00072 har kombination af afkasthøjde, miljømodul og afkasthastighed en marginal effekt.

reduktionspotentialer tre år efter nærværende afgørelse er meddelt, jf. vilkår 12, kan fastsættes en mere præcis angivelse af tiltagets effekt på lugtreduktion, f.eks. via OML beregninger i 'før og efter situationen', kan dette anvendes som dokumentation for yderligere reduktion af lugt fra staldanlægget. En sådan OML beregning af optimeret ventilation i forhold til nudriften har kommunen ikke krævet af Stoubylund for nærværende revidering, idet vilkår 11 om reduktionspotentialer er fastsat på baggrund af kvantitative tiltag på ejendommen, og Stoubylund har frit valg med hensyn til metode til lugtreduktion. Tiltaget vil ikke iværksættes, hvis der etableres luftrensning via afkast i en stald. Det synes på denne baggrund ikke proportionalt at kræve en OML beregning for alle scenarier for fremtidige ventilationsforhold.

Tiltagene er mulige at implementere på Stoubylund uden større ombygninger og dermed omkostninger. Der er af producenten SKOV A/S angivet en samlet omkostning af tiltaget på ca. 250.000 kr. ekskl. moms. Ved nedlukning af stald(e), opsætning af luftrensningsmoduler på afkast på en eller flere stalde samt en forventelig besparelse i elforbruget vil omkostningen reduceres. SKOV A/S vurderer, at tiltaget kan implementeres indenfor kort tid, hvormed der er givet en frist på 4 måneder fra afgørelsen er meddelt.

5.2.4.3.3 Ændring af staldindretning

På Stoubylund er der forskellige staldsystemer, idet stalde er opført på forskellige tidspunkter. De fleste svin er opstaldet på staldsystemer med høj lugtfrigivelse. Kun 2 stalde, stald 1 og 3 har delvis spaltegulv, og har dermed ifølge bilag 3 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og Lugtvejledningen lav lugtemission.

Ændring af gulvtype vil medføre en markant reduktion i lugtemissionen fra staldanlægget efter de angivne værdier for lugtemissionen, som fremgår af Lugtvejledningen. Ved beregning i husdyrgodkendelse.dk vil lugtemissionen reduceres med 20.065 OU/m³ efter effektivitetsfremgang, og 23.543 OU/m³ uden den ansøgte effektivitetsfremgang.

Flere stalde er omfattet af krav om ændring af staldgulv pga. ny lovgivning, som forbyder brug af fuldspaltegulv pr. 1. juli 2015⁸. Dette betyder, at gulvtypen i stald 2, 6 og 7 skal ændres. Ifølge loven skal der indsættes minimum 1/3 del drænet eller fast gulv.

Hedensted kommune har fastsat BAT kravet for Stoubylund til delvis spaltegulv, se afsnit 5.5.2 om BAT på staldindretning. Kommunen har på baggrund af staldanlæggets påvirkning på omgivelserne konkret vurderet, at BAT niveau for staldanlægget ikke kan fastsættes ud fra den generelle vurdering omkring reduktion af ammoniak, men at lugtemissionen også er væsentlig for nærværende staldanlæg. Herved kan opfyldelse af kommende lovkrav kun opfyldes ved delvis spaltegulv.

Stald 4 og 5 overholder nævnte lovkrav, men ikke kommunens BAT niveau. Stald 1 og 3 overholder kommunens BAT niveau. I forhold til denne lovpligtige ændring af staldindretning eller ved næste gennemgribende renovering af stalden er der stillet vilkår (vilkår 15) om, at ammoniak- og lugt emission skal svare til BAT niveau (maksimum 12 % ammoniakfordampning og maksimum 300 OU/m³ fra stald).

Gulvtype med en andel fast gulv kræver øget management og god klimastyring i forhold til gulvtyper med fuld gyllekumme under stierne. Ifølge udkast til Teknologiblad⁴⁵ er der driftsikkerhedsproblemer med de gulvtyper hos slagtesvin, der har en vis andel fast gulv. Dette skyldes, at grise ikke kan svede, og derfor vil de i varme perioder ligge på spaltegulvet frem for i hvilearealet af stien – det faste gulv.

Driften af staldtyper med delvis spaltegulv har større omkostninger i forbindelse med daglig renholdelse af det faste gulv i stien i de 3 sommermåneder. Denne omkostning er ifølge udkast til Teknologiblad 'Delvis fast gulv' fra Miljøstyrelsen ca. 0,5 time/dag/1000

---

⁴⁵ Udkast til Teknologiblad 'Delvis spaltegulv med 1/3 fast gulv, Gr.nr.: 106.04-52, Miljøstyrelsen

stipladser for gulvtyper med 25-49 % fast gulv og 1 time/dag/1000 stipladser for gulvtyper med 50-75 % fast gulv. Dette er angivet til at være ca. 1,8 kr. pr. slagtesvin⁴⁶.

Stoubylund indsendte supplerende materiale efter partshøringen den 28. april 2010 om udgiften til ændring af staldindretning til delvis spaltegulv med 1/3 fast gulv i stald 2, 4, 5, 6 og 7. Denne er på hhv. 235.500 kr., 190.160 kr., 101.800 kr., 120.800 kr. og 120.800 kr. for de respektive stalde, i alt ca. 770.000 kr.

Stoubylund har i forbindelse med partshøringen den 28. april 2010 oplyst, at der indenfor dansk svineproduktion arbejdes på at få godkendt andre og billigere gulvtyper/udformninger, som kan opnå BAT niveau. Ansøger formoder, at disse gulvtyper eller tiltag vil kunne erstatte de gulvtyper, som der i dag er BAT niveau, og at disse gulvtyper bliver godkendt som BAT niveau inden 2015. Derfor ønskes tiltaget ikke benyttet nu (2010) til reduktion af lugtemissionen, men Stoubylund anfører, at det kan komme på tale i forbindelse med en handlingsplan for fremtidig nedbringelse af lugtemission fra staldanlægget.

Hedensted kommune har undersøgt ansøgers formodning om ændret BAT niveau inden 2015 og kan konkludere, at der på nuværende tidspunkt (september 2010) ikke synes at være konkrete tiltag i gang. Dvs. tiltag, som ny gulvtype eller andre tiltag med reducerende lugtemission, som kan implementeres i normtalstabelen udarbejdet ved DJF (Danmarks Jordbrugsforskning). Efter kontakt til Miljøstyrelsen, som administrerer og godkender nye BAT tiltag, er der ikke kendskab til specifikke tiltag, som indenfor de næste år vil kunne opføres på Miljøstyrelsens liste over BAT teknologier. På denne baggrund samt kendskab til tidsperspektivet i forsøgsarbejde og den efterfølgende certificering i VERA (certificering af nye teknologier) vurderer Hedensted kommune, at der ikke er konkrete tiltag, som kan dokumentere, at der vil ske en ændring af BAT niveau via gulvtype eller andre tiltag for slagtesvineproducenter inden 2015. Hedensted kommune kan derfor ikke imødekomme ansøgers forespørgsel om fristforlængelse til 2013/2014 for stald 2, 6 og 7 i forhold til opfyldelse af vilkåret om lugtreduktion ved ændring i staldindretning.

Af seneste høringssvar fra Stoubylund den 7. september 2010 fremgår, at et BAT niveau værende et delvist spaltegulv med 25-49 % fast gulv accepteres for stald 2, 6 og 7, hvor der er fuldspaltegulv i dag. Ligeledes fremgår, at stald 4 og 5 er renoveret i henholdsvis 2007 og 2008, hvormed det kan accepteres, at stalddene renoveres indenfor en periode på 5 til 15 år.

Vurdering

Det er Hedensted Kommunes vurdering, at ændring af staldgulv i samtlige stalde med fuld gyllekumme, stald 2, 4, 5, 6 og 7, er et implementerbart og dokumenterbart tiltag på Stoubylund og vil betyde en reduktion af lugt med 20.065 OU/m³ svarende til en reduktion på 27,2 % i forhold til den fremtidige ansøgte produktionstilladelse (ved nuværende produktionstilladelse 23.543 OU/m³). På denne baggrund er ændring af staldgulv medtaget som tiltag i udregningen af Stoubylunds mulige lugtreduktionspotentiale.

Idet staldændringen medfører mindre miljøpåvirkning (lugt og ammoniak) til omgivelserne, vurderer Hedensted kommune, at der ikke er tale om en godkendelsespligtig ændring, jf. husdyrlovens § 12, stk. 3, da der ikke sker forøget forurening, men ændring af staldindretning anses som et lugtreducerende teknisk tiltag.

Hedensted kommune skal foretage en vurdering ud fra de oplysninger/retningslinjer, som er til stede ved afgørelsens meddelelse. Der er på nuværende tidspunkt ikke andre gulvtyper end delvist spaltegulv, som opfylder kommunens krav til BAT. I forhold til opfyldelse af vilkår 11 og 15 kan kommunen ikke stille vilkår om, hvordan kravet om hhv. opfyldelse af reduceret lugtemission og BAT skal opfyldes, men der er pt. (september 2010) kun to gulvtyper⁴⁷, som både har lav lugtemission og dermed overholder kravet om BAT. På denne baggrund er emissionsniveauet i vilkår stillet.

---

⁴⁶ Fast gulv er ikke driftssikkert for alle svineproducenter, Poul Pedersen, Videntcenter for svineproduktion, notat nr. 1016 af 4. maj 2010

⁴⁷ Delvist spaltegulv 25-49 % fast gulv og delvist spaltegulv 50-75 % fast gulv

Stald 4 og 5 er ikke påkrævet ombygget ved lovkrav inden 2015. I forhold til opfyldelse af BAT er det krav ved næste gennemgribende renovering. Af hensyn til valgfrihed for opfyldelse af reduktionskrav for lugt i nærværende afgørelse, er der ikke krævet en specifik tidsfrist for opfyldelse af BAT niveau for stald 4 og 5, men at staldene ved næste gennemgribende renovering skal overholde BAT niveau (vilkår 15). Da staldene senest er renoveret i hhv. 2007 og 2008 vil dette betyde, at de er renoveringseget indenfor 5-15 år, jf. bilag 7. Ligeledes er der for stald 2, 6 og 7 i vilkår 15 anført at ændring af staldindretning i forbindelse med kommende lovkrav skal ske til BAT niveau. Stoubylund har i brev af 7. september 2010 tilkendegivet, at der etableres delvis spaltegulv med 25-49 % fast gulv i de tre stalde.

Vilkåret vedrørende ændring af staldindretning til BAT niveau er ikke skærpet for Stoubylund i forhold til andre husdyrproduktioner, der ikke overholder Lugtvejledningens ge-neafstande og godkendes efter Husdyrloven.

Omkostning

I forhold til at anvende ændret staldindretning til lugtreduktion erkender Hedensted Kommune, at der er en omkostning ved at ændre staldgulv før dette er nedslidt enten pga. lovkrav eller i forbindelse med nærværende krav om lugtreduktion, og at denne omkostning skal medregnes, som en del af etableringsomkostningen i forhold til lugtreduktion. Der angives en norm levetid for staldinventar på ca. 15 år, hvilket er lig med den overgangsperiode, som med vedtagelse af loven i 2000 blev sat for opfyldelse af nyt lovkrav i 2015⁸.

Stald 2 er opført i 1977 og formodes renoveret minimum en gang i perioden. Stald 6 og 7 er opført i 1992. Staldene vurderes at være renoveringseget grundet alder. Stoubylund har anført at gulvtypen ændres i 2013 i stald 2 og i 2014 i stald 6 og 7. På baggrund af alder, kommende lovgivning for fuldspaltestalde og kommunens BAT niveau vurderes den oplyste udgift for ændring af staldgulv i stald 2, 6 og 7 på 477.100 kr. plus øget driftsomkostninger i stald 2, 6 og 7 senest 1 år efter af afgørelsen er offentliggjort, ikke at være en reel udgift i forhold til kravet om lugtreduktion.

Stald 4 er opført i 1975 og stald 5 i 1980 og er renoveret to gange, senest i hhv. 2007 og 2008. Ændring af gulvtype i stald 4 og 5 indenfor 1 år fra revurderingen er meddelt vurderes som en reel omkostning, hvilket af Stoubylund er angivet til at være 291.960 kr., svarende til en udgift på knap 7 kr. pr. slagtesvin i 15 år (15*2834 slagtesvin 26,5 kg til 117 kg). Denne omkostning samt driftsomkostninger skal medregnes i den samlede omkostning for lugtreduktionspotentiallet, dvs. 291.960 kr. plus 76.520 kr. til driftsomkostninger. Dette svarer til en udgift på 1,22 kr. pr. reduceret OU.

Tidsfrist

Såfremt ændret staldindretning anvendes til reduktion af lugtemissionen, er der stillet en tidsfrist for opfyldelse på 1 år. Den lange tidsfrist er givet, da Hedensted kommune vurderer, at en nedlukning af størstedelen af staldanlægget på Stoubylund på én gang vil betyde øget belægning på de øvrige staldanlæg, som drives under Pilegaard Slagtesvineproduktion, da smågriseproduktionen er kontinuert. Pladsproblemer eller øget belægningsgrad på disse øvrige staldanlæg vil øge genepåvirkningen for beboer tæt på disse ejendomme. Ligeledes vil ejendommenes produktionstilladelser overskrides.

5.2.4.3.4 Biologisk luftrensning

I forbindelse med det indsendte supplerende materiale til nærværende revurdering af miljøgodkendelsen er der redegjort for anvendelsen af luftrensning. Eneste godkendte anlæg (af Miljøstyrelsen) med en dokumenterbareffekt på lugt (september 2010) er fra SKOV A/S. Det skal hertil nævnes, at der pt. (september 2010) er andre teknologier/anlægstyper til lugtreduktion, som er kandidater til at blive optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste. Da disse endnu ikke er optaget derpå, inden nærværende revurdering meddeles, er disse ikke beskrevet her. Såfremt der ønskes anvendt en anden anlægstype, skal der foreligge dokumentation for dennes virkning samt beregning af anlæggets effekt på Stoubylund, jf. vilkår 11. Hedensted Kommune vil herefter foretage en vurdering af anlæggets effekt på lugtemissionen på Stoubylund.

SKOV A/S har indsendt oplysninger om, at det biologiske luftrensingsanlæg kan rense 30 % lugt væk om sommeren og 50 % lugt væk om vinteren. Forskellene i lugtreduktion mellem sommer og vinter skal ses, som en effekt af reduceret ventilationsbehov om vinteren. Der regnes med en lugtreducerende effekt på 30 %. SKOV A/S oplyser, at implementering af rensningsanlæg kun kan ske ved placering af rensningsanlæg i container ved siden af de eksisterende staldbygninger. Af pladshensyn vurderer SKOV A/S at anlægget kun kan etableres udfor stald 5 og 7, hvilket vil betyde, at den samlede lugtemission fra ejendommen vil kunne reduceres med 6 % i alt.

Stoubylund mener ikke, at sådanne anlæg (i container) vil kunne placeres i gårdspladsen i forhold til rensning af luft fra stald 1. Hedensted Kommune er af anden opfattelse, idet gårdspladsen på Stoubylund vurderes at være stor og vil kunne rumme sådanne 'containere' med luftrensingsanlæg til stald 1. I forbindelse med partshøring af udkast til revideringen oplyste ansøger, at det af æstetiske grunde vil være forkert at placere en container i gårdspladsen, og at kommunen skulle inddrage dette aspekt i vurderingen af om luftrensning er implementerbart på ejendommen. Ligeledes at containeren vil kunne ses fra naboejendomme. Hertil skal kommunen bemærke, at planloven ikke indeholder bestemmelser eller retningslinjer for den arkitektoniske udformning af et byggeri på en landbrugsejendom, og ej heller indvirkningen i forhold til eventuelle naboers indblik. Disse forhold skal derfor ikke indgå i den samlede miljøvurdering.

Effekten af tiltaget er på baggrund af oplysninger i tabel 5 beregnet til 7736 OU/m³, hvilket er 30 % af stald 1 (5616 OU/m³), stald 5 (8682 OU/m³) og stald 7 (11.490 OU/m³), svarende til en reduktion på 10,5 % af en samlet lugtemission på 73.837 OU/m³. Ved ændring af staldindretning til delvis spaltegulv vil den samlede effekt reduceres til 5719 OU/m³, svarende til 7,7 %. Disse beregninger er foretaget på baggrund af sidst indsendte beregning i husdyrgodkendelse.dk indsendt den 12. februar 2010, som har medtaget effekten af øget effektivitet.

Omkostningen til luftrensning på alle stalde, i alt 12 luftrensingsmoduler, har en samlet pris ifølge SKOV A/S på 3,2 mio. kr. eks. moms. Tiltaget er vurderet praktisk implementerbart på knap halvdelen af stalde, hvormed etableringsomkostningen vil reduceres tilsvarende. Udover den angivne pris til luftrensingsmodulerne følger udgiften til etablering og ombygning af staldenes ventilation samt en driftsudgift til el og vand. På de øvrige stalde (2, 3, 4 og 6) vurderes udgiften til ombygning og opsætning af luftrensingsmoduler som uproportional i forhold til effekten af tiltaget på baggrund af staldenes indbyrdes placering. Rensning af afkastluften fra disse stalde med de tiltag, der findes i dag (2010), er dermed ikke mulig.

Af SKOV A/S' materiale kan udledes, at der vil være en etableringsudgift på omkring 1,5 mio. kr., når luftrensningen kun etableres på stalde, hvor det er praktisk muligt. Dertil kommer ca. ½ mio. kr. til ombygning af eksisterende ventilation⁴⁸. Dette svarer til at etablering af tiltaget koster 25 kr./red. OU/m³ med uændret gulvtype og 35 kr./red. OU/m³ med delvis spaltegulv i alle stalde⁴⁹, svarende til 60 kr./svin/år⁵⁰ set over en afskrivningsperiode på 10 år. Prisen er udregnet på baggrund af det antal svin, som produceres i stald 1, 5 og 7.

Ifølge udkast til Teknologi-blad 'Biologisk luftrensning' fra Miljøstyrelsen er den samlede meromkostning pr. produceret slagtesvin ved 100 % luftrensning i en stald på 23 kr. for 30-102 kg svin. Da beregningen er under forudsætning af nybyggeri, vil omkostningen for Stoubylund være højere. Med de i beregningen fra 12. februar 2010 angivne 3283 producerede svin i de tre stalde, hvor afgangsluften renses, vil det betyde en årlig ekstra udgift på minimum 75.509 kr. Dertil kommer meromkostningen ved tungsvinsproduktion.

⁴⁸ I Miljøklagenævnets afgørelse nr. MKN-100-00521 er der angivet, at et SKOV A/S anlæg med 5 luftrensingsmoduler koster 1,2 til 1,4 mio. kr. Dertil har konsulent anslået ombygningsprisen for ændring af tagkonstruktion og ventilation til ca. ½ mio. kr. Da der ikke skal ændres på tagkonstruktion men udelukkende på afkastudformning på Stoubylund, vurderes en anslået pris på ½ mio. kr. til etablering for Stoubylund at være en 'worst case' betragtning.

⁴⁹ Variation i omkostningen er hvorvidt gulvtypen har en emission på 300 eller 450 OU/m³ set over 10 år.

⁵⁰ Omkostningen på 60 kr./slagtesvin er beregnet ud fra at der i de tre stalde, hvor der etableres luftrensning, på 10 år produceres 32830 slagtesvin

Udgiften er ligeledes udregnet i det tilhørende beregningsnotat 'Forudsætninger for de økonomiske beregninger i teknologibeskrivelserne vedr. slagtesvin'⁵¹, hvorfra den årlige etableringsomkostning ved 100 % rensning er estimeret til 67.000 kr. for de 111 DE på nyanlæg. Til etableringsomkostningen skal lægges forbrug af el, vand samt arbejds løn til vedligeholdelse af anlægget. Dette niveau er i beregningsnotatet angivet for drift på 250 DE til ca. 65.000 kr. (el, vand, arbejds løn og vedligeholdelse). En udgift for 111 DE, hvorfra luften renses i stald 1, 5 og 7, er deraf estimeret til knap 30.000 kr. Dette svarer til at etablering luftrensning for 111 DE i ny stald over en afskrivningsperiode på 10 år vil koste i alt 970.000 kr. (67.000 kr. til etablering og 30.000 kr. til drift pr. år), svarende til ca. 30 kr. pr. slagtesvin (26,5 kg til 117 kg).

I forbindelse med partshøring af ansøger den 28. april 2010 anslog ansøgers konsulent, at prisen er omkring 45 kr./svin. Dette er specificeret til brev af 7. september 2010, bilag 7, til 354.000 kr. pr. år, svarende til en årlig omkostning på 62 kr. pr. reduceret OU og 107 kr. pr. produceret svin (26,5 kg til 117 kg). Ansøgers konsulent beregner den årlige omkostning på baggrund af en tilbagebetalingstid på 6 år med begrundelse af, at anlægget kun holder i 6 år. I beregningsnotatet er der taget udgangspunkt i en afskrivningsperiode på 10 år, hvorfor Hedensted kommune også regner med en sådan periode. Udfra den angivne pris på 354.000 kr. i brev af 7. september 2010 kan der estimeres en udgift til etablering og drift af luftrensning på de tre stalde til i alt 2.124.000 kr.

Vurdering

Hedensted kommune formoder, at Stoubylund vil anvende øget effektivisering til lugtreduktion, idet dette tiltag allerede er delvis implementeret og ingen omkostning har. Derfor er beregningen af effekten på lugtreduktion udregnet på baggrund af den sidste indsendte beregning i husdyrgodkendelse.dk den 12. februar 2010. Såfremt Stoubylund i forbindelse med opfyldelse af vilkår 11 vælger en anden kombination af tiltagene eller andre tiltag, som danner grundlag for reduktionspotentialet i bilag 3, vil effekten af luftrensningen ændres tilsvarende. På denne baggrund er begge reduktionsniveauer med/uden staldændring oplyst i bilag 3.

I partshøring og i brev af 7. september 2010 har Stoubylunds konsulent anført, at det ikke er proportionalt at medregne eller kræve luftrensning som et muligt tiltag til reduktion af lugt grundet prisen. Af de i bilag 3 angivne tiltag, som danner grundlag for reduktionspotentialet, er luftrensning det lugtreducerende tiltag med den største omkostning.

Følgende oplysninger danner baggrund for kommunens vurdering i forhold til prisen af tiltaget:

Udfra Miljøstyrelsens Teknologiblade med tilhørende beregningsnotat kan etablerings- og driftsomkostninger estimeres til ca. 1.000.000 kr. for nyanlæg, svarende til 30 kr. pr. slagtesvin (26,5 kg til 117 kg) med 10 års afskrivningsperiode.

Ansøgers konsulent anslår etablerings- og driftsomkostninger til ca. 2.124.000 kr. aktuelt på Stoubylund med en 6 års afskrivningsperiode.

Hedensted kommune estimerer etablerings- og driftsomkostninger aktuelt på Stoubylund på baggrund af de forskellige oplysninger om omkostningsniveau for tiltaget, som er tilgængelige:

Etablering: 1,5 mio. kr., jf. SKOV A/S + estimeret ½ mio. til ombygning + 30.000 kr./år til drift, jf. beregningsnotat = 2.300.000 kr. med 10 års afskrivningsperiode.

Hedensted kommune finder tiltaget for dyrt, såfremt det var eneste mulige implementerbare tiltag til lugtreduktion på ejendommen. Hedensted kommune vurderer, at der med baggrund af gennemgangen af tekniske løsningsmuligheder for det samlede staldanlæg skal vurderes på anlæggets samlede lugtreduktionspotential, og at det derved er den samlede pris for disse tiltag, som skal indgå i proportionalitetsvurderingen. Hertil skal bemærkes, at Hedensted kommune allerede har foretaget en proportionalitetsvurdering i

---

⁵¹ Forudsætninger for de økonomiske beregninger i teknologibeskrivelserne vedr. slagtesvin. Udgiven af Miljøstyrelsen, august 2009, side 14-15

forhold til tiltagets implementerbarhed. Udgiften til luftrensning i forhold til den samlede reduktion af lugt fra ejendommen vurderes i afsnit 5.2.4.4 'Samlet vurdering af lugt'.

Stoubylund anfører i deres partshøring den 28. april 2010 samt i høringskrivelse af 7. september 2010, at udgiften til etablering af luftrensningsanlæg ikke er proportional i forhold til udgiften dertil. Der henvises til Miljøklagenævnsafgørelse nr. MKN-104-00105, hvor Miljøklagenævnet har vurderet, at en udgift på 5,4 mio. kr. til et sohold med tilhørende smågrise- og slagtesvineproduktion på 439,5 DE beregnet efter daværende dyreenhedsberegning (bek. nr. 604 af 15. juli 2002) ikke er proportionalt. Det miljøgodkendte dyrehold med aktuelle vægtangivelser medfører en lugtemission på 117.467 OU/m³, hvilket svarer til 15 kr. pr. reduceret OU set over en 10 årig periode. En redegørelse for den beregningsmæssige sammenligning af Miljøklagenævnsafgørelse i forhold til nærværende revurdering findes i bilag 7 og en vurdering i forhold til Miljøklagenævnets afgørelse findes under 'Samlet vurdering af lugt'.

Der er stillet vilkår om, at såfremt luftrensning anvendes til reduktion af lugtemissionen fra ejendommen skal anlægget være etableret og i drift senest 9 måneder efter, at afgørelsen er meddelt. Det vurderes ikke muligt at opsætte et sådant anlæg hurtigere, da der ligeledes skal ske en mindre ombygning af ventilationen.

5.2.4.3.5 Andre teknologier

Der findes flere anvendelige teknologier til reduktion af ammoniak fra stalde - svovlbehandling af gylle og køling af gylle. Ingen af disse teknologier har påvist effekt på lugt⁵².

5.2.4.3.6 Udslusning af gylle

Som tiltag til reduktion af lugt har Stoubylund redegjort for at der udsluses gylle så sjældent som muligt, dvs. hver 14. dag. Der er en kendt lugtforøgelse i forbindelse med håndtering af gylle. Stoubylund har oplyst, at udslusning lægges på tidspunkter, som er mest optimale i forhold til genepåvirkning for nærmeste naboer, altså når vinden er i vestlig retning.

Lugt fra stalde kommer fra gylleoverflader, når forrådnelsesprocessen går i gang. Der er pt. (juni 2010) ikke afsluttet forsøg, som kan dokumentere hyppig udslusnings effekt på lugt. Umiddelbart skal der udsluses hyppigere end ca. hver 3. dag, før at der er væsentligt effekt på lugt. Såfremt stalden ikke er bygget til hyppig udslusning, er dette ikke en mulighed, da hældningen af gyllekummen er vigtig for, at alt gyllen kommer ud ved udslusningen. Det er ikke muligt at udsluse gyllen hyppigere med den givne staldindretning.

I stald 1 og 3 med delvis spaltegulv er der linespil og udslusning hver dag, hvorefter gødningen oplagres midlertidigt under gangarealet i staldene. Dette udsluses sammen med gylle fra stald 2 til fortanken ved den vestligste beliggende tank, således at det sikres, at al gødning kommer ud af staldene.

Genepåvirkning og spredningen af lugt påvirkes af hastigheden i ventilationen. Det er dog ikke muligt at kræve ændret ventilationsforhold under udslusningen, da det vil påvirke dyrevelfærden ved enten at medføre for lidt ilt eller træk ved hhv. at slukke og øge ventilationen i tidsrummet for udslusning.

Vurdering

I forhold til staldenes og gødningskummernes opbygning samt kendskabet til, hvilke arbejdsgange, der medfører lugtgener i forbindelse med gyllehåndtering i stalden, vurderer Hedensted Kommune, at praksis på Stoubylund er den bedst mulige. Det vurderes ligeledes, at en ændring af gyllekummer i forhold til effekten på lugtreduktion ved hyppig udslusning er en mulig løsning til lugtreduktion, men dog ikke proportional, da dette vil kræve større ombygning af alle stalde og effekten er ikke pt. (september 2010) forsøgs-mæssig veldokumenteret.

---

⁵² Poul Pedersen, Ammoniak og lugt i slagtesvinestalde, Dansk Svineproduktion, 28-05-2004.

Med gødningsformen som gylle i staldene med fuld gødningskumme og nuværende fodringspraksis er det oplyst, at der med den nævnte udslusningshyppighed ikke vil dannes flydelag på gyllen i gyllekummen, som vil reducere den generelle lugtmission. Det vurderes derimod, at praksis i stald 1 og 3 med linespil under spalterne og daglig udslusning til areal under ganggulv, reducerer gødningsoverfladen og dermed lugtfrigivelsen fra staldene til under det generelle niveau for stalde uden fuld gyllekumme.

5.2.4.3.7 Udbringning af gylle

Tilsvarende forhold som nævnt for udslusning af gylle fra stalden, vil der være en reduktion af lugt ved at begrænse antallet af dage, hvor gyllebeholderen omrøres i forbindelse med udbringning af gylle.

Stoubylund har redegjort for, at der køres gylle ud i sammenhængende perioder efter afgrødebehov. Ligeledes er det oplyst, at der i 2010 er indkøbt lastbil, og der, så vidt det er muligt, vil transporteres gylle i lukket tankvogn fra lagertankene til arealer, som ikke er beliggende lige rundt om Stouby. På marken opstilles en buffertank, som gyllevognen vil tage fra.

Et alternativ til transport med gyllevogne er pumpning af gylle fra lager til marken via rør. Transport i rør til buffertank ved markkant kan kombineres med selvkørende udlæggermaskiner i fastliggende kørespor, der begrænser skaderne på jorden, og samtidig muliggør udbringning tidligt om foråret, hvor det er optimalt for afgrøden at udnytte næringsstofferne. Er gyllesprederen ubemandet, kan gyllen evt. udbringes om natten, hvorved ammoniaktabet reduceres med 50-60 % i forhold til udkørsel om dagen, og samtidig mindskes lugtgenerne. Et sådant system er dog kun rentabelt for store enheder eller maskinstationer, der tilbyder en sådan ydelse. Der er dog ingen undersøgelser, som med sikkerhed påviser, at denne metode begrænser lugtgener ved gylleudbringning²⁸.

Fast overdækning af gyllebeholdere har en sikker effekt i forhold til at reducere ammoniakmission, men der er ikke fundet dokumentation for den samme effekt i forhold til at reducere lugt.

Vurdering

Gylletransport til marken er en væsentlig lugtkilde i tæt beboede områder. Investering af lastbil og mulighed for transport af gylle fra lagertankene ved Stoubylund i lukket tankvogn gennem Stouby, er en forbedring af lugtmissionen og genepåvirkningen i forbindelse med udbringning af gylle. Endvidere har det vist sig, at denne transportform er rentabel selv over korte afstande.

Hedensted Kommune vurderer, at Stoubylunds praksis samlet set har en lugtreducerende effekt, da der er behov for mere areal til udspreddning af svineproduktionens gødning end der er beliggende rundt om Stouby. Såfremt udbringningsarealerne umiddelbart rundt om Stouby modtager gylle fra Stoubylund, vil der i kraft af de nye dyreenhedsberegninger, som træder i kraft pr. 1. august 2010, kunne spredes 85 % af gødningsproduktionen på arealerne mod tidligere 77 % af gødningsproduktionen. Denne lovmæssige ændring medfører generelt, at transporten af gylle gennem Stouby reduceres. Derimod vil der kunne spredes mere gylle på bynære beliggende arealerne, men såfremt tilførslen sker i sammenhængende periode, vurderes lugtbelastningen derfra ikke at være væsentlig forøget. De oplyste forhold ved udbringning af gylle vurderes i fremtiden at medføre en mindre lugtreducerende effekt. Det er Hedensted kommunes vurdering af udspreddning af gylle rundt om Stouby sker efter godt landmandskab. Fra tidligere miljøgodkendelse er nuværende vilkår 8 overført, da det er godt landmandskab ikke at udsprede i weekenden.

5.2.4.3.8 Staldhygiejne

Der er redegjort for, at staldene holdes rene. Hedensted kommune har kendskab til at der er en god renholdelse af anlægget. Stoubylund har foreslået, at kommunen stiller vilkår om egenkontrol i forhold til rengøring af staldanlægget. Et sådant vilkår er stillet, jf. vilkår 9. Effekten på lugt af god staldhygiejne er ikke dokumenteret.

Det er overfladen med fugtig gødning, der medfører øget lugt- og ammoniakemission. I en sti, hvor svinenes gødeadfærd er optimal, vil overflade med 'fri' gødning på staldanlæggets spalter og gulv, foderanlæg, vægge og inventar være begrænset. Hvis der i en periode er øget svineri i en sti, afsættes gødning på flere overflader, og der vil være øget lugt- og ammoniakemission. Når gødningen tørrer ind, vil det ikke lugte. Derfor afhænger staldhygiejne mest af grisenes gødeadfærd.

Jævnlig og systematisk rengøring af stalde og lageranlæg til foder og gødning medvirker til at sikre en lav lugtemission fra ejendommen samlet set²⁸. Det er ikke effekten af vask efter hvert hold svin, som giver stor effekt på staldenes lugt- og ammoniakemission, men derimod synliggør vask, at der er problemer med gødeadfærden, og der kan handles derpå. Ligeledes er god hygiejne en foranstaltning i forhold til sygdomstryk og besætnings sundhed samt krav fra veterinære myndigheder.

5.2.4.3.9 Fodring

Ved tilsætning af stoffer eller ændring/reduktion af aminosyresammensætningen i foderet, er det påvist, at ammoniakfordampningen reduceres. Der er ingen statistisk sikker forskel i lugtemission som følge af tilsætning af benzoesyre eller inulin til svinefoder^{53 54}. Ligeledes er der ikke kendskab til om nedsættelse/ændring af råproteinindholdet i foder reducerer lugtemissionen fra stald, lager og/eller ved udbringning.

5.2.4.3.10 Overbrusningsanlæg

Der er på Stoubylund installeret overbrusningsanlæg i stald 4 og 5. Det er et lovkrav, at der inden 1. juli 2015 skal være overbrusningsanlæg i alle stalde. Kravet om installation af overbrusningsanlæg er med til at sikre, at grise har mulighed for afkøling i varme perioder. Samtidig kan en god drift og styring af overbrusning af gødearealer medvirke til at kontrollere dyrenes gødeadfærd. Herved mindskes både lugtgener og ammoniaktab, og muligheden for udklækning af fluelarver reduceres.

Stoubylund har oplyst, at der ikke synes at være behov for anvendelsen af overbrusning til styring af grisenes gødeadfærd, da der ikke er problemer i stalderne. Det vil etableres inden 1. juli 2015. Endvidere at overbrusning i stald 1 og 3 med delvis spaltegulv er svært at styre i forhold til ikke at gøre den faste del af staldgulvet vådt, hvilket ikke er hensigtsmæssigt.

Vurdering

Hedensted Kommune vurderer, at overbrusningsanlæg har en lugtreducerende effekt⁵⁵. Der skal etableres overbrusning i stald 1 og 3 samt i de stalde, i hvilke gulvtypen ændres til delvis spaltegulv, jf. vilkår 14. Det er netop i disse stalde, at der i varmt vejr kan være problemer med gødeadfærden. Anvendelse skal følge de vejledende forskrifter på området og driftssikkerheden i anvendelsen af anlægget i forhold til optimal effekt skal varetages gennem godt management. Omkostningen til denne investering vurderes som neutral, da der er tale om et kommende lovkrav.

Der er stillet vilkår om, at tidsfristen for opfyldelse af vilkår 14 er senest 4 måneder efter, at afgørelsen er meddelt for stalde med delvis spaltegulv (stald 1 og 3) og ved ændring af staldindretning i de øvrige stalde.

5.2.4.3.11 Gyllegardiner

Der er etableret gyllegardiner under gangarealet i stald 4 og 5. Gyllegardiner er et 'forhæng', som indelukker luften over gyllestanden i gyllekummen. Filosofien er, at når der ingen luftcirkulation er, vil ammoniakemissionen fra den gylle, som ligger indenfor gyllegardinet, reduceres. Da lugt, som tidligere nævnt, fortrinsvis opstår fra gylle i gyllekummen, kan gyllegardiner også have en effekt på lugt. Effekten på ammoniak- og lugtemis-

⁵³ Landbrugsinfo.dk ' Foder med benzoesyre til slagtesvin – effekt på ammoniak- og lugtemission'

⁵⁴ Landbrugsinfo.dk ' Foder med inulin til slagtesvin – effekt på ammoniak- og lugtemission'

⁵⁵ MKN-100-00081 angiver at overbrusningsanlæg har en lugtreducerende effekt, som ikke er kvantificerbar

sion er ikke dokumenteret. Hedensted Kommune anser tiltaget for positivt, selvom en eventuel effekt ikke er påvist.

Ansøger har forespurgt om at anvende gyllegardiner sammen med måtte som en erstatning for delvis spaltegulv, idet dette tiltag kan etableres i stalde med fuldspaltegulv uden reel ombygning. Hedensted kommune vurderer, at der på nuværende tidspunkt ikke er tilstrækkelig dokumentation for at denne staldindretning kan sidestilles med et delvis spaltegulv med reducerede gyllekummeareal, hvorfor tiltaget ikke er vurderet som anvendeligt i afsnit 5.2.4.3.3. Hedensted Kommune afventer generel afklaring omkring anvendelse af måtte og gyllegardin i stald med fuld gyllekumme og kan på denne baggrund ikke imødekomme ønsket.

5.2.4.4 Samlet vurdering af lugt

Med baggrund i svineproduktionens placering tæt på byzone med ca. 325 boliger (byzone) beliggende indenfor lugtgenæfstanden er hjemlen for påbud om lugtreduktion i forbindelse med nærværende revurdering til stede.

Ikke kvantificerbare tiltag

Af de beskrevne tiltag til mulig reduktion af lugtemissionen fra Stoubylund er langt de fleste ikke kvantificerbare. Hedensted Kommune vurderer, at Stoubylund anvender flere af disse tiltag i det omfang de er implementerbare på bedriften. For at sikre, at tiltagene fortsat anvendes og dermed sikre, at der sker en størst mulig lugtreduktion fra Stoubylund, er der stillet vilkår til anvendelse af ikke kvantificerbare tiltag, selvom alle tiltag allerede er helt eller delvist implementeret på bedriften. Der er stillet vilkår til renholdelse af staldene, optimering af staldventilationen, udslusning og transport af gødning og opsætning af overbrusningsanlæg i stalde med delvis spaltegulv.

Ligeledes er der stillet vilkår, vilkår 10, om at stoppe tidligere praksis om at samle grise på Stoubylund, inden de opfedes på anden ejendom eller sendes til slagteri. Stoubylund har foretaget denne transitaktivitet dels for sikre kapacitet i staldene ved smågriseleverandøren og dels for at optimere videreforsendelsen af svin til slagteri. Men i kraft af overskridelsen af lugtgenekriterierne vurderes denne praksis ikke at være hensigtsmæssig. Dokumentation for at denne aktivitet stopper er via transportbog, jf. vilkår 29.

Hedensted vurderer, at disse mange ikke kvantificerbare tiltag vil have en væsentlig positiv effekt på svineproduktionens lugtpåvirkning af omgivelserne og vurderes at regnes i flere procents reduktion i forhold til den samlede lugtemission. Omkostningen til gennemførelse af nævnte tiltag er begrænset, idet de tiltag, som medfører en reel udgift for Stoubylund; overbrusningsanlæg og optimering af ventilationen er hhv. lovkrav i 2015, hvormed tiltaget anses for omkostningsneutralt, og almindelig optimering/vedligehold af ventilationen med energibesparelse og mindre slidtage på anlæggene til følge, hvormed den reelle udgift er begrænset. Det er måske muligt at anvende effekten af optimeret ventilation, når lugtreduktionspotentialet skal vurderes igen om tre år, jf. vilkår 12.

Kvantificerbare tiltag

Der er stillet vilkår om reduktion af den beregningsmæssige kvantificerbare lugtemission til maksimalt 48.053 OU/m³, svarende til en reduktion på i alt 44,5 % på baggrund af det fundne reduktionspotentiale, som er en kombination af tiltag - ændring af gulvtype til BAT niveau i stald 2, 4, 5, 6 og 7, etablering af luftrensingsanlæg på stald 1, 5 og 7 samt effektivitetsforbedringen, som Stoubylunds konsulent har beregnet, på 14 %. Beregningen af den procentvise reduktion af lugtemissionen er foretaget på baggrund af den nuværende produktionstilladelse (9412 slagtesvin (29-117 kg) på 2880 stipladser) med en samlet lugtemission på 86.615 OU/m³ (beregning indsendt 10. marts 2009). Da tiltagene indvirker på hinanden er deres effekt enkeltvis ikke overensstemmende med den samlede effekt.

Stoubylund har valgfrihed i metodevalget til at opfylde reduktionskravet. Der kan vælges mellem de kombinationer, som fremgår af bilag 3 eller anvendes andre tiltag med tilsvarende effekt. Det beregnede reduktionspotentiale kan ske uden reduktion i dyrehold. Såfremt afhjælpning af krav om lugtreduktion sker ved nedbringelse af produktionen svæk-

kes det økonomiske grundlag for i øvrigt at gennemføre afhjælpende foranstaltninger. Dette forhold er medtages i proportionalitetsvurderingen. Evt. reduktion af dyrehold, som tiltag til reduktion af lugtmissionen, vil erstatte det mest omkostningskrævende tiltag, og vil derfor medføre at den samlede udgift reduceres.

Samlet lugtreduktion

Med både de stillede kvantificerbare og ikke kvantificerbare vilkår, vurderer Hedensted Kommune, at lugtmissionen fra Stoubylund ved tekniske og effektivitetsforbedrende tiltag vil reduceres knap 50 % i forhold til lugtmissionen på tidspunktet, hvor revurdering af miljøgodkendelsen skulle have fundet sted (1999).

Det skal bemærkes, at dele af lugtreduktionen allerede er foretaget, og formentlig har reduceret lugtpåvirkningen for omgivelserne (set i forhold til beregningsnormen og 0-niveauet⁵⁶). Der er allerede foretaget lugtreduktion i form af øget effektivitet, ændret ventilation, overbrusning, håndtering af gylle i forbindelse med udslusning og udbringning af husdyrgødning samt god hygiejne i stalden.

Omkostning

Omkostningen til denne lugtreduktion vil overvejende bestå af udgiften til etablering af luftrensingsanlæg. Af det tilbud, som er modtaget fra SKOV A/S, har Hedensted Kommune anslået en samlet pris på 2 mio. kr. eksklusiv moms til etablering af luftrensning i stald 1, 5 og 7. Driftsomkostninger er ud fra beregningsnotat⁵¹ anslået til knap 30.000 kr. pr. år, se afsnit 5.2.4.3.4. Ved konkret at have vurderet, hvilket stalde implementering af luftrensning kan ske på ud fra logistiske og bygningsmæssige forhold, har Hedensted Kommune vurderet, at det er proportionalt at kræve luftrensning på tre stalde, se økonomiberegning nedenfor.

Optimering af ventilationen har ifølge SKOV A/S en udgift på ca. 250.000 kr., som dog reduceres ved dennes energibesparende effekt og opsætning af luftrensning på en eller flere stalde. På denne baggrund vurderes udgiftens størrelse at være af mindre betydning for den samlede udgiftsniveau. Hvis der kan dokumenteres effekt af tiltaget via OML, kan tiltaget anvendes i forbindelse med ejendommens handlingsplan for yderligere reduktion af lugt tre år efter, at nærværende afgørelse er meddelt, jf. vilkår 12.

Udgiften til ændring af staldindretning i fem stalde er af Stoubylund oplyst til 770.000 kr. Da tre stalde er vurderet renoveringseget nu (2010), og der ikke synes grundlag for at der inden 2015 sker udvikling af nye gulvtyper og andre tiltag, som ændrer BAT standard for staldindretning, vurderes ændring af staldindretningen i disse stalde at være en omkostningsneutral. De resterende stalde (stald 4 og 5) vurderes ikke renoveringseget, og der kan tillægges en udgift på 291.960 kr. til ombygning af disse stalde. Der er beregnet en ekstra udgift til drift af delvis spaltegulv på 1,8 kr/svin⁴⁶, hvilket er udregnet til 76.518 kr.

Hedensted kommune kan ud fra det oplyste omkostningsniveau for de enkelte tiltag for såvel de kvantitative som ikke kvantitative udlede, at der er følgende udgifter for at opfylde kravet om 44,5 % lugtreduktion ved anvendelse af de tiltag, som danner baggrund for lugtreduktionspotentialet:

Øget effektivitet: 0 kr.

Biologisk luftrensning: ca. 1.500.000 kr. (pris for anlæg på 3 stalde)

Ombygning i forbindelse med biologisk luftrensning: ca. 500.000 kr. (anslået pris af Hedensted kommune)

Driftsomkostning til luftrensingsanlæg: ca. 30.000 kr. pr. år

Ændring af staldgulv plus driftsomkostninger 368.478 kr.

Ændring og optimering af ventilation: ca. 250.000 kr. (formentlig væsentlig lavere såfremt luftrensning opsættes og besparelse på energiforbruget)

De samlede etableringsomkostninger således 2.250.000 kr. (eks. moms) og driftsomkostninger på i alt 376.518 kr.

---

⁵⁶ 0-niveauet er det niveau, hvor der ikke foretages lugtreducerende tiltag og foranstaltninger i stald og i driften.

Disse tiltag giver en reduktion på minimum:

Effektivitet: 12.778 OU/m³

Ændring af staldgulv: 20.065 OU/m³

A. Biologisk luftrensning: 5.719 OU/m³ (ved øget effektivitet og ændring af gulvtype)

B. Biologisk luftrensning: 7736 OU/m³ (ved øget effektivitet og ingen ændring af gulvtype)

Ændring og optimering af ventilation: mere end 0 OU/m³

Samlet lugtreduktion: mere end 38.562 OU/m³

Dette medfører en samlet udgift på 2.918.478 kr. svarende til ca. 6,50 kr. pr. reduceret OU plus maksimum 250.000 kr. til ændring af ventilation⁵⁷.

Såfremt der foretages en 'worst case' betragtning, dvs. omkostningen til staldændring i alle 5 stalde medtages, vil prisen være ca. 7,70 kr. pr. reduceret OU. Se specifikation for omkostningsberegning i bilag 7.

I omkostningen for er indregnet at ændring af staldgulv har en levetid på 15 år og luftrensningsanlæg en levetid på 10 år. De indregnede driftsomkostninger er angivet med tilsvarende antal år.

Samlet set vurderer Hedensted kommune, at etablerings- og driftsomkostningen til lugtreduktion på 44,5 % ved anvendelse af de tiltag, som danner baggrund for lugtreduktionspotentialt på ca. 6,5 kr. pr. reduceret OU er proportional med den påvirkning, som Stoubylund påfører omgivelserne og dennes tålegrænse på maksimalt 5 OU/m³.

Proportionalitetsvurdering

Vurderingen af økonomien er foretaget ud fra en helhedsbetragtning i forhold til lugtreduktionspotentialt, da det er den samlede effekt af alle implementerbare tiltag, som udgør Stoubylunds reduktionspotentialt.

Stoubylund har fremhævet at proportionalitetsbetragtningen ikke er i overensstemmelse med Miljøklagenævnets afgørelse i lignende sag; Miljøklagenævnets afgørelse MKN-104-00105⁵⁸, hvori det er anført, at det ikke er proportionalt at kræve en investering på minimum 5,4 mio. kr. eksklusiv moms svarende til 15 kr. pr. reduceret OU med en afskrivningsperiode på 10 år. Dertil kommer driftsomkostninger. Som anført ovenfor er etableringsomkostningen i nærværende sag (eksklusiv moms) 6,5 kr. pr. reduceret OU. Der er i Miljøklagenævnets afgørelse MKN-104-00105 ikke angivet andre lugtreducerende tiltag end luftrensning; der er ikke foretaget en vurdering af implementerbarhed og der er tale om anden produktionstype end slagtesvin. Hedensted kommune vurderer dermed, at en direkte sammenligning i forhold til proportionalitet ikke er mulig, også i forhold til vurdering af driftsomkostninger af tiltagene. Det skal ligeledes bemærkes, at Miljøklagenævnets proportionalitetsvurdering er foretaget i forhold til samlet bebyggelse (7 OU/m³) med væsentlig færre husstande indenfor geneafstanden, altså en væsentlig mindre påvirkning på omgivelserne end det er tilfældet for Stoubylund.

Lugtgeneafstand

Med en vilkårsfastsat samlet lugtmission fra Stoubylund på 48.053 OU/m³ vil de fremtidige lugtgeneafstande ifølge beregning i ansøgningssystemet være følgende:

Byzone: 498 m

Samlet bebyggelse: 367 m

Enkelt bolig i landzone: 165 m

⁵⁷ Da ændring af ventilation ikke medfører beregningsmæssigt reduceret OU er udgiften ikke medregnet pr. reduceret OU.

⁵⁸ I nævnte afgørelse er geneafstanden til samlet bebyggelse beregnet ved FMK-modellen (afgørelse før 2007) på 41.522 LE/m, hvilket omregnet til OU/m³ i husdyrgodkendelse.dk svarer til 117.467 OU/m³. Der er angivet en lugtgeneafstand på 360 m til samlet bebyggelse. Der i afgørelsen oplyst en pris på 3,4 mio. kr. for opsætning af luftrensning og 2. mio. kr. for ombygning af stalde til luftrensning.

Indenfor en afstand af 498 m fra lugtcentrum af Stoubylund er fortsat beliggende mere end 2/3 af de boliger, som ligger i byzonen i Stouby. Dertil kommer det fremtidige boligområde syd for Stouby, når der udarbejdes lokalplan. I tabel 3 er den gennemsnitlige geneafstand fra Stoubylunds lugtcentrum hhv. 97 m, 417 m og 304 m ifølge husdyrgodkendelse.dk, hvilket stadig er meget langt fra kravene i bilag 3 i husdyrgødningsbekendtgørelsen og Lugtvejledningen. Med de vilkår, som er stillet til reduktion af lugt fra svineproduktionen, er der sket en væsentlig reduktion, som vurderes at vil kunne mærkes i Stouby.

Hedensted Kommune vurderer, at denne reduktion af lugt ikke er tilstrækkelig til at sikre, at omgivelserne ikke er væsentlig påvirket af svineproduktionens drift. Der er dog efter kommunens vurdering ikke nogen proportional tekniske eller teknisk/økonomisk mulighed for aktuelt at foretage en større reduktion af lugtbidraget fra svineproduktionen. Derfor har Hedensted Kommune stillet vilkår 12 om, at der 3 år fra meddelelse af nærværende revurdering skal indsendes teknisk redegørelse for, hvorledes lugtemissionen kan nedbringes yderligere. Herefter vil Hedensted Kommune tage stilling til krav om yderligere reduktion af lugtemissionen fra Stoubylund.

I nærværende revurdering er der stillet vilkår om reduktion af lugt på baggrund af en teknisk gennemgang af de lugtreducerende tiltag, som har en dokumenterbar effekt og er implementerbare på Stoubylund. Reduktionspotentialet er beregnet på baggrund af fortsat fuld drift i forhold til produktionstilladelsen på ejendommen. Et alternativ til den vilkårsfaste reduktion på 44,5 % er en reduktion af dyrehold med tilsvarende nedlukning af staldafsnit, hvilket fremgår af vilkår 11. Med krav om indsendelse af handlingsplan senest tre år efter at nærværende afgørelse er meddelt, vil de tekniske muligheder til reduktion af lugt fra svineproduktionen vurderes på ny med henblik på at få nedbragt miljøpåvirkningen til et acceptabelt niveau, helt eller delvist under hensyntagen til proportionalitetsprincippet. Et acceptabelt niveau er de grænser, der fremgår af godkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 ¹.

5.2.5 Støj, støv, lys og skadedyr

Støj

Der er i den eksisterende godkendelse, følgende vilkår:

4. Virksomhedens bidrag til det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau målt ved nærmeste nabobeboelse må ikke overstige følgende grænser:

Dag	Kl. 07 - 18	55 dB(A)
Aften	Kl. 18 – 22	45 dB(A)
Nat	Kl. 22 - 07	40 dB(A)

Støjens spidsværdier må om natten ikke overstige 55 dB(A). Dog må det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau målt ved nærmeste naboejendom i byzone ikke overstige:

Dag	Kl. 07 - 18	45 dB(A)
Aften	Kl. 18 – 22	40 dB(A)
Nat	Kl. 22 - 07	35 dB(A)

Støjens spidsværdier må om natten ikke overstige 50 dB. Virksomheden skal, såfremt Juelsminde Kommune finder det nødvendigt, dog højst en gang årligt, dokumentere, at støjniveauet er overholdt. Dokumentation skal udarbejdes af et firma/laboratorium, der er godkendt af Juelsminde Kommune.

Vilkåret er bibeholdt (vilkår 22) med tilføjelse af, hvorledes vilkåret dokumenteres overholdt. Støjkvilkåret er i forvejen skærpet, i henhold til vejledning fra Miljøstyrelsen om ekstern støj fra virksomheder ¹⁰.

Der er følgende støjkilder på Stoubylund:

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	Samtlige stalde	Døgnet rundt, men med varierende belastning
Male-/blande anlæg	Fodercentralen/Laden	Efter behov
Fodringstider	Svinestaldene	Fra kl. 7 – 24
Kompressor i værksted	Værksted	Kun ved forefaldende arbejde i værkstedet
Korntørringsanlæg	Laden	Juli – september
Lastbiler	På kørselsveje, ved ind- og udlædningsramper, gyllebeholdere mv.	Normalt kl. 6 -19

Beskrivelse af støj i forbindelse med transport findes i afsnit 5.2.9 om transport.

Støv

Der kan forekomme støvgener i forbindelse med høstarbejde. Gener i den forbindelse vurderes at være kortvarige. Korntørring er ligeledes en mulig kilde til støvgener. Korntørring foregår i relativt begrænsede perioder og korntørringsanlægget er placeret i bygning 13 (inde i en bygning), hvorved støvgener minimeres.

Indkørselsveje til Stoubylund er asfaltbelagt kommunalvej. Nabo har oplyst at kørsel på Lundbovej støver, hvilket i høj grad skyldes ødelagt belægning. Vejene forventes renoveret i 2013, hvormed problemet mindskes.

Der sker ingen ændringer i forhold til udendørs arbejdsbelysning på ejendommen.

Skadedyr

Fluebekæmpelse sker i overensstemmelse med Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer. I alle staldafsnit anvendes der rovfluer efter behov.

Der er indgået aftale med privat firma om rottebekæmpelse. Der er opsat udvendige kasser med gift mod gnavere.

Vilkår i eksisterende godkendelse:

3. Der skal på ejendommen foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de af statens skadedyrlaboratorium foreskrevne retningslinjer for fluebekæmpelse (kopi vedlagt)

Det vurderes, at vilkåret bibeholdes (vilkår 21), dog med den rettelse, at det ikke længere benævnes Statens skadedyrlaboratorium, blot Skadedyrlaboratoriet (hører nu under Århus Universitet). Skadedyrlaboratoriets foreskrevne retningslinjer for fluebekæmpelse kan ses på hjemmesiden: www.dpil.dk, se vejledninger.

Vurdering

Kommunen vurderer, at der ikke er ændringer i ejendommens aktiviteter, hvormed de stillede støjvilkår kan overholdes. Ligeledes at omkringboende ikke vil blive generet unødigt af støj, lys, rotter og fluer ved husdyrbrugets virke. Der er således ikke stilles yderligere vilkår i forbindelse med revurderingen.

5.2.6 Affald, olie og kemikalier

Døde dyr opbevares overdækket med kadaverkappe på hævet plads eller i plastcontainer med låg ved maskinhuset (bygning 15, bilag 1). Døde dyr afhentes 2 gange ugentligt eller efter behov af DAKA.

Farligt affald i form af spildolie opbevares i 1500 l tank, der er opstillet i værksted med støbt gulv i beton uden afløb. Når denne er fuld kan der i kortere tid opbevares spildolie i tromle ved siden af. Der er på ejendommen væsentlige mængder spildolie som følge af reparationsaktivitet af alle køretøjer til bedriften. Kemikalier opbevares i aflåst rum uden gulvafløb.

Der er redegjort for følgende affaldsfraktioner - opbevaring, mængde og aflevering:

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder
Olie- og kemikalieaffald:				
Spildolie	Værksted Bygning nr. 22	Dansk Olie Genbrug		ukendt
Olie- og brændstoffiltre		Egen transport		ukendt
Rester af bekæmpelsesmidler	I kemikalierum	Egen transport	Kommunal genbrugsplads	ukendt
Spraydåser	I forrum	Egen transport	Kommunal genbrugsplads	ukendt
Medicinrester				ukendt
Kanyler i særlig beholder	I kanyleboks i forrum	Egen transport	Skanderborg Apotek	ukendt
Batterier – alle typer	Værksted	Egen transport	Kommunal genbrugsplads	ukendt
Fast affald:				
Tom emballage (papir/pap)	Container 1,0 m3	Brdr. Larsen, Vejle	Ukendt	Tømmes hver 3. uge
Tom emballage (plast)	Container 1,0 m3	Brdr. Larsen, Vejle	Ukendt	Tømmes hver 3. uge
Lysstofrør og el sparepærer	Samles i værksted	Egen transport	Kommunal genbrugsplads	Ca. 30
Jern og metal		Egen transport eller afhentes af Leif's Produkt, Øster Snede	Stena Jern & Metal, Horsens	ukendt
Tomme olietromler og olietanke	Værksted	Egen transport	Kommunal genbrugsplads	ukendt
Diverse brændbart	Container 1,0 m3	Brdr. Larsen, Vejle	Ukendt	Tømmes hver 3. uge
Pap	Container 1,0 m3	Brdr. Larsen, Vejle	Ukendt	Tømmes hver 3. uge
Papir	Container 1,0 m3	Brdr. Larsen, Vejle	Ukendt	Tømmes hver 3. uge
Tomme medicinglas	Forrum	Egen transport	Skanderborg apotek	Tømmes efter behov ca. 1 / mdr.

I den eksisterende miljøgodkendelse står der anført, at der er 3 olietanke til hhv. diesel, korntørringsanlæg og fyringsolie. Alle tankene er udskiftet, således at der i dag er 3 olietanke alle til dieselolie (den i skemaet sidstnævnte olietank fra 1979 er for gammel og vil skrottes). Fyringsolietank er erstattet af biobrændselsfyrr og til korntørring anvendes gas. Olietankene er ståltanke. De står indendørs på støbt betonbund. Gastanken er en ståltank. Der er kontrakt med Primagaz. Den står på ben udendørs. Der står tromler med nyt olie i værkstedet.

Oversigt over olietanke:

Indhold	Størrelse	Årgang	Placering
Dieselolie	5900 L	2003	maskinhus
Dieselolie	5900 L	2009	maskinhus
Diesel bil	4000 L	1990	maskinhus
Gastank	8 m ³	2005	maskinhus
Dieselolie	2500 L	1979	maskinhus i ejendommens sydvestlige hjørne.

Vurdering

Hedensted Kommune vurderer, at husdyrbrugets håndtering af affald samt opbevaring af olie og kemikalier overholder lovgivningens krav og Hedensted Kommunes erhvervsaffaldsregulativ mht. håndtering og opbevaring, hvormed der vurderes ikke at være væsentlig risiko for påvirkning af miljøet. Der er stillet vilkår (24 og 25) til at oplagret spildolie skal ske i den opstillede spildolietank og der maksimalt må være yderligere en tromle med spildolie af hensyn til risikoen for uheld/forurening. Det vurderes, at oplagring af spildolie af op til 1700 l spildolie, i dels tank og tromle i maskinhus med støbt gulv uden direkte mulighed for afløb til jord, ikke udgør en væsentlig risiko for jord og overfladevand.

5.2.7 Spildevand og overfladevand

Sanitært spildevand ledes til via 2 septiktanke til dræn, se kortbilag 5. Stouby er kloakeret.

Vand fra rengøring af staldanlæg og vandspild fra produktionen ledes til gyllebeholder. Vand fra vaskeplads ved gyllebeholder løber i gyllebeholder. Der er stillet vilkår (vilkår 20) om, at vask af maskiner skal foregå på plads med afløb til beholder.

Overfladevand fra befæstede areal ved maskinhus (nr. 21 i bilag 1) og tagflader ledes til dræn og videre til Tilløb Bobæk, hvorfra det løber til Vejle Fjord gennem habitatområdet syd for ejendommen. På den befæstede plads fyldes sprøjten med vand. Der foregår ikke vask.

Vurdering

Hedensted Kommune vurderer, at der ikke vil være væsentlig risiko for forurening af overfladevand i forbindelse med spildevandshåndteringen. Der er siden miljøgodkendelsen i 1991 etableret vaskeplads med afløb til beholder, hvilket er et miljøforbedrende tiltag. Den befæstede plads foran bygning 21 med afløb til dræn anvendes ikke i forbindelse med håndtering af miljøfarlige stoffer.

5.2.8 Driftsforstyrrelser og uheld

Der vil på ejendomme kunne ske uheld i forbindelse med opbevaring og håndtering af olie og kemikalier. Desuden vil der kunne ske uheld i forbindelse med håndtering af gylle ved gylletankene. Der er en mindre skråning fra gyllebeholderne ned til marken, men de er ikke placeret vandløbsnært.

Der er stillet vilkår 26 om udarbejdelse af en beredskabsplan for husdyrbruget med relevante telefonnumre mm. Beredskabsplanen er indsendt til Hedensted Kommune.

Det er oplyst, at anlægget i løbet af dagen holdes under opsyn, og der hver dag tages en inspektionsrunde på ejendommen for at tjekke, om anlæggene kører, som de skal. Der er desuden alarmer i forbindelse med strømsvigt, hvor ventilationsanlæg og foderanlæg ikke længere fungerer.

Vurdering

Hedensted Kommune vurderer, at der ved gylleudslip fra beholderne ikke er væsentlig risiko for forurening af overfladevand, da gyllen vil kunne opsamles på marken nedenfor beholderne.

På baggrund af ansøgers oplysninger om opbevaring og håndtering af olie og kemikalier (afsnit 5.2.6), spildevandshåndteringen (afsnit 5.2.7) samt det stillede vilkår (vilkår 26) om udarbejdelse af beredskabsplan, vurderer kommunen, at der bliver taget tilstrækkelige forholdsregler til at risikoen for uheld er minimeret.

5.2.9 Transport

De aktuelle tal for transport ses i nedenstående tabel 6.

Tabel 6. Antal transporter

	Antal
Levering af grise	43
Afhentning af slagtesvin	65
Afhentning af døde dyr	75
Udbringning af gylle	310
Levering af foder	90
Afhentning af foder	775
Afhentning af affald	18
Levering af olie/gas	30
Levering af korn i høst	125
I alt	1531

Der forekommer i dag mere transport fra ejendommen end der generelt er fra landbrugsejendomme af denne størrelse. Dette skyldes, som nævnt i afsnit 4.1.4, at der er mølleri og maskinstationslignede aktivitet, hvorfra der er transport til egne produktioner og arealer. Kørsel foregår via Pilegårdsvej og Lundbovej til Borgergade og videre derfra ud på Vejle vej. Til arealerne syd for ejendommen/rundt om Stouby sker der ligeledes kørsel i marksæsonen.

Der er stillet vilkår (vilkår 23) om, at egen transport så vidt muligt skal ske i dagtimerne, hvilket skyldes, at der køres gennem bymæssig bebyggelse. For fodertransporter er der stillet specifikt vilkår om, at transport af foder til andre egne bedrifter skal ske indenfor tidsrummet kl. 7 til kl. 16. Dette skyldes, at denne aktivitet er meget stor og udover almindelig transport for tilsvarende svineproduktioner samt, at fodertransporter ikke er årstidsafhængig eller tidsafhængig og foretages udelukkende indenfor egen produktion. Fodertransporterne er vurderet som en væsentlig generel gene langs med kørselsruten. Vilkåret er stillet på grund af ejendommens beliggenhed og støjpåvirkning i forhold til de mange omkringboende på kørselsruten.

Den kørsel, der sker via maskinstationslignede drift, er ikke udover, hvad der vil kunne forekomme på andet større husdyrhold med store jordtilliggende. Ligeledes er denne transport sæsonafhængig, hvormed der ikke kan stilles specifikke vilkår dertil end vilkår 8.

Det er ikke muligt eller hensigtsmæssigt at fastsætte vilkår om transporttider for andre udefrakommende transporter. Der kan ske ændringer i driftstiden, idet leverandører kan ændre ruter, og nogle firmaer kører med 2-holdsskift. Ansøger har redegjort for, at der i forbindelse med gylleudbringning kan forekomme kørsel i aften- og evt. også i nattetimerne.

Samtidig er vilkåret udformet således, at transporten skal ske under hensyntagen til omgivelserne/omkringboende langs med kørselsruten, hvilket vil sige, at såfremt f.eks. fodertransport sker mest hensigtsmæssigt med lastbil skal dette foretages frem for med traktor. De egne transporter, som er undtaget dette forhold, er transporter i spidsbelastningsperioderne ved udbringning af gylle, markarbejde og høst, som alle foretages afhængig af vejret, altså med driftsmæssig begrundelse derfor.

Vurdering

Det er Hedensted Kommunes vurdering, at transport til og fra husdyrbruget ikke vil øges i forbindelse med nærværende revurdering, men formentlig vil falde som følge af, at der er mulighed for at transport kan ske med lastbil frem for traktor, idet en sådan er indkøbt. Derudover vil vilkår om transporttider (vilkår 23) være med til at minimere de støj- og genepåvirkningen, der er ved transport af foder gennem Stouby. Vilkår 8 omhandlede tidspunkter for omrøring og udbringning af gødning vil ligeledes minimere transportgener i Stouby på de tidspunkter, hvor flest mulige beboere er hjemme. Såfremt Stoubylund vælger at reducere lugtemissionen gennem reduktion i dyrehold vil dette reducere transportbelastningen.

5.2.10 Energi- og vandforbrug

Dieselforbruget på ejendommen er oplyst til 145.700 l diesel pr. år. Derudover anvendes der halmfyr til opvarmning af stuehus. Elforbruget for 2008 var på 282.000 kWh, som fortrinsvis går til ventilationen. Der er undertryksventilation i alle stalde og multistep i stald 4 og 5, hvilket reducerer energiforbruget.

Til korntørring er i 2008 anvendt 11.500 kg gas. Til opvarmning af stalde efter vask og inden indsætning af nye grise anvendes dieseldreven tørring.

Vandforbruget er registreret til ca. 10.850 m³ og fås fra Stouby Vandværk. Det forholdsvis høje forbrug, ca. 40 % mere end norm, skyldes hyppig staldvask, marksprøjterne fyldes med vand fra ejendommen og maskinerne vaskes på ejendommen. Der er ingen markvanding.

Vurdering

Det er kommunens vurdering, at det oplyste forbrug er i overensstemmelse med ejendommens aktiviteter. Der er et stort diesel- og vandforbrug, hvilket henføres til markdriften. Ligeledes er der et stort gasforbrug, hvilket skyldes tørring af korn fra arealerne drevet af samme ejer. I forhold til overholdelse af BAT stilles vilkår om monitorering af energi- og vandforbrug (vilkår 29) minimum hvert kvartal, således at fejl og uregelmæssigheder kan opdages og rettes. Der stilles vilkår om, at ventilationen rengøres i forbindelse med den øvrige rengøring af staldene, hvilket vil medføre en energibesparelse, samtidig med at det er med til at reducere lugtgener i omgivelserne. Rengøring af ventilationen foretages allerede i dag.

5.3 Arealer

Stoubylund er en af de svineproduktioner, som drives af Pilegaard Svineproduktion I/S. Omkring Stouby er flere arealer, som drives af familien. Disse arealer indgår alle som værende udbringningsarealer for husdyrgødningen fra Stoubylund. Det må dog antages, at de arealer, som ligger nærmest Stoubylund fortrinsvis, vil modtage derfra.

Alle udbringningsarealer er tilknyttet andet CVR nr. end det, som svineproduktionen drives under. Arealerne drives under følgende CVR nr. 40523715 (Lundbovej 10, 7140 Stouby), 14500537 (Ferdinandsvej 2, 7140 Stouby) og 29116903 (Lerbæk Gods, Jellingvej 341, 7100 Vejle). Alle arealerne er vist i bilag 4. Arealerne godkendes i § 16 areal-godkendelse.

De vilkår, der er stillet til driften af arealer, som vil anvendes til udspreddning af gødning fra nærværende miljøgodkendelse, skal, jf. vilkår 27 være godkendt i henhold til husdyrloven, og driften af disse arealer skal ske med de vilkår, som er stillet dertil uagtet, om nærværende revurdering af miljøgodkendelsen bliver påklaget eller der ændres i ejerforholdene (vilkår 28).

Sidstnævnte vilkår er stillet, idet der indgår en del udspreddningsarealer, som ligger i meget sårbart vandindvindingsområde. Der er projekt i gang (2009 til 2011) omkring tiltag til reduktion af udvaskningen på jorderne, hvilket ansøger deltager i.

Ændring i næringsstofindholdet i husdyrgødningen som følge af tiltag til lugtreduktion (f.eks. ændring af staldgulv og etablering af luftrensning) vil behandles i § 16 miljøgodkendelsen.

5.4 Egenkontrol

Der føres forskellige skriftlige opgørelser over egenkontrol. Der føres logbøger over flydelag på gyllebeholderne. Der føres driftsjournal i form af produktionsstyring med oplysninger og dokumentation for antal dyr flyttet til og fra ejendommen, antal dyr bortskaffet til destruktion samt antal og vægt af dyr sendt til slagteri. Produktionsstyringen og kassebogen med tilhørende bilag føres løbende. Derudover udarbejdes medicinregnskab.

Der er i forbindelse med revurderingen stillet vilkår til en række egenkontrolpunkter (vilkår 29). Der er stillet vilkår om kvartalsvis opgørelse af vandforbrug og kontrol af elforbrug, hvorigennem der opfordres til, at der i den daglige drift forsøges reduktion af disse. Stoubylund følger el- og vandforbruget på ejendommen, men der foretages ikke en egentlig registrering. Derudover er der stillet vilkår til transportbog med angivelse af ind- og afgangsvægt samt antal, antal døde dyr samt effektivitetskontrol, således at det er muligt for tilsynsmyndigheden at kontrollere om svineproduktionens produktionsvilkår er overholdt. En transportbog føres allerede på Stoubylund. Opgørelsen skal anses som et supplement til kontrollen via slagterafregning (vilkår 31), gødningsregnskabet og CHR (Central Husdyr Registeret). Vilkår om transportbog er stillet på baggrund af ejendommens beliggenhed tæt på byzone, hvor en øget eller ændret produktion vil betyde ændring i lugtpåvirkningen for de omkringboende. Derudover er der stillet vilkår om logbog for registrering af rengøring af stald og ventilation, hvilket selv er foreslået af Stoubylund. Opgørelserne skal gemmes i 5 år, jf. vilkår 30.

Oplysninger om affaldsbortskaffelsen reguleres efter reglerne i Hedensted Kommunes Erhvervsaffaldsregulativ og Regulativ for farligt affald.

Der er stillet vilkår 22 om, at virksomheden for egen regning skal kunne eftervise, at de stillede støjkrav er overholdt, såfremt kommunen skønner, at eventuelle klager vedrørende støj fra virksomheden er velbegrundede. Udgifter i forbindelse med undersøgelse, måling og afhjælpning afholdes af virksomheden.

Vurdering

Vilkår i eksisterende godkendelse:

6. Der skal til enhver tid over for tilsynsmyndigheden kunne fremlægges sædskifte- og gødningsplaner, som kan dokumentere, at gødningen udbringes miljømæssigt forsvarligt.

Hedensted Kommune vurderer, at det tidligere vilkår til kontrol af gødningens anvendelse fortsat er gældende, hvilket bl.a. fremgår af vilkår 29 om egenkontrol. Det skal bemærkes, at der siden miljøgodkendelsen blev meddelt er muligt for kommuner at trække oplysningerne om anvendelsen af husdyrgødningen direkte fra Plantedirektoratet og Fødevareerhverv.

Samlet set vurderer Hedensted Kommune, at de beskrevne procedurer for egenkontrol er tilstrækkelige og de stillede egenkontrol- og kontrolvilkår (vilkår 29, 30 og 31) er tilstrækkelige for, at tilsynsmyndigheden har mulighed for at kontrollere husdyrbrugets produktionsniveau og miljøbelastning.

Med hensyn til vilkår om registrering har Stoubylund oplyst, at der ikke ønskes flere egenkontrolpunkter i forbindelse med revurderingen, da der kun bruges de ressourcer, som er nødvendig for driften. På baggrund af kravet om opfyldelse af BAT er der stillet vilkår om registrering af el og vand, hvilket i øvrigt foretages på ejendommen i dag. Hedensted Kommune forventer generelt, at forbrug af el og vand monitoreres på husdyrbrugene, da ressourceforbruget er en direkte omkostning.

5.5 Renere teknologi/Bedste tilgængelige teknik (BAT)

I forbindelse med revurdering af et husdyrbrug skal der redegøres for anvendelse af "bedste tilgængelige teknik" (BAT), dvs. tekniske løsninger eller procedurer til reduktion af husdyrbrugets miljøpåvirkning. Redegørelse for anvendt BAT og renere teknologi følger BREF-dokumentet (jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker vedr. intensiv fjerkræ- og svineproduktion) og kan ses nedenfor.

Kommunen skal ved revurdering af husdyrbrugets miljøgodkendelse sikre sig, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forbygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) og sikre sig, at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, jf. husdyrlovens § 19.

Efter hvert af de følgende afsnit, management, foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring/behandling af husdyrgødning samt udbringning fremgår Hedensted

Kommunes vurdering i forhold til Kommunens BAT-niveau. Dette tager udgangspunkt i BREF-referencedokument, der vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion, hvilket er baseret på punkt 6.6 i Bilag 1 i IPPC-direktiv 96/61/EF om *Anlæg til intensiv fjerkræ- eller svineproduktion med mere end a) 40.000 pladser for fjerkræ, b) 2.000 pladser for slagtesvin (over 30 kg) eller c) 750 pladser for søer.*

5.5.1 Management

På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

Egenkontrol

Der føres journal over udbringning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons gødsning. Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men elforbruget fjernaflæses og opgøres månedligt.

Medarbejdere

Der foreligger ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer, men de ansatte sendes i arbejdstiden på relevante kurser, når der er behov, alt efter hvilke typer arbejdsopgaver, de skal udføre.

Drift

Der er udarbejdet en beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet.

Der er ikke udarbejdet egentlige planer for reparation og vedligeholdelse af anlægget. Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene. Der er desuden alarmer i forbindelse med strømsvigt, hvor ventilationsanlæg og foderanlæg ikke længere fungerer. Der er serviceaftale på brandmateriale og rottebekæmpelse.

Der lægges stor vægt på godt management og god staldhygiejne. Der er beskæftigelsesmateriale ved slagtesvinene. Herudover vaskes staldene rutinemæssigt efter hvert hold.

Der køres aldrig gylle på søn- og helligdage fra ejendommen, da det allerede er et vilkår. Gyllen udbringes med slæbeslanger. Gyllen udsluses som hovedregel hver 14. dag. Aldrig om lørdage samt søn- og helligdage.

Vurdering – management

Hedensted Kommune vurderer, at der skal stilles vilkår nr. 26 om beredskabsplan, og at denne til enhver tid skal være ajourført og naturligvis direkte tilgængelig på ejendommen. Derudover er der stillet vilkår 29 om registrering af el og vand, logbog for renholdelse af staldinventar og ventilation samt logbog vedr. transport, hvilket begrundes i svineproduktionens beliggenhed. Vilkår 6 og 8 med hensyn til udslusning og udbringning af gylle er ligeledes stillet i forhold til lugtgener. Vilkår 8 er overført fra tidligere miljøgodkendelse. Hedensted Kommune vurderer på baggrund af ansøgers oplysninger omkring BAT på management, den gældende lovgivning på området, samt med de stillede vilkår, at Kommunens niveau for BAT på management er overholdt.

5.5.2 Staldindretning

På Stoubylund haves staldindretning med flere forskellige gulvtyper. Gulvtypen i stald 1 og 3 har en ammoniakemission på 8 % og lugtfrigivelse på 300 OU/m³, mens drænet gulv i stald 4 og 5 har en ammoniakemission på 14 % og lugtfrigivelse på 450 OU/m³, og de tre øvrige stalde 2, 6 og 7 har en ammoniakemission på 16 % og lugtfrigivelse på 450 OU/m³.

Vurdering - staldindretning

Hedensted kommunes BAT niveau for det aktuelle staldanlæg svarer til ammoniak- og lugtemissionen ved referencestaldsystemet. I vurderingen af BAT niveau er desuden lagt vægt på, at der er tale om et staldsystem med lav lugtemission grundet staldanlæggets beliggende. Hedensted kommune har således ikke valgt at anvende 'Vejledende emissionsværdier for slagtesvin'⁵⁹, men foretaget en konkret vurdering af de aktuelle forhold.⁶⁰

Hedensted kommune vurderer, at BAT niveau for staldindretning er opfyldt ved opfyldelse af vilkår om lugtreduktionspotentiale, hvori ændring af staldindretning til delvis spaltegulv og luftrensning er angivet som mulige tiltag. Ved reduktion af lugt vil der ligeledes ske en reduktion af ammoniak.

Da BAT niveauet i forhold til staldindretning skal opfyldes uanset vilkår til lugtreduktion er der stillet vilkår 15 ændring af gulvtype i stald 2, 4, 5, 6 og 7 til BAT niveau i forbindelse med det kommende lovkrav om udfasning af fuldspaltegulv inden 1. juli 2015 eller i forbindelse med gennemgribende reovering.

Hedensted Kommune har ikke krævet en redegørelse for fravalg af andre teknologiske tiltag til reduktion af ammoniak fra stalden, herunder gyllekøling og gylleforsuring, idet problematikken omkring lugt indvirker på svineproduktionens samlede belastning af ammoniak til omgivelserne og dermed overholdes BAT niveauet.

5.5.3 Foder

Foderet, der anvendes, har et råproteinindhold på maksimalt 155 g/FE og fosforindhold på maksimalt 4,4 g P/FE. Der anvendes fytase. Foderniveauet ligger indenfor BREF-referencedokumentet:

	Vægt-intervaller	Råprotein (% i foder)	Fosfor (% i foder)	Råprotein Stoubylund	Fosfor Stoubylund
Slagtesvin	25 - 50 kg	15 - 17 %	0,45 - 0,55 %	15,5 %	0,44 %
	50 - 110 kg	14 - 15 %	0,38 - 0,49 %		

Hvis der stilles et krav til foderindhold, så giver det en konkurrenceforvridende effekt. Denne vil vise sig i tider, hvor fodermarkedet er unormalt – eksempelvis hvis soja er meget dyrt, så vil den producent, der har et vilkår til foderet, ikke kunne anvende andre foderkilder med lavere fordøjelighed af råprotein.

Vurdering – foder

Hedensted Kommune vurderer, at det ikke er nødvendigt at stille vilkår til reduktion af kvælstof og fosfor i foder, da svineproduktionen har oplyst, at der anvendes foder med et lavere indhold af råprotein og fosfor i forhold til normen. Idet foder blandet på Stoubylund anvendes i andre produktioner, vil evt. fremtidige vilkår til foder i andre miljøgodkendelser indvirke på niveauet af råprotein og fosfor i foderet. Dette forhold vurderes mest relevant for råprotein, idet niveauet af råprotein kan anvendes til opfyldelse af ammoniakreduktionskravet eller andre krav om reduktion af ammoniak.

5.5.4 Vandforbrug

Drikkeventiler er placeret over krybber og under krybbernes overkant. Der er således et meget lille vandspild. Der bruges kold vand, iblødsætning og højtryksrensere til vask af stalde. Disse tiltag er BAT.

Vandforbruget måles ikke som sådant, men tjekkes løbende (ca. en gang om ugen). Staldene kontrolleres dagligt, og der udføres små reparationer med det samme, og om nødvendigt tilkaldes service.

⁵⁹ Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) Husdyrbrug med konventionel produktion af slagtesvin 30 – 102 kg (gyllebaserede staldsystemer) - omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12, Miljøstyrelsen, 2010

⁶⁰ I overensstemmelse med Kort nyder nr. 7 fra Miljøstyrelsen af 22. september 2010

Vurdering – vandforbrug

Hedensted Kommune vurderer, at ansøger med oplysning om udformning og placering af drikkeventiler, anvendelse af koldt vand og iblødsætning i forbindelse med rengøring samt vilkår til registrering af ressourceforbrug, at Hedensted Kommunes niveau for BAT på vandforbrug er overholdt.

5.5.5 Energiforbrug

Der er ikke etableret gyllekøling, da det kun er stuehuset, der har et permanent varmebehov. Alle stalde er isolerede. Der anvendes kun energi til opvarmning af stalde i forbindelse med indsættelse af smågrise.

Alle stalde inklusive ventilationsanlæggene vaskes efter hvert hold. Herved fjernes snavs m.v. der kan yde modstand og forøge strømforbruget. Al ventilation er styret af et temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.

En del af ventilationsmotorerne er nye lavenergimotorer. Ved udskiftning af motor vil den nye motor også være en lavenergimotor. Bygning 4 og 5 har multistepstyring, hvilket reducerer energiforbruget yderligere.

Vurdering - energiforbrug

Hedensted Kommune vurderer, at niveauet for BAT på energi kan nås ved at foretage monitoring af energiforbruget minimum hvert kvartal, selvom ansøger har redegjort for at der hver uge ses på elmåleren, men dog ikke sker en egentlig registrering deraf. Der er ikke stillet vilkår om registrering af forbruget af gas til mølleri og diesel til markarbejde, idet denne omkostning kun afhænger af aktiviteten.

Hedensted Kommunens BAT niveau for energiforbrug er overholdt på baggrund af vilkår til registrering og ansøgers oplysninger omkring belysning, temperaturstyring samt renholdelse og vedligeholdelse af staldanlægget. Derudover er der stillet vilkår om etablering af multistep i flere stalde pga. mulig effekt på lugtemissionen, men medfører også en reduktion i energiforbruget.

5.5.6 Opbevaring af husdyrgødning

Al husdyr gødning håndteres som gylle, og der etableres tæt flydelag på gyllebeholderne.

Flydelaget kontrolleres i logbog efter forskrifterne. Gyllebeholderne er underlagt 10-årskontrol og er under dagligt opsyn. For hver gyllebeholder er der tale om:

- en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)
- beholderens bund og vægge er tætte
- der ingen spjæld er, men alt overpumpes via neddykket rør
- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning
- beholderen er overdækket med naturligt flydelag (sikres ved at tilsætte halm efter hver tømning).

Påfyldning sker ved, at gyllen suges op i lastvogn eller gyllevogn, således at der ikke forekommer spild.

Udbringning af gylle i forhold til BAT er ikke beskrevet i denne miljøgodkendelse, idet arealerne er beskrevet, vurderet, og vilkårsfastsat i anden miljøgodkendelse, se i afsnit 5.3 Arealer.

Vurdering – opbevaring af husdyrgødning

Hedensted Kommune vurderer, at Kommunens niveau for BAT på opbevaring af husdyrgødning er overholdt. Ansøger overholder gældende lovgivning for opbevaring af husdyrgødning i overensstemmelse med generelle regler. Gældende dansk lovgivning på dette område er dækkende for langt størstedelen af punkterne under opbevaring af husdyrgødning i BREF-referencedokument.

Da udbringning af husdyrgødning godkendes i anden miljøgodkendelse, § 16 arealgodkendelse er forhold omkring udbringning af husdyrgødning ikke vurderet i forhold til BAT, kun i forhold til lugt, se afsnit 5.2.4.3.7. Der er af hensyn til lugtpåvirkningen ved håndteringen af gødningen stillet vilkår til tidspunkt for udslusning og udbringning af gødningen fra Stoubylund.

5.5.7 Samlet BAT vurdering

På baggrund af ansøgers oplysninger om management, foder, vand- og energiforbrug og opbevaring af husdyrgødning vurderer Hedensted Kommune, at bedriften lever op til Kommunens niveau for BAT. Derudover vurderer Hedensted Kommune, at der med de vilkår, der i nærværende revurdering er stillet til reduktion af lugtmissionen fra svineproduktionen, vil ske en reduktion af lugt og ammoniak svarende til BAT niveau uanset tiltag med de angivne tidsfrister i bilag 3 eller ved gennemgribende reovering (vilkår 15).

Der er stillet vilkår om redegørelse for yderligere reduktion af lugtbidraget minimum 3 år efter at nærværende revurdering er meddelt, hvormed lovgivningens periodevise lovkrav (10 år) om vurdering i forhold til opfyldelse af BAT på et husdyrbrug er skærpet. Svineproduktionen skal foretage de tiltag, der er beskrevet i ovennævnte BAT beskrivelse, jf. vilkår 32.

5.6 Landskabelige hensyn

Stoubylund ligger sydøst for Stouby og er derudover omgivet af marker. Sydvest for svineproduktionen er i kommuneplanen 09 udlagt et nyt område til boliger.

Husdyrbrugets ligger udenfor strand- klit-, sø- å- og fortidsmindebeskyttelseslinier og overlapper ikke med registreringer af kirkeomgivelser, kulturværdier eller andre fredningslinjer.

Vurdering

Hedensted Kommune vurderer, idet der er tale om en revurdering af et eksisterende brug, hvor der ikke foretages ændringer, at husdyrbruget fortsat vil kunne drives under varetagelse af de landskabelige hensyn.

5.7 Ophør

I forbindelse med ophør af husdyrproduktion, vil der enten ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent – eller også vil anlægget blive tømt for dyr og gødning. Rester af kemikalier, olie, medicin, kanyler samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ. Gastanken vil om nødvendigt blive tømt. Gældende love og regler vil blive overholdt. Der er stillet vilkår omkring ophør, jf. vilkår 33.

5.8 Samlet vurdering

Hedensted Kommune vurderer, at der er behov for at påbyde nye og ændrede vilkår. Derfor meddeles påbud, jf. Husdyrloven om vilkårsændringer, vilkår 1 til 33 af miljøgodkendelsen af 25. marts 1991.

Hedensted Kommune vurderer, at der i svineproduktionens driftsstyring allerede anvendes flere tiltag - registreringer, gødningshåndtering, transporthensyn, ventilationsforhold, gyllegardiner mv. - som vidner om godt management og drift under hensyn til genepåvirkningen til omgivelserne.

Med opfyldelse af de nye vilkår, vurderer kommunen, at husdyrbruget kan fortsætte driften, forebygge samt begrænse forurening ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, som på nuværende tidspunkt er dokumenterbart samt implementerbart på Stoubylund. Hedensted Kommune vurderer, at der med de fastsatte vilkår til lugtreduktion vil ske en væsentlig mærkbar lugtreduktion for de omkringboende fra Stoubylund. Der er stillet vilkår om indsendelse af redegørelse for, hvorledes lugtreduktionen vil foretages senest 3 måneder efter revurderingen er meddelt.

Derudover vurderer Hedensted Kommune, at husdyrbrugets lugtpåvirkning på omgivelserne stadig overskrider grænserne for, hvad der kan betegnes som væsentlige gener ved de aktuelle forhold. Der er stillet vilkår om indsendelse af handlingsplan for yderlig reduktion af lugt tre år efter af nærværende revurdering er meddelt.

6. FORMALIA

6.1 Lov m.m.

Husdyrbruget er omfattet af Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Følgende bekendtgørelser, regulativer og forskrifter er relevante for husdyrbruget.

- Lovbekendtgørelse om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lovbek. nr. 1486 af 4. december 2009
- Miljøbeskyttelsesloven, lov om miljøbeskyttelse, lov nr. 1757 af 22. december 2006
- Husdyrgødningsbekendtgørelsen, bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 med senere ændringer.
- Hedensted Kommunes regulativ for erhvervsaffald
- Bekendtgørelse nr. 533 af 18. juni 2003 og senere ændringer om bekæmpelsesmidler
- Bekendtgørelse nr. 268 af 31/03 2009 om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler
- Regionplan 2005 for Vejle Amt, som er ophøjet til landsplandirektiv.
- Kommuneplan for Hedensted Kommune 2009

6.2 Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljøklagenævnet af ejer, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Husdyrlovens § 84 - 87.

Afgørelsen vil blive offentlig bekendtgjort på Hedensted Kommunes hjemmeside og i Hedensted Avis d. 6. oktober 2010.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, men sendes til Hedensted Kommune, Teknisk afdeling, Tjørnevej 6, 7171 Uldum eller på mail til: miljo@hedensted.dk

Klagefristen er 4 uger fra offentliggørelsen, hvilket betyder, at en eventuel klage skal være Hedensted Kommune i hænde senest den **3. november 2010 kl. 15.00**.

Kommunen vil umiddelbart efter klagefristens udløb sende klagen videre til Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens bedømmelse.

Ansøgeren vil ved klagefristens udløb få besked, såfremt der er modtaget klager.

Søgsmål kan anlægges for domstolene i henhold til § 90 i Husdyrloven. Fristen er 6 måneder fra godkendelsen er meddelt.

6.3 Næste revurdering

Hedensted Kommune skal tage godkendelsen op til revurdering, når der er forløbet 10 år efter godkendelsen er meddelt, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 17. Det er derfor planlagt at igangsætte den næste revurdering i 2020.

6.4 Andet

Dyreenheder er beregnet efter de nugældende omregningsfaktorer i bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage mv. (Bek. nr. 1695 af 19.12.2006). Denne revurdering er foretaget i forhold til antallet af dyr, uagtet at der senere måtte ske ændringer i beregning af antal dyreenheder. Dyreenhedsberegningen ændres pr. 1. august 2010, jf. bekendtgørelse nr. 717 af 2. juli 2009, hvorved det først ansøgte dyrehold på 342 DE reduceres til 314,2 DE. Kommunen skal gøre opmærksom på, at det er antallet af producerede dyr samt dyr på stald, som danner grundlaget for produktionstilladelsen.

Kopimodtagere:

Dansk Landbrugsrådgivning, LRØ, Konsulent Maria Katja Jensen: mkj@lro.dk

Miljøcenter Århus: post@aar.mim.dk

Miljøstyrelsen: mst@mst.dk

Danmarks Naturfredningsforening: dn@dn.dk + lokalbestyrelse, Hedensted: Uffe Kristiansen: hoejvang@adslhome.dk

Det Økologiske Råd: husdyr@ecocouncil.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Midtjylland: midt@sst.dk

Danmarks Fiskeriforening: mail@dkfisk.dk

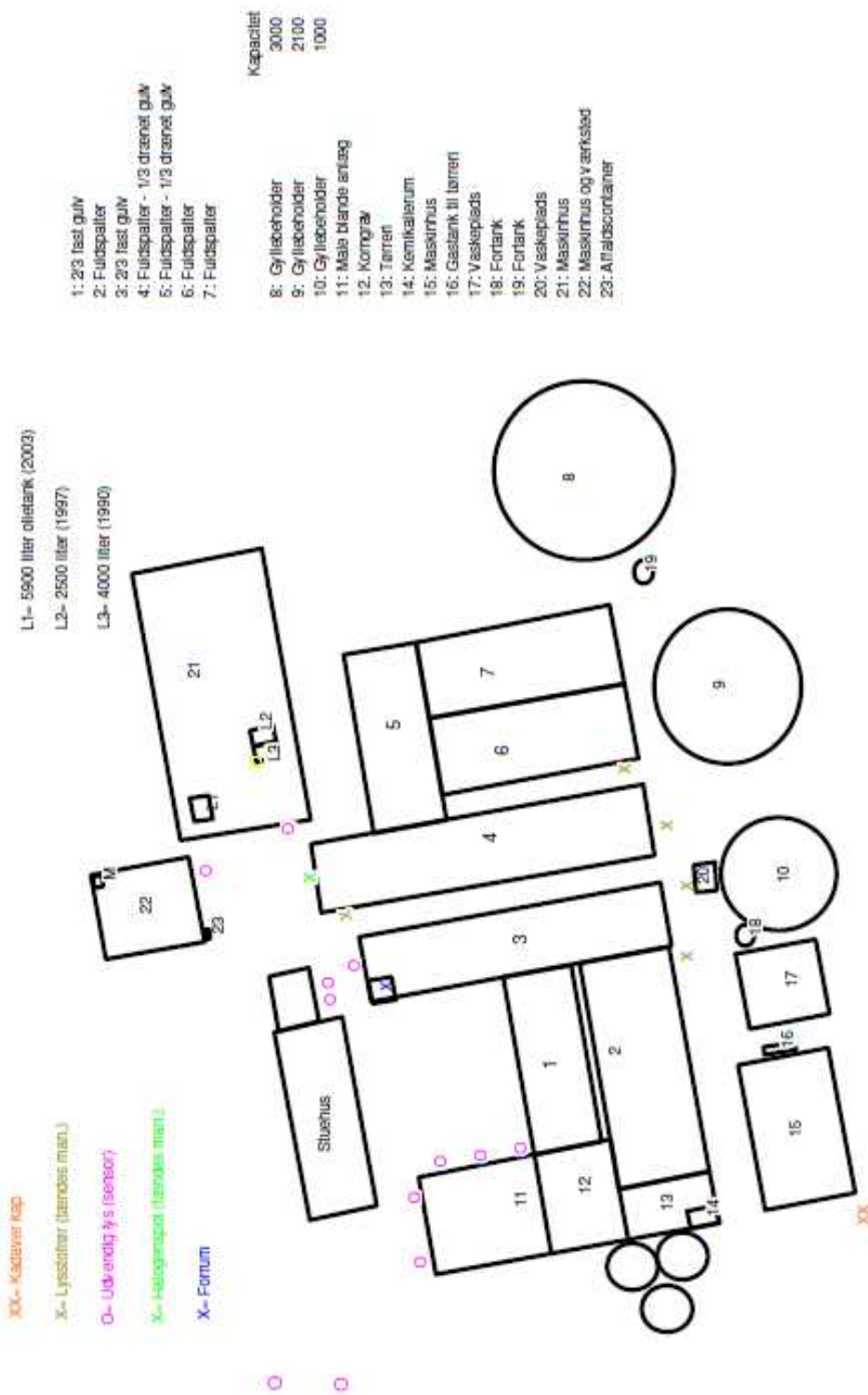
Danmarks sportsfiskerforbund: jkt@sportsfiskerforbundet.dk + miljøkoordinator: jka@nordfynskommune.dk

Dansk Ornitologisk Forening: natur@dof.dk + lokal repræsentant: hedensted@dof.dk

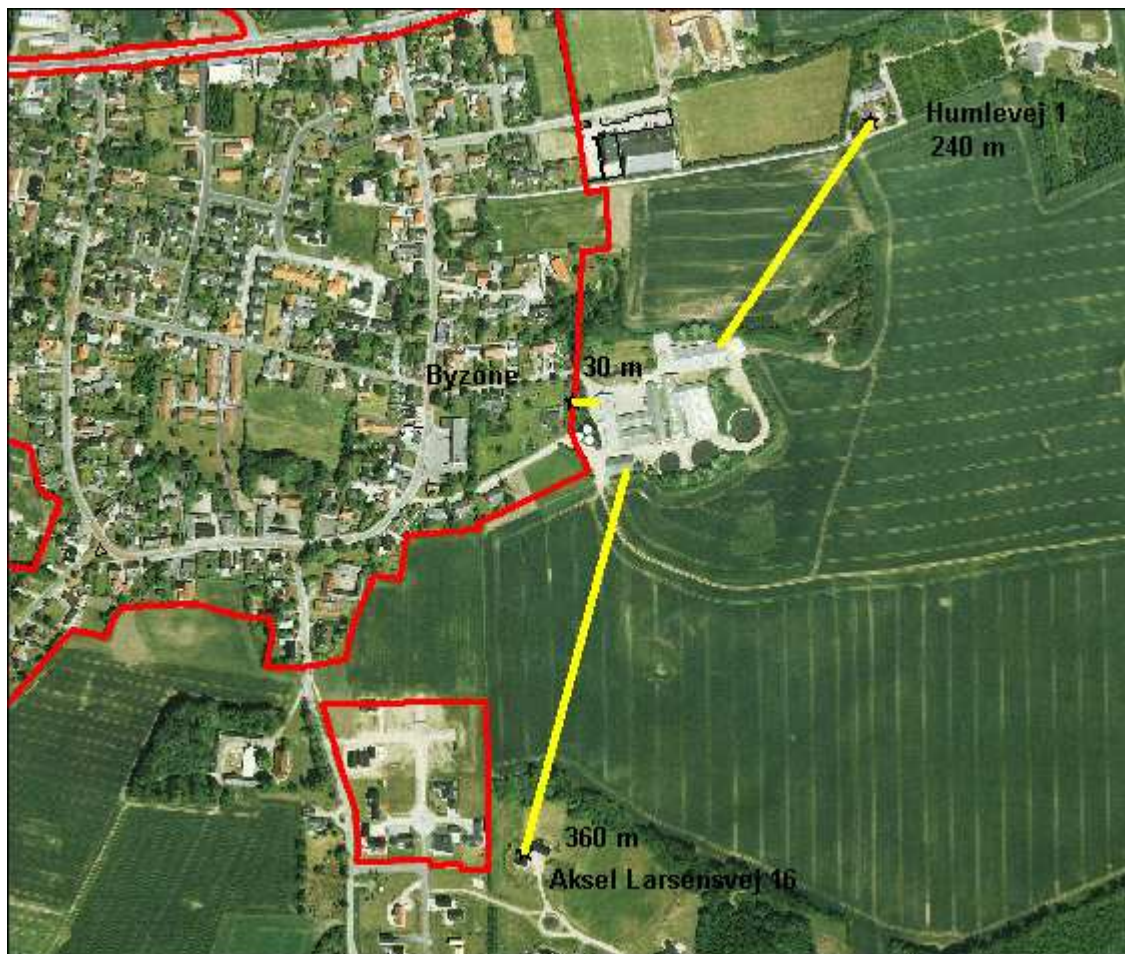
Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Friluftsrådet: fr@friluftsradet.dk + Friluftsrådet i Kreds 7: soehoejlandet@friluftsradet.dk

BILAG 1. SITUATIONSPLAN

BILAG 2. OVERSIGT OVER AFSTANDE

Der er målt fra nærmeste beliggende bygning på Stoubylund, som i alle tilfælde ikke er en bygning, der anvendes til dyrehold. Det skal bemærkes, at disse afstande ikke er lig med faktisk afstand fra lugtcentrum af staldene, som angivet i tabel 3.

BILAG 3. LUGTREDUKTIONSPOTENTIALE PÅ STOUBYLUND

Der er stillet vilkår 11 om reduktion af lugtemissionen fra Stoubylund til maksimal 48.053 OU/m³, svarende til en reduktion på i alt 44,5 %. Reduktionen af lugt beregnes på baggrund af den nuværende produktionstilladelse, som lyder på 9412 slagtesvin (29-117 kg) på 2880 stipladser, svarende til 86.615 OU/m³.

Hedensted kommune har vurderet, at Stoubylund har et reduktionspotentiale på 38.562 OU/m³, således at den maksimale lugtemission er på 48.053 OU/m³ ved at anvende nedenstående tekniske tiltag, som er dokumenterbare og implementerbare tiltag på Stoubylund. Såfremt der ændres på antallet af dyr i staldene eller sker nedlukning af stalde vil effekten af tiltaget ændres, da effekten er direkte afhængig af det aktuelle dyrehold og staldtype.

1. Effektivitet

En øget effektivitet som følge af **14 %** effektivitetsforbedring – forskellen mellem en tilvækst på 790 g/dag og 920 g/dag - vil kunne anvendes som tiltag til reduktion af lugt fra svineproduktionen, jf. afsnit 5.2.4.3.1.

Effekten af tiltaget er synliggjort i sidst indsendte beregning i ansøgningssystemet af 12. februar 2010, hvor en reduktion af antallet af stipladser fra 2880 til 2499 stipladser, som følge af hurtigere gennemgang af dyrene i staldene, beregningsmæssigt synliggør en reduceret lugtemission.

Tiltaget medfører en samlet lugtreduktion på **12.778 OU/m³**, inkl. den beregningsmæssige forskel på ændret vægtinterval. I den seneste indsendte beregning (af 12. februar 2010) i ansøgningssystemet er det anmeldte vægtinterval justeret efter det fremtidige vægtinterval og daglig tilvækst. Med det nye vægtinterval vil der samlet set være en lavere lugtemission fra Stoubylund, og da denne værdi henføres til det rent beregningstekniske indgår den derfor også i det samlede krav om lugtreduktion.

Tidsfrist: Overholdelse og dokumentation af antal grise på stald ad gangen skal ske senest 3 måneder efter at revurderingen er offentliggjort, dvs. efter det opstaldede hold grise er sendt til slagting.

2. Ændring af gulvtype

Ændring af samtlige gulvtyper til gulve med lav lugtemission (300 OU/m³) vil medføre en samlet lugtreduktion på **27,2 %**, svarende til en reduktion på i alt **20.065 OU/m³** beregnet på baggrund af den ansøgte fremtidige produktionstilladelse (9267 slagtesvin 26,5 kg til 117 kg på 2499 stipladser) jf. afsnit 5.2.4.3.3⁶¹. Såfremt der sker en reduktion af dyreholdet vil dette indvirke på effekten af tiltaget.

Tidsfrist: Gulvtype skal være ændret senest 1 år efter, at revurderingen er offentliggjort.

3. Rensning af staldluft

Ved opsætning af lugtrensning i stald 1, 5 og 7, som er vurderet til at kunne have plads til en container til luftrensningsanlægget udenfor stalden, vil lugtemissionen kunne reduceres med **7736 OU/m³ svarende til 10,5 %** ved fremtidige ansøgte effektivitet og nuværende gulvtype og **5719 OU/m³ svarende til 7,7 %** ved fremtidige ansøgte effektivitet og hvis staldindretningen ændres til delvis spaltegulv i alle stalde (beregnet på baggrund af version 3 i husdyrgodkendelse.dk af 12. februar 2010)⁶².

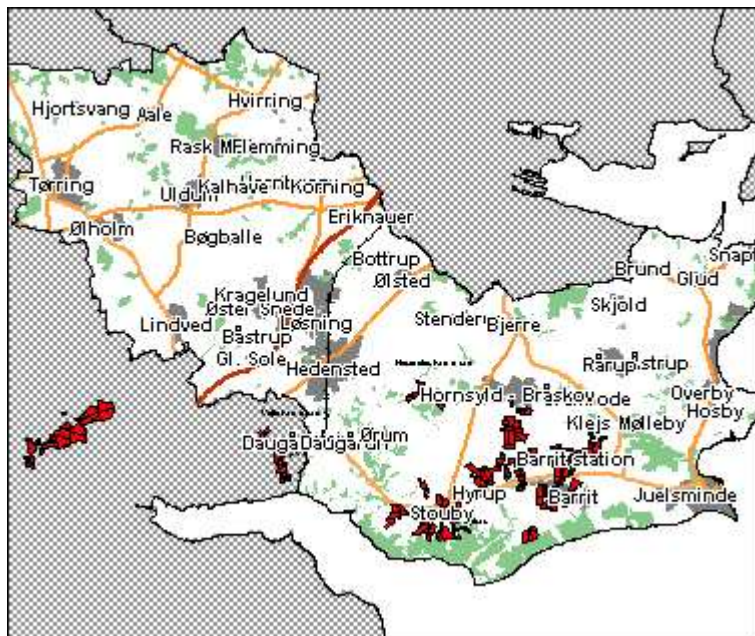
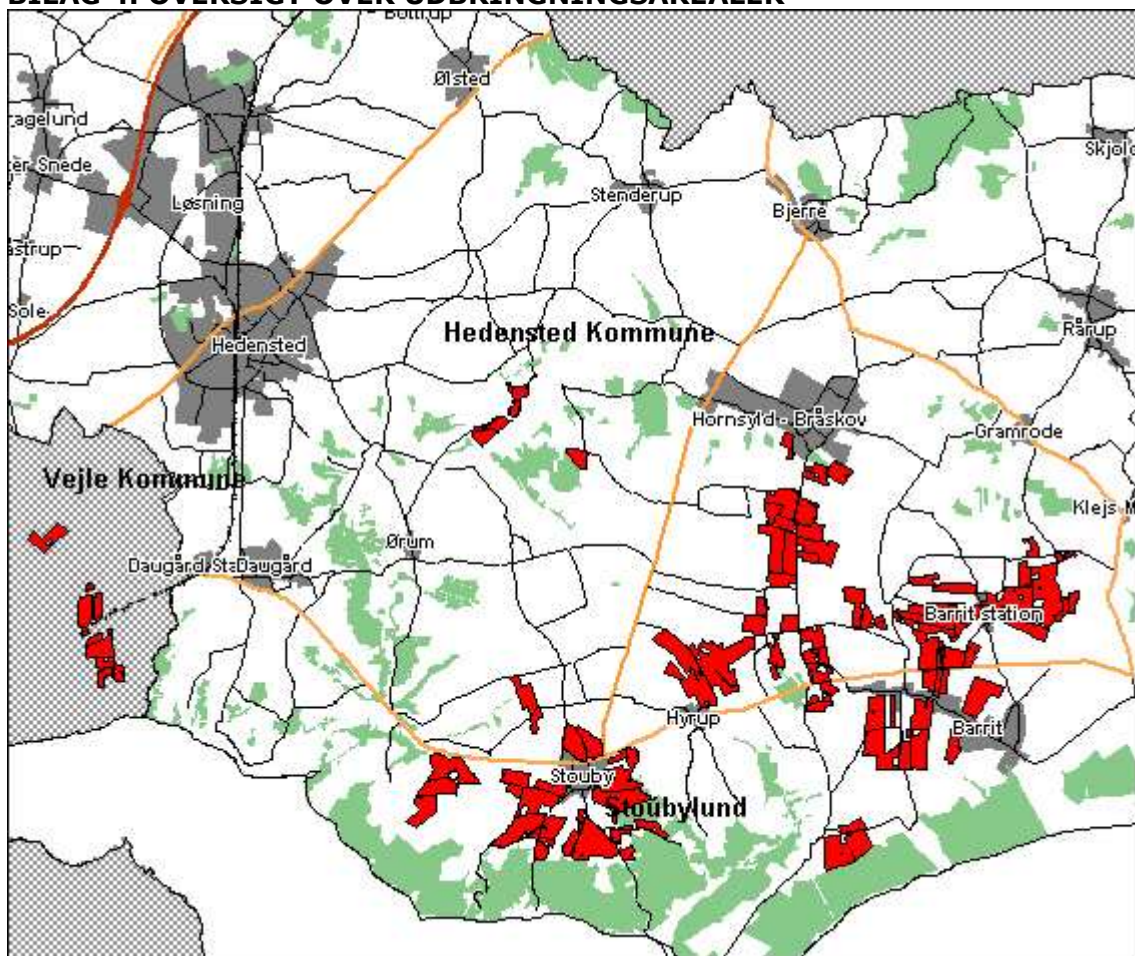
Tidsfrist: Luftrensningsanlæg skal være etableret og i fuld drift inden 9 måneder efter at revurderingen er offentliggjort.

⁶¹ Effekten af tiltaget beregnet på baggrund af nuværende produktionstilladelse (9412 slagtesvin (29 kg til 117 kg) på 2880 stipladser) er 23.543 OU/m³.

⁶² 9067 OU/m³ svarende til 10,5 % ved nuværende staldindretning og effektivitet (beregning på baggrund af version 1 i husdyrgodkendelse.dk af 10. marts 2009),
Revurdering af miljøgodkendelse Stoubylund 1. oktober 2010

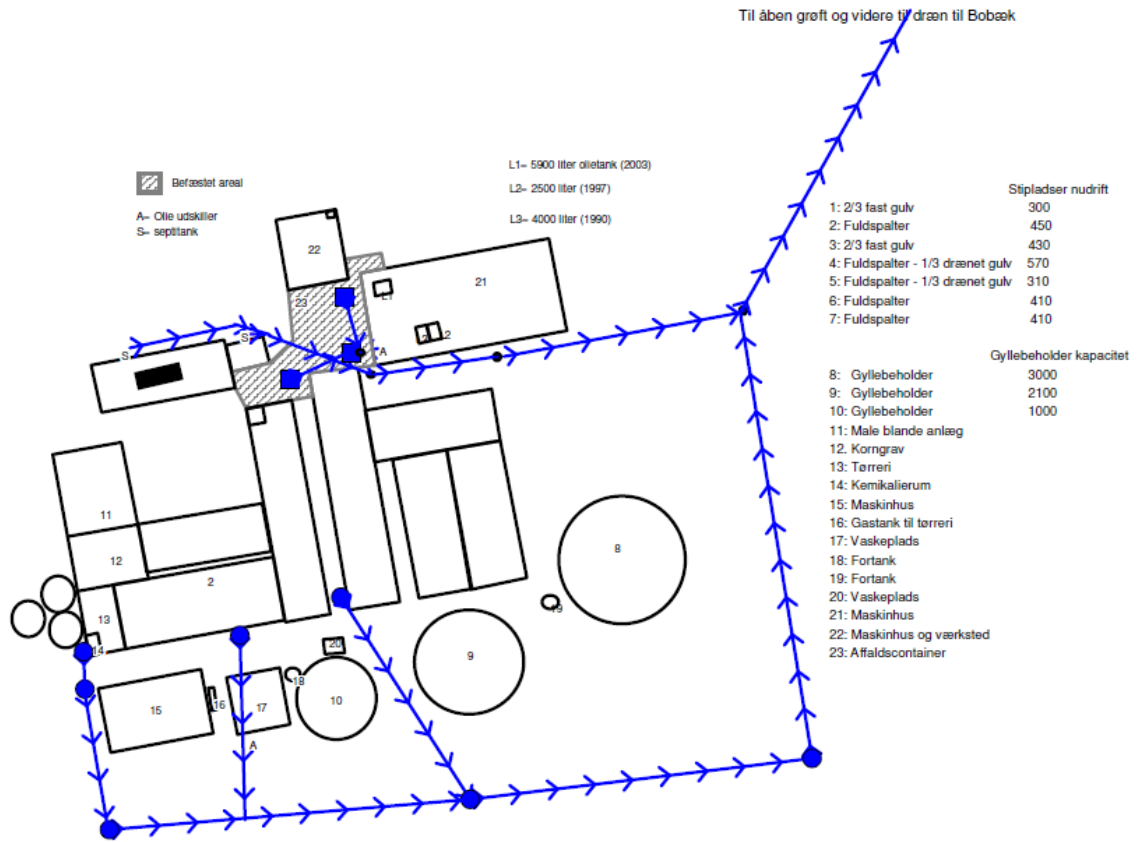
BILAG 4. OVERSICHT OVER UDBRINGNINGSAREALER

Med Lerbæk Gods arealerne i Vejle Kommune

BILAG 5. AFLEDNING AF OVERFLADEVAND

Afløb på selve ejendommen:

Afløb fra ejendommen via mose og videre med dræn til Tilløb Bobæk:

Lovgivning

Kumulativ effekt

Er der andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone skærpes kravene til geneafstanden med følgende procentsatser:

Antal øvrige husdyrbrug, hvor der produceres mere end 75 DE	Førøgelse af geneafstand
Ingen husdyrbrug	0 %
Et husdyrbrug	10 %
To eller flere husdyrbrug	20 %

Vindretning

Det er mest hensigtsmæssigt at staldanlæg osv. er placeret nord for omboende eller nærmere bestemt i intervallet 300° til 60°. Geneafstanden skal derfor i disse tilfælde reduceres med følgende:

- ∨ 5 % i forhold til byzone og lign.
- ∨ 10 % i forhold til samlet bebyggelse
- ∨ 20 % i forhold til nabobeboelse

Bortscreening

Er afstanden til omboende længere end 50 % af geneafstanden, kan der gennemføres udvidelser og ændringer, hvis disse kan gennemføres med uændrede eller færre lugtgener.

Overordnede problemstillinger

- ∨ Valg mellem teknologiske løsninger eller fysiske løsninger

---

Løsningsmuligheder

- ∨ Ændret placering
- ∨ Ændring i dyrehold
- ∨ Bedre management
- ∨ Luftrensningsteknologier
- ∨ Ændring af ventilationsforhold
- ∨ Lugtreducerende ventilation
- ∨ Overdækning af gødningslagre
- ∨ Iltning, ozon- og oxidationsbehandling
- ∨ Biogas

BILAG 6: PUBLIKATION OMKRING LUGT FRA VIDENCENTER FOR LANDBRUG

Lugt- Problemer og Løsninger

Dette notat er udarbejdet med fokus på de problemstillinger, der vedrører lugt i forbindelse med husdyrbrug.

Arbejdet er delt op i følgende hovedpunkter:

- Hvorfor er lugt et problem
- Hvad siger lovgivningen
- Hvad siger vejledningen
- Mulige løsninger
- Interessenter
- Relevante hjemmesider

Indledning

Der er i dette notat kun medtaget et udsnit af løsningsmuligheder, og der kan afhængigt af den konkrete sag være muligheder, der ikke er nævnt. Det er vigtigt at sikre, at man får synliggjort alle de løsningsmuligheder, der kan få indflydelse på bedriftens fremtidige udviklingsmuligheder, også dem, der rækker ud over minimumskraverne. Det endelige mål er få skabt et beslutningsgrundlag, der er med til at sikre landmanden de bedste udviklingsperspektiver.

Det skal bemærkes, at de oplyste omkostninger vedr. investering og drift, er baseret på erfaringer fra et relativt begrænset antal anlæg. Dette betyder, at der i konkrete sager vil kunne være afvigelser.

Hvorfor er lugt et problem?

Lugtgener fra husdyrproduktioner kan være et stort problem for naboer og beboere i nærtliggende byer.

Hvad siger lovgivningen?

Af Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (LOV nr 1572 af 20/12/2006), fremgår det, at hensyn til naboer til en husdyrproduktion skal varetages. Således skal gener i form af blandt andet lugt tilstræbes forebygges og begrænses.

Hvad siger vejledningen?

§1. Loven skal medvirke til at værne om natur, miljø og landskab, så udviklingen af husdyrproduktionen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Stk.2. Med denne lov tilsigtes særlig

1) at forebygge og begrænse forurening af luft, vand, jord og undergrund samt at begrænse lugt-, lys-, støv-, støj- og fluegener fra husdyrbrug, herunder fra produktion, opbevaring og anvendelse af husdyrgødning m.v....

§23. Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter §11 eller §12 varetage følgende hensyn:

...

3) Begrænsning af eventuelle gener for naboer (lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.).

...

Ifølge Vejledningen er intentionen bag Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, at specielt anvendelsen af bedste tilgængelige teknologi og en skærpet indsats overfor lugtgener og ammoniaktabet skal fremmes.

Det skal desuden bemærkes, at angivelsen af husdyrproduktionen afviger fra den angivelse, som normalt anvendes i forbindelse med vurderingen af nitrat, fosfor og dyreenheder. Dette skyldes, at lugtemissionen ikke beregnes som et gennemsnit i løbet af året, men beregnes ud fra perioder med spidsbelastning.

Mulige løsninger

Der er flere muligheder for at løse problemerne med lugt. Der findes enkelte fysiske løsninger samt en række tekniske løsninger.

Begrænse våde overflader (urin, gødning, ensilage)

Generelt god hygiejne (vask af stalde, fjerne dårlig ensilage)

Lavere temperatur (køle overflader)

Rense luft (biologisk, oxidation, membran)

Fortynde luft fra stald til nabo

Øget afstand

Revurdering af miljøgodkendelse Stoubylund 1. oktober 2010

Fysiske løsninger

Ændret placering

En mulighed for at komme uden om lugtproblemerne, er ved at flytte produktionen til et sted, hvor lugten ikke generer nogen længere (se problemudredning vedr. placering). I forhold til omboende mht. hyppig vindretning

I Danmark kommer den fremherskende vindretning fra sydvest, men i sommerhalvåret hvor lugt er det største problem er der perioder hvor den mest udbredte vindretning er øst/sydøst. Ligger der en landbrugsejendom med husdyr syd for en naboejendom, vil lugten derfor blive ført længere nord på med vinden, og de naboer der ligger der, vil oftere blive mere påvirket af lugtgener end de naboer der ligger syd for landbrugsejendommen. I vejledningen til miljøgodkendelse af husdyrbrug er det på den baggrund vurderet, ...

Ligger husdyrbruget meget tæt på en nabo har man vurderet, at husdyrbruget i høj grad er "fejlplaceret", således at det ikke er hensigtsmæssigt at foretage yderligere investeringer og moderniseringer på ejendommen, da det kan forlænge perioden med for store lugtgener for omboende.

... at det samlet set er mest hensigtsmæssigt at staldanlæg osv. er placeret nord for omboende eller nærmere bestemt i intervallet 300° til 60°. Geneafstanden skal derfor i disse tilfælde derfor reduceres med følgende:

- 5 % i forhold til byzone og lign.
- 10 % i forhold til samlet bebyggelse
- 20 % i forhold til nabobeboelse

Er afstanden til omboende længere end 50 % af geneafstanden, kan der gennemføres udvidelser og ændringer, hvis disse kan gennemføres med uændrede eller færre lugtgener. Dette kræver, at der er uændrede eller færre lugtgener i forhold til alle type omboende (alle nabobebyggelser, alle samlede bebyggelser og alle zoneområder osv.) Er afstanden kortere end 50 % af geneafstanden, kan udvidelser og ændringer som hovedregel ikke gennemføres.

I forhold til andre husdyrbrug, der kan bidrage til de samlede lugtgener for omboende

Når man skal finde en anden placering til et husdyrbrug, skal der også tages hensyn til hvor mange øvrige husdyrbrug der ligger i nærheden, da dette har en kumulativ effekt på lugtberegningerne.

Er der andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen. Den beregnede geneafstand skal i sådanne situationer forøges hvis der indenfor 300 meter fra byzone og ligende samt samlet bebyggelse eller 100 meter fra nabobebyggelse findes andre staldanlæg på andre ejendomme, hvor der produceres mere end 75 DE.

Antal øvrige husdyrbrug, hvor der produceres mere end 75 DE, inden for en afstand af 300 meter fra byzone, samlet bebyggelse og lign. eller 100 meter fra enkeltboliger	Forøgelse af geneafstand
Ingen husdyrbrug	0 %
Et husdyrbrug	10 %
To eller flere husdyrbrug	20 %

Indbyrdes placering af staldanlæg

Det er værd at overveje, hvordan den indbyrdes placering af staldanlæggene er. Idet staldanlæg, der er placeret langt fra omboende eller zonegrænsen, ikke skal indgå i beregningen af den vægtede gennemsnitsafstand, ligesom emissionen fra disse staldanlæg heller ikke skal indgå i beregningen af den samlede lugtemission. Definitionen af sådanne staldanlæg er, at selvom husdyrbrugets samlede lugtemission kom herfra, overstiger afstanden til omboende eller zonegrænsen geneafstanden med 20 %.

Det skal bemærkes, at det kun er husdyrbrugets staldanlæg, der indgår i beregningen af den vægtede gennemsnitsafstand. Øvrige ejendomme indenfor samme bedrift inddrages efter reglerne om kumulation med mindre de efter en konkret vurdering skal betragtes som et samlet anlæg. Opkøb af naboejendom

Hvis der er mulighed for det, kan det i flere tilfælde være en løsning at opkøbe de(n) naboejendom(me) der er berørt af de mulige lugtgener. Vurderingen skal baseres på at omkostningerne til etablering og drift af de tekniske løsninger, ofte er meget betydelige. Det skal bemærkes, at de ejendomme der tilhører ejeren af husdyrbruget der skal udvides, ikke indgår i lugtberegningerne.

Anden sammensætning af dyretyper

En anden måde at håndtere problematikken omkring lugtgener, kan være ved at se på sammensætningen af dyreholdet.

Art, antal, størrelse, belægningsgrad

Lugtemissionen fra produktionsanlæg med søer og smågrise er generelt større end fra stalde med slagtesvin.

Ved slagtesvin beregnes lugtemissionen ud fra hvor mange kilo dyr der er på stald. Derfor kan det være relevant at overveje, om rotationen skal foregå i holddrift eller løbende. Holddrift, specielt hvor der produceres med alt-ind alt-ud på ejendomsniveau betyder en væsentligt større lugtemission, og dermed geneafstand, end hvor der anvendes holddrift på sektionsniveau eller kontinuerlig drift.

Svin		Kvæg	
Søer - løbe/drægtighedsstald	16 OUE/s/dyr	Alle staldsystemer 1	70 OUE/s/1000 kg
Søer - Farestald - delvist fast gulv	72 OUE/s/dyr	Fjerkræ	
Søer - Farestald - øvrige staldsystemer	100 OUE/s/dyr	Æglæggere inkl. høniker, gulvdrift + gødningskumme	900 OUE/s/1000 kg
Smågrise 7 - 30 kg	380 OUE/s/1000 kg	Æglæggere, Burdrift, alm.	400 OUE/s/1000 kg
Slagtesvin 30 - kg - delvist fast gulv	300 OUE/s/1000 kg	Slagtekyllinger, 40 dage, dybstrøelse	400 OUE/s/1000 kg*
Slagtesvin 30 - kg - øvrige staldsystemer	450 OUE/s/1000 kg		

* Der er ikke tilstrækkelige undersøgelser vedrørende slagtekyllinger. Der anvendes derfor indtil videre samme standardemission som for høns. Ifølge FMK vejledningen er standardemissionen fra høns og kyllinger ikke så forskellig.

Nyt staldsystem

Lugtgener kan begrænses ved at vælge et staldsystem, hvor lugtemissionen er mindst mulig. Af ovenstående tabel ses det blandt andet, at slagtesvinestalde med delvist spaltegulv medfører en mindre lugtemission end staldsystemer med fuldspaltegulv. Det skal bemærkes at stalde med delvist spaltegulv stiller større krav til management generelt og klimastyring specielt for at en lavere lugtemission kan sikres.

Lugtreducerende stalddesign

Forsøg har vist, at grise i sig selv ikke giver anledning til væsentlig udskillelse af lugtstoffer. Lugten kommer derimod fra gylleoverflader og gødning afsat på spaltegulv og fast gulv. Nyere målin-

ger af ammoniak og lugtemissioner viser, at emissionen fra stalde med delvist spaltegulv er mindre end fra stalde med gødningskumme under hele stien. Endvidere er det meget vigtigt i stalde med delvist spaltegulv at kunne styre grisenes gødeadfærd, så der ikke afsættes gødning på den faste del af gulvet.

Flere koncepter for forskellige udformninger af gødningskummer har været sammenlignet, inkl. køling af kanalbund. Der har været stor effekt i relation til ammoniak, mens der ikke har været en nævneværdig effekt i forhold til lugt. Årsagen er at ammoniakemissionen stammer fra urin, som relativt enkelt kan drænes væk, mens lugtemissionen fortrinsvis stammer fra gødning, som klæber til overfladerne på både gulv og i gødningskanaler.

Staldsystemer der forudsætter ekstraordinær god driftsledelse for at sikre en lav lugtemission bør overvejes nøje inden de vælges, idet de indebærer en risiko for øget lugtemission i perioder hvor driftsledelsen svigter.

Indtil det er tilstrækkeligt belyst, i hvilken udstrækning særlige staldindretninger eller driftsformer har dokumenteret permanent og markant indflydelse på staldventilationsluftens lugtindhold, vil hensigtsmæssig placering henholdsvis afpasning af dyreholdets størrelse samt placering og indretning af ventilationsafkast fortsat være væsentligste reguleringsmuligheder for reduktion af lugtbidrag fra staldventilationsluft.

Stalde med ventilationsanlæg med gulvudsugning kan give anledning til større lugtgener end lugten fra stalde med udsugning i loft, specielt hvis udsugning foregår via gødningskanaler. Samling af afkast og efterfølgende rensning i et luftrensanlæg (biologisk) kan dog ændre på dette forhold.

Tekniske løsninger

Foruden de fysiske løsninger, er der en lang række tekniske løsninger der kan hjælpe til at reducere lugtproblemerne.

Bemærkninger til tekniske løsninger

Nedenstående er nogle uddybende bemærkninger til de tekniske løsninger. Bemærk, det er kun ganske få af de tekniske løsninger, der kan bruges som lugtreducerende tiltag i selve ansøgningen om miljøgodkendelse. De øvrige tiltag er taget med, da de for eksempel kan medvirke til et bedre naboskab.

Derefter er der opstillet en tabel, hvor der er givet et forsigtigt bud på hvad de enkelte løsninger kan komme til at koste. Her er der kikket på flere faktorer, der bør indgå i beslutningsgrundlaget for valg af teknik.

Effekt

Anvendelse

Anlægsomkost. 1)

Driftsomkost. 1)

Levetid

Luftrensningsteknologier

Luftrensningsteknologier omfatter kemiske luftvaskere, biologiske luftvaskere, biofiltre og membranluftrensere, der neutraliserer eller filtrerer ammoniak og lugtstoffer i luften fra stalden. På nuværende tidspunkt er det alene biologiske luftrensere eller luftrensere med et kemisk og biologisk rensetrin, der har vist en sikker og tilstrækkelig effekt i forhold til at reducere lugtemissionen fra ventilationsluft.

Flere typer biologiske luftrensere har været afprøvet eller er under afprøvning:

Halmfiltre med træflis, hvor udsugningsluften befugtes inden rensning

Leca-filtre, hvor udsugningsluften befugtes inden rensning

'Pads' af forskelligt materiale, der overrisles med vand

Fælles for alle afprøvede biologiske filtre er, at der kan opnås en sikker lugtreduktion, men effektiviteten og driftsikkerheden skal forbedres inden de kan anbefales generelt. Da biologisk luftrensning forudsætter en stabil drift for at fungere efter hensigten er det nødvendigt at landmanden/driftslederen kan og vil afsætte den fornødne tid og opmærksomhed på at filtret tilses og vedligeholdes i tilstrækkeligt omfang.

Ændring af ventilationsforhold

Ventilation har til formål at fjerne varme og vanddampe fra stalden for at holde et stabilt staldklima. Høj produktionsintensitet i husdyrbruget stiller krav til klima- og ventilationsanlæggets udformning og effektivitet. Når udetemperaturen stiger, øges ventilationsbehovet i staldene. Den potentielle lugtemission er derfor størst om sommeren, og når der er en maksimal belægning i stalden.

Den lugtreducerende effekt, der kan opnås ved ændring af højden på ventilationsafkast og lufthastigheden i disse, aftager, når afstanden fra staldene til de omboende øges. På dage med lav udetemperatur eller i perioder, hvor ventilationsbehovet og dermed lugtudslippet reduceres, vil den lugtreducerende effekt være lavere, end når ventilationseffekten udnyttes fuldt ud.

Lugtreducerende ventilation

Lugtreducerende ventilation virker forebyggende på dannelsen af lugtstoffer og omfatter bl.a. forkøling af luft kombineret med behovsstyret ventilation samt kontrolleret og begrænset luftskifte over gødningsoverflader. Teknologien er stadig under udvikling, og der er derfor begrænset viden om miljøeffekter. Foreløbige resultater fra forsøg i Holland og Danmark viser en signifikant effekt på både ammoniak og lugt.

Mange nye staldanlæg dækker et meget stort areal, og rækker fra ende til ende op mod 200 meter. Ved at samle ventilationsluften i centrale kanaler, kan udledningen af lugt flyttes langt væk fra de berørte naboer. Det skal bemærkes at samling af ventilationsluften i centrale kanaler dels medfører en merinvestering, dels kan være et problem i forhold til brand- og bygningslovgivning og endelig også medfører øgede driftsomkostninger til ventilation.

Overdækning af gødningslagre

Overdækning af gyllebeholdere har en sikker effekt i forhold til at reducere ammoniakemission men der er ikke fundet dokumentation for den samme effekt i forhold til at reducere lugtemission.

Reduktion af lugtgener fra gyllebeholdere skal findes ved at begrænse antallet af dage hvor der pumpes gylle fra staldene til gyllebeholderen og tilsvarende at begrænse antallet af dage hvor gyllebeholderen omrøres i forbindelse med udbringning af gylle.

Iltning, ozon- og oxidationsbehandling

Iltning af gylle er en behandling, hvor gyllens tilstand ændres fra et anaerobt til et aerobt miljø. Ændringen fører til en øget omsætning af tørstoffet, hvorved organisk bundet kvælstof mineraliseres og oxideres til ikke-flygtigt nitrit og nitrat. Endvidere kan der ske en nedbrydning af lugtstoffer ved oxidation. Ved behandlingens ophør ændres miljøet i gyllen gradvist tilbage til anaerob tilstand med mulighed for denitrifikation (reduktion af nitrit og nitrat til lattergas og frit kvælstof) og andre reductive mikrobielle processer (dannelse af lugtstoffer). Iltning af gylle er forbundet med stort energiforbrug til massetransport af atmosfærisk ilt til gyllen, ligesom der er meget stor risiko for ammoniaktab ved behandlingen. Ozon- og oxidationsbehandling er fortsat under udvikling og der foreligger endnu ikke sikker dokumentation for teknologiens effekt på lugtemission

Biogas

Ved bioforgasning af gylle eller fiberfraktionen fra separeret gylle omsættes organiske forbindelser gennem anaerobe processer til metan, som kan udnyttes til produktion af el og varme. Kombineres bioforgasning med separation reduceres den potentielle emission af ammoniak under udbringning betydeligt. I biogasprocessen sker der en nedbrydning af lugtstoffer, hvad der giver nedsat risiko for lugtgener under den efterfølgende lagring og udbringning. Endvidere reduceres gyllens tørstofindhold og viskositet, dvs. at den hurtigere infiltreres i jorden, hvad der begrænser emissionen af ammoniak og lugt under udbringning. Der sker dog en stigning i gyllens pH ved bioforgasningen, hvilket kan betyde en øget omdannelse til ammoniak.

Virkemiddel	Effekt	Anvendelse	Anlægsomkost. 1)	Driftsomkost. 1)	Levetid	Bemærkninger – se også uddybede bemærkninger
Biologisk luftrensning	30 %	Nye og eksisterende svine- og fjerkræstalde	1,2 – 1,5 mio. kr.	El: 25.000 kr/år. Vand: 2.000 kr/år. Vedligeholdelse: 50.000 kr/år. Arbejde: 5 – 7 timer pr. produktionscyklus til løbende tilsyn og rengøring	10 år. Der er endnu få erfaringer fra praksis; men levetid bør ikke sættes højere pga. forventninger til tilstopning over tid	Dokumenteret på svinestalde. Størst renseseffekt om vinteren med lille luftskifte. Generelt problemer med tilstopning og dermed behov for jævnlig rengøring
Hævet ventilationsafkast, 5 meter	Op til 50 % umiddelbart omkring stalden. Skal dokumenteres vha. OML beregninger	Nye og eksisterende stalde	4.000 – 6.000 kr. pr. afkast.	Elforbrug øges med ca. 10 procent	10 – 15 år	Kun effekt på korte afstande
Køling af ventilationsluft	20 – 40 procent*	Nye farestalde	900 – 1100 kr. pr. årssø	Besparelse på reduceret energiforbrug til varme og ventilation: 60 kr. pr. årssø	10 år	Kun relevant i farestalde pga. muligheder for besparelser på el og varme. Kan ikke direkte bruges i en ansøgning om miljøgodkendelse

*) kræver særskilt dokumentation

Andre løsninger

Kommunikationsplan for naboer

En del af ovennævnte tiltag har ikke en dokumenteret effekt på lugtreduktionen. Derfor vil tiltagene ikke kunne bruges direkte som virkemiddel i fx en miljøgodkendelse. Det er dog sikkert at mange af tiltagene vil kunne anvendes positivt i en dialog til naboer, myndigheder og andre interessenter.

Gylletransportsystemer

Et alternativ til transport med gyllevogne, der ofte skaber konflikter med naboer og trafikanter pga. lav hastighed, tilsvining af vejen, dryppende slæbeslanger, lugtgener m.m., er pumpning af gylle fra lager til marken eller biogasanlæg via rør.

Transport i rør til hydranter eller mindre marklagre (f.eks. buffertank ved markkant) kan kombineres med selvkørende udlæggermaskiner i fastliggende kørespor, der begrænser skaderne på jorden, og samtidig muliggør udbringning tidligt om foråret, hvor det er optimalt for afgrøden at udnytte næringsstofferne. Er gyllesprederen ubemandet, kan gyllen evt. udbringes om natten, hvorved ammoniaktabet reduceres med 50-60 % i forhold til udkørsel om dagen, og samtidig mindskes lugtgenerne. Et sådant system er dog kun rentabelt for store enheder eller maskinstationer, der tilbyder en sådan ydelse. Alternativt kan gyllen transporteres i lukkede tankvogne med lastbil. Nye analyser har vist at denne transportform er rentabel selv over korte afstande.

Der er dog ingen undersøgelser, der med sikkerhed påviser at pumpning i rørsystemer eller transport i lukkede tankvogne, begrænser lugtgenerne ved gylleudbringning med sikkerhed. Da trafikgenerne ved gylletransport i gyllevogn med traktor er en ikke uvæsentlig faktor ved vurdering af de samlede gener ved gylletransport, bør dette dog også indgå i vurderingen

Fodring

Der var ingen statistisk sikker forskel i lugtemission som følge af tilsætning af benzoesyre til svinefoder.

Håndtering af ensilage kan medføre lugtgener, særligt hvis fordærvet ensilage ikke fjernes dagligt og ensilagesiloer og udstyr til håndtering holdes rent og ryddeligt. Selvom dette ikke indgår direkte i lugtberegningerne i Miljøgodkendelserne, er det værd at tænke på i forbindelse det gode forhold til naboerne.

Overbrusningsanlæg

Af hensyn til dyrevelfærd er der i nye smågrise- og slagtesvinestalde krav om installering af overbrusningsanlæg for på den måde at sikre, at grise har mulighed for afkøling i varme perioder (grise har ikke svedkirtler). Samtidig kan en god drift og styring af overbrusning af gødearealer medvirke til at kontrollere dyrenes gødeadfærd og dermed medvirke til at sikre, at husdyrgødningen hurtigt føres fra stald til lager. Herved mindskes både lugtgener og ammoniaktab, og muligheden for udklækning af fluelarver reduceres.

Hygiejne i stalden

Jævnlig og systematisk rengøring af stalde og lageranlæg til foder og gødning medvirker til at sikre en lav lugtemission fra ejendommen samlet set. Det er vanskeligt at opstille generelle retningslinjer for hvordan god hygiejne sikres; men følges de generelle retningslinjer for rengøring for at sikre en god smittebeskyttelse, vil der samtidig kunne sikres en lav lugtemission.

Interessenter

I forhold til problemer med ammoniak kan det være relevant, at have fokus på enkelte interessenter, der ikke indgår i den overordnede interessentanalyse, der bliver udarbejdet i forbindelse med miljøstrategien.

Det drejer sig særligt om:

- ▼ Virksomheder der sælger teknikker til ammoniakreduktion. – De kan rådgive om hvorvidt deres produkter kan bruges i den konkrete situation. Desuden kan de komme med en konkret pris på produktet og vejlede om arbejdsbyrden ved vedligeholdelse.
- ▼ Fagkonsulenter. – I visse tilfælde kan det være relevant at rådfører sig med fagkonsulenter. Bygningskonsulenter kan tages med på råd, når man snakker indretning af stalde, og arbejds gange. Produktionskonsulenter kan tages med på råd, når man snakker fodring og dyrevelfærd.

- ▼ Kommunen. – Der kan med fordel tages en diskussion om hvordan eventuelle problemer ammoniak håndteres. – Særligt hvis man påtænker en løsning, med udflytning af produktionen.
- ▼ Naboer. – Det kan være relevant at fortælle hvilke tiltag man har tænkt sig at gøre for at imødegå problemer med ammoniak.
- ▼ Nærtliggende jordejere. – Hvis det bliver relevant at flytte produktionen, kan man overveje at købe andet jord, eller lave jordfordeling.

Relevante hjemmesider

Miljøministeriet, Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsens hjemmeside: [http://www.mst.dk/Landbrug/Husdyrlov/Udredningsrapport for teknologier](http://www.mst.dk/Landbrug/Husdyrlov/Udredningsrapport%20for%20teknologier)

Landscenteret - LandbrugsInfo

Miljøgodkendelse m.v. - husdyrbrug

BAT-Byggeblade - hvad er det?

BAT-Byggeblade: Oversigt

Samleside: Ammoniak og lugt

Info svin (Dansk Svineproduktion)

Lugtgener

Ammoniakfordampning

Ammoniak og lugt i drægtighedsstalde

Ammoniak og lugt i farestalde

Ammoniak og lugt i smågrisestalde

Ammoniak og lugt i slagtesvinestalde

Ammoniak og lugt ved luftrensning

Demonstrationsbesætninger

Reduktion af lugt ved fortynding

Status lugt og ammoniak

Forhandlere

Herunder er nævnt enkelte eksempler på forhandlere af luftrensningsanlæg:

SKVO <http://www.skov.com/DA/Components/luftrensning/Pages/Default.aspx>

Infarm <http://www.infarm.dk/?lang=dk>

Kildehenvisning

Store dele af nærværende notat er taget direkte fra udredningen "Udredningsrapport for teknologier – med særligt henblik på miljøeffektive teknologier til husdyrproduktionen" der er udarbejdet på opdrag fra Miljøministeriet og Fødevareministeriet.

Desuden er der citeret afsnit fra "Vejledning fra Skov- og Naturstyrelsen, Tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug".

Det Europæiske Fællesskab og Fødevareministeriet ved Direktoratet for FødevareErhverv har deltaget i finansieringen af denne aktivitet.

Hedensted Kommune

7658 7548
mkj@lro.dk
07.09.2010

Mette Højby

Bemærkninger til udkast af 18. juni 2010 – Revurdering af miljøgodkendelse af slagtesvineproduktion på "Stoubylund", Lundbovej 10, 7140 Stouby

Til det fremsendte udkast bemærkes på vegne af Jørgen og Jens Henrik Pilegaard.

Vilkårene bør ændres således:

Vilkår 15 – Staldene 2, 6 og 7 renoveres i overensstemmelse med lovkrav om svinehold. I disse stalde ændres gulvtypen til et gulv med 25-49 % fast gulv¹. Stald nr. 2 renoveres i 2013, staldene 6 og 7 renoveres i 2014.

Vilkårene 16 og 17 – udgår.

Vilkår 23 - "dog må transport af foder til andre bedrifter kun ske på hverdage i tidsrummet mellem kl. 7 og 16" – udgår.

Det vil være nødvendigt at foretage denne renovering etapevis af hensyn til produktionen på ejendommen og smågriseproduktion på Langbjergvej 8.

Det kan ikke lægges til grund, at delvist spaltegulv vil være BAT ved renovering af gulve i eksisterende stalde. Der vil derfor blive tale om en betydelig merudgift.

Inventaret i stald 4 og 5 blev udskiftet i 2007 og 2008.

Det kan dog efter omstændighederne accepteres, at staldene 4 og 5 renoveres inden for 5 til 15 år efter en nærmere fastlagt plan. Jørgen og Jens Henrik Pilegaard deltager gerne i en forhandling med Hedensted Kommune herom.

Det er en forudsætning, at renoveringen indgår som et påbud i revurderingsafgørelsen.

¹ Ifølge "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" så kan BAT niveauet for eksisterende stalde beregnes til at være til at være 5032 kg N for det nuværende anlæg. Ved ændring til delvis fast gulv vil ammoniakemissionen være 5200 kg N fra hele anlægget. Dermed mangler ca. 170 kg N i at det beregnede BAT- ammoniakniveau nås, men af hensyn til lugt vil denne fremgangsmetode være hensigtsmæssig.

Alle kontorer og arbejdsområder er ISO 9001 certificeret

LRØ ■ Erhvervsbyvej 13 ■ 8700 Horsens ■ Tlf. 70 15 40 00 ■ Fax 76 58 77 80 ■ Homepage: www.lro.dk

Ad vilkår 16 til 19

Påbud om biologiske luftrensere kan ikke accepteres. Påbuddet er ikke proportionelt, hverken vurderet ud fra denne sag og foreliggende praksis.

LRØ har beregnet en årlig udgift på 354.000 kr. Dette vil være helt urealistisk i forhold til produktionsværdien i de 3 berørte stalde. Kravet vil derfor være ensbetydende med lukning af de pågældende stalde.

De årlige omkostninger kan bregnes til 62 kr. pr. OU, idet lugtreduktionen angives at være 5.719 OU. Denne udgift vurderes at være dobbelt så stor som et tilsvarende krav i en anden sag, som miljøklagenævnet har vurderet til ikke at være proportionelt. Begrænsningerne af luftgenerne for Stouby vil ligeledes være begrænsede.

På vedlagte kort er angivet genegrænse med ændrede gulve (blå streg) og genegrænse med et yderligere krav om luftvasker (grøn streg). Den gule streg viser genegrænse, hvis der alene sker effektivisering af rotationshastigheden.

Luftvaskerne vil således betyde, at 18-20 huse kommer uden for genegrænsen. Heller ikke ud fra denne virkning vil kravet om luftvaskere være proportionalt, heller ikke vurderet i forhold til klagenævnspraksis.

Lugtgener generelt

Der tilstræbes i driften, at der tages størst mulig hensyn til de omboende og det er Jørgen og Jens Henrik Pilegaards opfattelse, at beboerne i Stouby oplever miljøet som tilfredsstillende.

De løbende forbedringer har samlet set utvivlsomt haft en mærkbar effekt vurderet i forhold til tidspunktet, hvor revurderingen blev påbegyndt.

Jørgen og Jens Henrik Pilegaard er indstillet på at gøre en ekstraordinær indsats i form af forbedringer af ventilationsanlæg og gulve efter en nærmere forhandling med Hedensted Kommune, ligesom Jørgen og Jens Henrik Pilegaard er meget opmærksom på muligheder for yderligere realistiske tiltag.

Der må også tages hensyn til, at de foreliggende lugtreducerende tekniske løsninger ikke er færdigudviklede endnu, hvorfor det ikke er muligt at få garantier for den lugtreducerende effekt.

Vilkårene bør derfor udformes som angivet.

Ad vilkår 23

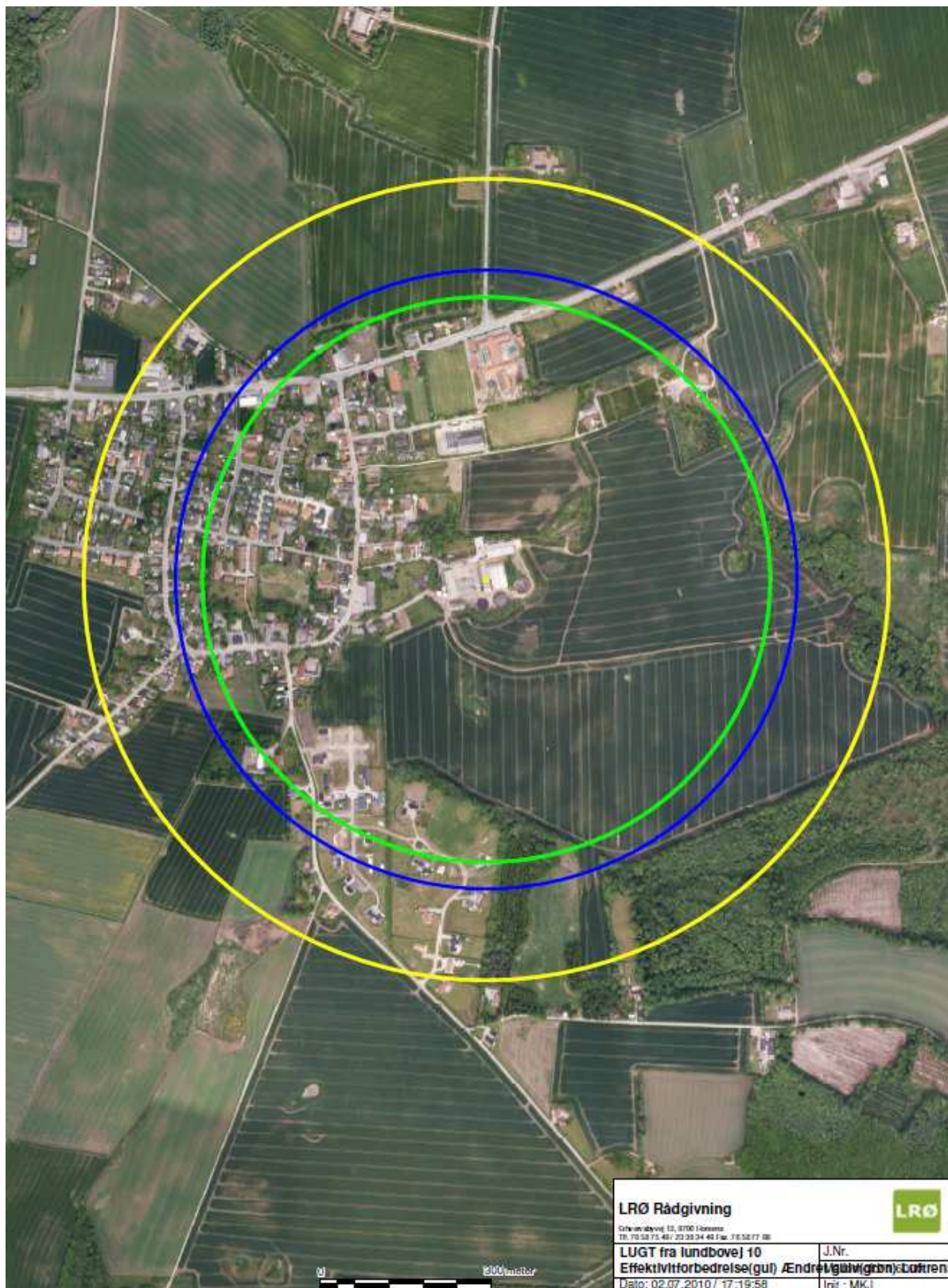
Vilkåret er begrundet i væsentlig generelt gene langs kørselsruten.

Generne fra denne transport adskiller sig ikke fra generne fra anden trafik på de berørte veje og disse forhold skal efter nævnspraksis reguleres gennem færdselslovgivningen.

Jørgen og Jens Henrik Pilegaard er dog indstillet på at tage størst mulige hensyn, men et absolut forbud uden for det angivne tidspunkt vil være meget generende i den daglige tilrettelæggelse af arbejdet og vurderes at være uproportionelt.

Med venlig hilsen

Maria Katja Jensen
Teamleder for LRØ Miljø Team

Natur & Miljø
Tjørnevej 6
7171 Uldum
Tlf.: 7975 5000
www.hedensted.dk

Sagsbeh.: Mette Højby
Direkte nr.: 7975 5678
mette.hoejby@hedensted.dk

Lok.id.: 619-I01-000004
Sagsnr.: 09.17.18-P19-000009

Dato: 01-10-2010

Jens Henrik Lund Pilegaard
Lundbovej 10
7140 Stouby

Svar på bemærkninger til udkast af. 18. juni 2010 til revurdering af miljøgodkendelsen på Lundbovej 10, 7140 Stouby

Hedensted kommune har den 7. september 2010 modtaget bemærkninger fra din konsulent til udkast til revurdering af miljøgodkendelsen på Lundbovej 10, 7140 Stouby af 18. juni 2010.

Kommunen har i sagen modtaget bemærkninger fra dig i form af partshøringsmøde den 28. april 2010 og senest i forbindelse med nabohøring af udkast til revurdering af miljøgodkendelsen i perioden fra den 18. juni til 12. juli 2010. Bemærkningerne i nævnte brev er rettet i forhold til tidligere modtagne høringsbrev af 12. juli 2010. Det nye hørings svar er efter aftale med kommunen.

Det skal bemærkes, at bemærkninger til udkast til revurdering af miljøgodkendelsen ved partshøring den 28. april 2010 og i brev af 7. september 2010 ikke er væsentlig forskellige. Heraf kan udledes følgende forhold, hvori der er uenighed:

- BAT niveau for staldindretning
- Ændring af gulvtype som muligt tiltag for lugtreduktion
- Luftrensning og omkostningen derved
- Transport af foder

BAT niveau for staldindretning

Hedensted kommune vurderer, at BAT niveauet til staldindretning for det aktuelle staldanlæg svarer til emissionsværdierne for delvis spaltegulv 25-49 % fast gulv. Dette er ligeledes angivet som værende BAT niveauet for ændring af staldindretningen i stald 2, 6 og 7 i brev af 7. september 2010.

Det anføres dog i brevet, at delvis spaltegulv ikke kan lægges til grund for BAT niveau i eksisterende stalde. I forhold til fastlæggelse af BAT niveau for eksisterende stalde skal Hedensted kommune foretage en konkret vurdering. Med baggrund i staldanlæggets beliggenhed vurderer Hedensted Kommune, at et delvis spaltegulv er BAT i det aktuelle forhold. For at sikre, at BAT niveauet opnås uanset anvendelse af tiltag i forhold til opfyldelse af revurderingen vilkår 11, er vilkår 15 stillet.

Ændring af staldgulv som lugtreducerende tiltag

Hedensted kommune vurderer, at ændring af staldgulv er et teknisk tiltag til reduktion af lugtemission fra Stoubylund og i overensstemmelse med den tekniske redegørelse af tiltag, som Miljøklagenævnet har krævet i deres afgørelse af 5. marts 2004. Hedensted kommune stiller ikke vilkår om, at staldindretningen skal ændres, men tiltaget er anvendt til vurdering af Stoubylunds lugtreduktionspotentiale. Ændring af staldgulv anses som et teknisk tiltag i forhold til lugt og ikke som en renovering af staldanlægget og en godkendelsespligtig ændring, da ændringen ikke medfører forøget forurening, jf. husdyrlovens § 12 stk. 3.

På baggrund af kommende lovgivning, staldenes renoveringsegnethed og aktuelle BAT niveau vurderer Hedensted kommune, at ændret staldgulv i stald 2, 6 og 7 ikke er en udgift, som kan tilskrives krav om lugtreduktion. Dog tilkendes det, at ændring af staldgulv i stald 4 og 5 er en udgift for Stoubylund i forhold til lugtreduktionskravet, hvormed omkostning til etablering samt driftsomkostninger ved delvis spaltegulv i forhold til gulvtype med fuld gyllekumme er medtaget i vurderingen af omkostningen for vilkår 11 om lugtreduktion på 44,5 %.

Omkostningen til ændring af staldgulv samt øgede driftsudgifter er beregnet på en 15 års periode til omkring 1 kr. pr. reduceret OU (worst case 3,50 kr. pr. reduceret OU), hvilket vurderes at være lav. Ændringen af staldgulv medfører udover reduktion af lugtemission ligeledes, at BAT niveau for ammoniakemissionsniveauet er overholdt. Hermed opfylder en ændring af gulvtype således to krav i forhold til miljølovgivningen.

Der er i brevet af 7. september 2010 foreslået at lave aftale om en renoveringsplan for stald 4 og 5 med en tidshorisont på op til 15 år. I forhold til staldanlæggets påvirkning på omgivelserne vurderes en så lang tidshorisont ikke at være anvendelig, særligt set i forhold til effekten og omkostningen af tiltaget.

Luftrensning og proportionalitet

I partshøring af 28. april 2010 og i brev af 7. september 2010 er der givet udtryk for at det ikke er proportionalt at kræve luftrensning på de eksisterende stalde. Der er angivet en årlig udgift på 354.000 kr., hvilket svarer til 62 kr. pr. reduceret OU. Den højere pris i forhold til kommunens udregning skyldes, at der regnes på baggrund af 6 års levetid for anlægget. Som anført i afgørelsen foretages Hedensted kommunes vurdering på baggrund af de økonomiske betragtninger og udkast til Teknologiblade, som for nyligt er udsendt fra Miljøstyrelsen. Hedensted kommune skal forholde sig til disse vejledninger/teknologiblade. Derfor regnes omkostningen med en 10 års horisont.

I proportionalitetsvurderingen er tiltagets implementerbarhed inddraget. Således er lugtreduktionspotentialet i bilag 3 fundet på baggrund af de aktuelle tiltag, som er mulige at implementere på Stoubylund. Det er den samlede effekt af de forskellige lugtreducerende tiltag, som vurderes i forhold til Stoubylunds samlede påvirkning på omgivelserne og dermed også en vurdering af, om der er foretaget tilstrækkelige tiltag til, at staldanlæggets påvirkning på omgivelserne ikke kan betegnes som væsentlig. På denne baggrund skal den samlede effekt af tiltagene sammenholdes med den samlede omkostning af tiltagene.

Konsulent Maria Katja Jensen sammenholder nærværende sag med Miljøklagenævnets afgørelse MKN-104-00105. Som anført i afgørelsen vurderer Hedensted kommune ikke, at der kan foretages en direkte sammenligning til denne Miljøklagenævnsafgørelse i forhold til omkostningsniveauet for lugtreduktionen. Dels er der i MKN-104-00105 tale om en soproduktion med tilhørende smågrise og slagtesvin; bedriften ligger i nærheden af en samlet bebyggelse med væsentlig færre naboer, og Miljøklagenævnets afgørelse er

ikke sket på baggrund af en teknisk gennemgang af implementerbare lugtreducerende tiltag.

Som oplyst i nærværende afgørelse om revurdering af miljøgodkendelsen på Stoubylund er der beregnet et omkostningsniveau for Miljøklagenævnets afgørelse MKN 104-00105 på 15 kr. pr. reduceret OU.

Omkostning i MKN-104-00105⁶³:

425 årssøer (200 kg i gennemsnit)	= 5100 LE/s	= 17.552 OU/m ³
11.000 smågrise (7,2-30 kg)(17 kg i gennemsnit)	= 7854 LE/s	= 14.212 OU/m ³
10.000 slagtesvin (30-102 kg)(65 kg i gennemsnit)	= 28568 LE/s	= 85.703 OU/m ³
I alt	= 41.522 LE/s	= 117.467OU/m ³

Effekt af luftrensning 30 % af 117.467 OU/m³ = 35.240 OU/m³
Tilbagebetaling på 10 år = 352.400 OU/m³

Pris 5,4 mio. til etablering eks. moms

Pris for etablering pr. reduceret OU = ca. 15 kr. eks. moms

Omkostningen for Stoubylund:

Procentvis effekt af de enkelte tiltag:

Effekt af effektivitet (12.778 OU/m³/38.562 OU/m³) = 33,1 %

Ændret staldgulv (20.065 OU/m³ /38.562 OU/m³) = 52,0 %

Luftrensning (5719 OU/m³/38.562 OU/m³) = 14,8 %

I alt = 38.562 OU/m³.

Opgørelse af tidsperspektiv for investeringen:

Tilbagebetaling af effektivitet er 0 år. Pris 0 kr. pr. red. OU

Tilbagebetaling af gulvtype er 15 år: 20.065 OU/m³ * 15 = 300.975 OU/m³. Pris 1,22 kr. pr. reduceret OU (368.478 kr/300.975 OU/m³)

'Worst case': Tilbagebetaling af gulvtype på 15 år: 20.065 OU/m³ * 15 = 300.975 OU/m³. Pris 3,46 kr. pr. reduceret OU (1.040.000 kr/300.975 OU/m³)

Tilbagebetaling af luftrensning er 10 år: 5719 * 10 = 57.190 OU/m³. Pris 40 kr. pr. reduceret OU (2.300.000 kr./ 57.190 OU/m³)

Nedenfor er angivet specifik udregning af omkostningerne for de lugtreducerende tiltag, som danner baggrund for reduktionspotentiallet, hhv. som anført i afgørelsen og som 'worst case' betragtning. Beregningen af 'worst case' medtager hele den angivne udgift til ændring af staldgulv samt øget driftsudgifter.

Samlet omkostninger, jf. afgørelsen

Effektivitet: 0 kr.

Ændret staldgulv: 291.960 kr. til etablering (eks. moms) + 76.518 kr. til øget driftsomkostninger.

Luftrensning: 2.000.000 kr. til etablering (eks. moms) + 300.000 til driftsomkostninger

Ændring af ventilation: 250.000 kr.

I alt 2.918.478 kr.

Samlet pris til etablering ca. 6,50 kr. pr. red. OU (0,52 *1,2 + 0,148 * 40) + maksimum 250.000 kr. til ventilation

Samlet omkostning (worst case betragtning)

Effektivitet: 0 kr.

Ændret staldgulv: 770.000 kr. til etablering (eks. moms) og 18.000 kr./år til øget driftsomkostninger = 1.040.000 kr.

---

⁶³ Beregningen er foretaget med de angivelser, der fremgår af miljøgodkendelsen til bedriften.

Luftrensning: 2.000.000 kr. til etablering (eks. moms) og 300.000 kr. til driftsomkostninger = 2.300.000

Ændring af ventilation: 250.000 kr.

I alt 3.590.000 kr.

Samlet pris ca. 7,70 kr. pr. red. OU ($0,148 \cdot 40 + 0,52 \cdot 3,5$) + maksimum 250.000 kr. til ventilation

Det skal bemærkes, at indberegning af udgifter til øget driftsomkostninger af ændret staldgulv ikke er et udtryk for at delvis spaltegulv ikke er BAT, men nærmere en vurdering i forhold til 'worst case'. Ligeledes er udgiften pr. OU/m³ i forhold til luftrensning under forudsætning af, at der er foretaget en ændring af gulvtype, altså ligeledes en worst case betragtning.

Prisen for de lugtreducerende tiltag på Stoubylund er langt mindre end i Miljøklagenævnets afgørelse MKN-104-00105, som der henvises til. Endvidere er medregnet driftsomkostninger.

Af andre afgørelser kan der henvises til MKN-100-00072, hvortil Miljøklagenævnet ikke vurderer en udgift på 700.000 kr. til etablering af lugtretningsanlæg for proportional med en udvidelse af dyreholdet på 1300 slagtesvin (30-100 kg). Heraf kan estimeres, at en udgift for selve udvidelsen til ca. 25 kr. pr. reduceret OU ikke er proportional⁶⁴.

Regelgrundlag for vilkårsstillelse og vurdering af transport fra husdyrproduktioner

Som opfølgning på partshøringen den 28. april 2010 omkring transporter til- og fra Stoubylund og bemærkningen omkring vilkår om transport af foder i brev af 7. september 2010 vil kommunen kort redegøre for lovgivning og retningslinjer for vurderingen i forhold til husdyrloven.

I Vejledning til husdyrloven pkt. 3.4.3.3 side 41 står, at der skal oplyses, hvorvidt der er tæt beboede områder på ruten. Her synes vurderingen ikke at være knyttet til nærområdet, men hele ruten, de forskellige transporter kører.

I Vejledningen til husdyrloven side 72, afsnit 4.3.3.3 står der anført:
'Gener forbundet med transport i forbindelse med husdyrbrugets indretning og drift, herunder lugt-, støv- og støjgener, kan fx opstå som følge af til- og frakørsel af dyr og foder samt kørsel på offentligt tilgængelig vej i forbindelse med udbringning og opbevaring af husdyrgødning og anden form for gødning.

Ved vurdering af gener forbundet med husdyrbrugets transporter skal der tages udgangspunkt i, at husdyrbrugets konkrete behov for transporter også tilgodeses, fx med hensyn til mulige tidspunkter for levering til slagteri, afhentning af mælk osv. Som grundlag for vurderingen af gener forbundet med transport vil det være relevant at kortlægge den eventuelt øgede trafik samt hvilke tidspunkter transporterne finder sted.'

For at gøre dette mere konkret henvises til Miljøklagenævnets afgørelse MKN 104-00012, som omhandler en revurdering af et husdyrbrug beliggende i udkanten af en samlet bebyggelse:

Miljøklagenævnet ændrer vilkår 4.2. til:

'Vilkår 4.2. Transport til og fra ejendommen skal som hovedregel foregå på hverdage mellem kl. 7 og kl. 18.

Afhentning af slagtesvin kan foregå 1 gang om ugen uden for dette tidsrum.

---

⁶⁴ Ifølge husdyrgodkendelse.dk er lugtemissionen fra 1 slagtesvin (30-100 kg) ca. 7 OU. Dvs. $1300 \cdot 7 \cdot 0,3 = 2730$ OU/m³, for 10 år 27.300 OU/m³.
Revurdering af miljøgodkendelse Stoubylund 1. oktober 2010

I de transportintensive perioder i forbindelse med udbringning af gylle og i højsæsonen kan kortvarigt accepteres en større støjbelastning end de ovenfor fastsatte støjvilkår.'

Endvidere står i samme afgørelse anført i retsgrundlaget under 'trafik':

'Til- og frakørsel indgår i vurderingen af en godkendelsespligtig virksomhed. Ved vurderingen af, om et husdyrbrug giver anledning til forurening eller gene, kan til- og frakørselsforholdene for virksomheden derfor indgå.

Færdsel på offentlig vej er derimod alene reguleret af politiet efter færdselslovens regler. I en godkendelse kan der derfor kun stilles vilkår om anvendelse af bestemte adgangsveje til virksomheden. For virksomhedens egne køretøjer kan der herudover stilles vilkår om, hvilke veje der skal benyttes ved til- eller frakørsel. Endelig kan der stilles krav om, at til- eller frakørsel af foder, gødning mv. kun må ske på bestemte tidspunkter, jf. ovenfor anførte. '

Hedensted kommune finder, at lovhjemlen til at stille vilkår 23 er tilstede.

Sammenfatning

På baggrund af høringsvaret den 7. september 2010 har Hedensted kommune ikke foretaget ændring af vilkår i forhold til det udkast, som du har modtaget den 18. juni 2010.

Er der spørgsmål til sagen er du/I velkomne til at kontakte undertegnede.

Med venlig hilsen

Mette Højby

Kopi til:

Maria Katja Jensen, mkj@lro.dk

Knud Erik Jensen, kej@vfl.dk